

TRONDHEIM KOMMUNE

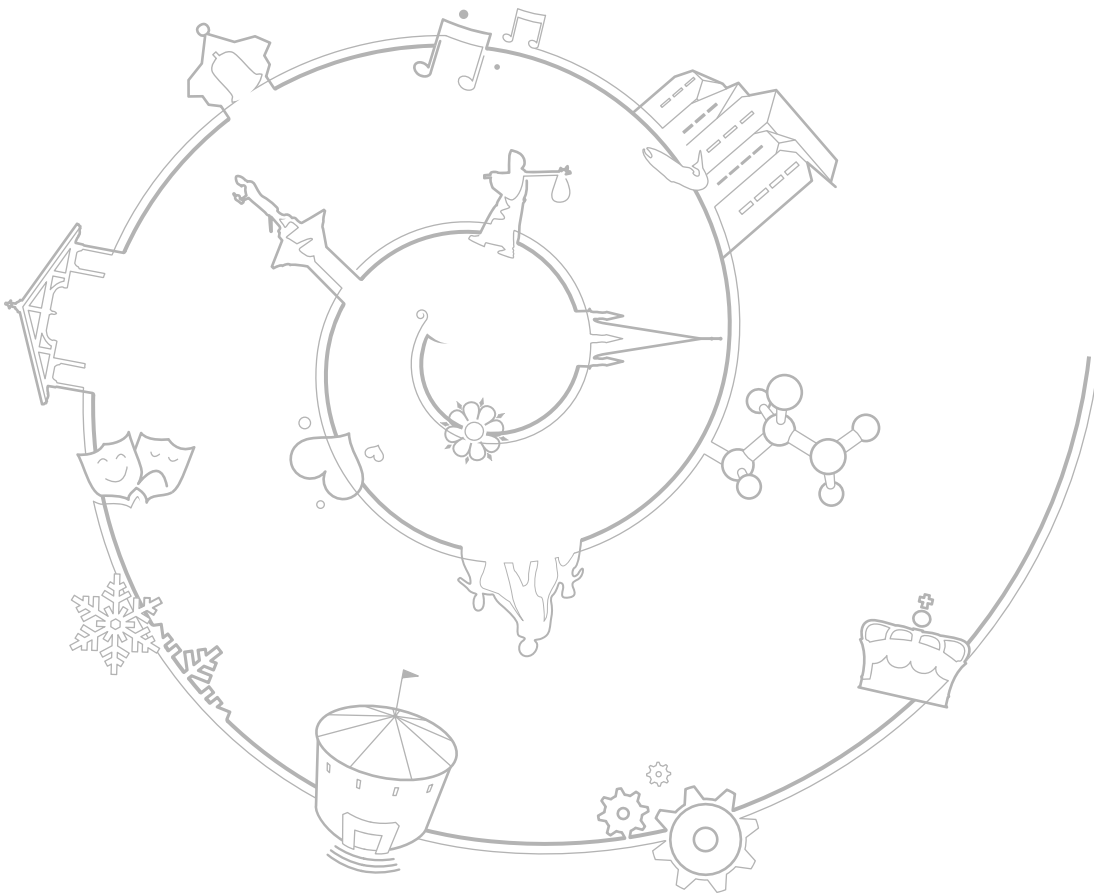
Årsrapport 2011

Innhold

Førord	3
Samfunnsutviklerollen	5
Økonomi	13
Arbeidsgiverpolitikken	31
Barnehager	47
Grunnskolen	55
Barne- og familietjenesten	63
Helse- og velferdstjenester	69
Kultur og næring	81
Eiendomstjenester	93
Miljø-, landbruks- og laboratorietjenester	97
Plan- og bygningstjenester	101
Tekniske tjenester	107
Interne tjenester	113

Forord

Mål og resultatvurderinger er et vesentlig element i vår styringsmodell, både som ledd i arbeidet med å utvikle en effektiv tjenesteproduksjon og for å informere beslutningstakerne om hvordan de budsjetterte bevilgningene har blitt forvaltet.

I årsrapporten gjør rådmannen opp status i forhold til de mål som var vedtatt, og legger med det også et grunnlag for vurdering eksisterende virksomhet og om det er nødvendig å justere kursen. Hva sier så årsrapporten for 2011 om Trondheim kommunes virksomhet, har vi nådd våre mål og hva kan vi lære av resultatene?

Det er umulig å gjøre opp status med noen få ord. Det er ofte utfordrende å avgjøre om målene som ble satt i økonomiplan og budsjett for 2011 er nådd eller ikke og eventuelt i hvilken grad. Kommunal virksomhet er så vidt sammensatt og kompleks at det ofte ikke lar seg gjøre å fastslå resultatet med tre streker under. Rapporten for 2011 gir en beskrivelse av oppnådd resultat for vel 170 mål. Antallet kan virke overveldende, men omfatter altså 11 budsjettområder med en samlet driftsutgift på over 10 milliarder kroner.

En gjennomgang av rapporten viser at en overveiende andel av målene ble nådd eller delvis nådd, men viser også at noen mål ikke ble nådd. Det store spørsmålet som reiser seg etter å ha lest alle resultatvurderingene er om disse peker i retning av om vi er på rett vei?

I kommuneplanens samfunnsdel 2009-2020, som ble vedtatt av bystyret i juni 2010, er fire hovedmål angitt:

1. I 2020 er Trondheim en internasjonal anerkjent teknologi- og kunnskapsby
2. I 2020 er Trondheim en bærekraftig by, der det er lett å leve miljøvennlig
3. I 2020 er Trondheim en inkluderende og mangfoldig by
4. I 2020 er Trondheim kommune en aktiv samfunnsutvikler og attraktiv arbeidsgiver

Resultater som er beskrevet i årsrapporten gir indikasjoner på at vi på flere områder er på riktig vei i forhold til de overordnede målene i kommuneplanens samfunnsdel.

Trondheim kommune er en aktiv bidragsyter gjennom ulike samarbeidsfora og tiltak for å styrke Trondheim som teknologi- og kunnskapsby. "Omdømmebarometeret for 2011", som viste at 93 prosent mener at regionen er et bra sted å ta høyere utdanning og at 87 prosent er enige i at regionen har gode forskningsmiljøer, kan tas som en indikasjon på at vi er på rett vei.

Miljøpakken er sentral for å utvikle Trondheim til en bærekraftig by og en by det er lett å leve miljøvennlig i, men også interne kommunale tiltak er medvirkende. Det er gledelig å oppleve en sterk vekst i kollektivtrafikken, at energiforbruket i kommunens bygninger er redusert med mer enn tre prosent i 2011 og at over 90 prosent av skoler og barnehager nå har grønt flagg. På dette området er det også mange utfordringer. Vi sliter fortsatt med luftkvaliteten i deler av byen i perioder, og målet om 40 prosent reduksjon av utslipp fra tjenestekjøring i 2012 ble ikke nådd.

Om vi er, eller er på vei til å bli, en inkluderende og mangfoldig by lar seg ikke uten videre måle, men i følge "Omdømmebarometeret for 2011" kan hele 69 prosent tenke seg å bo i regionen om de måtte flytte. Dette tyder på at regionen vi bor i, og som Trondheim utgjør en vesentlig del av, i hvert fall er attraktiv. Relevant å nevne i denne sammenhengen er at Trondheim har en relativt høy andel barn med ikke-vestlig bakgrunn, at kulturskolen har etablert lavterskeltilbud i flere områder sør i byen og ressursinnsatsen til mottaksskolene ble økt i 2011.

Å være samfunnsutvikler innebærer å engasjere seg i oppgaver som ikke gjennom lov er tillagt kommunen og som kan gå ut over kommunens territoriale grenser. Eksempler på dette er kommunens engasjement i utdannings- og forskningsinstitusjonene, samarbeid med næringslivet, samarbeid med andre kommuner i regionen, vennskapsbysamarbeidet og samarbeidet med frivillige lag og organisasjoner. Poenget med å bidra aktivt som samfunnsutvikler bygger på erkjennelsen av at byen og regionen utvikles av mange aktører samtidig og at det eksisterer en gjensidig avhengighet mellom dem. Å inngå i forpliktende samarbeidsrelasjoner vil gi større effekter enn om hver enkelt jobber for seg og sine saker. I 2011 er det spesielt lagt vekt på å utvikle et grunnlag for samarbeidet med frivillige lag og organisasjoner.

Trondheim kommune er arbeidsgiver for vel 12 000 ansatte. For å kunne gjennomføre alle oppgaver er vi avhengig av en jevn tilgang på kompetente arbeidssøkere, og dette betinger at vi oppleves som en attraktiv arbeidsgiver. Generelt betraktet har fortsatt Trondheim kommune god tilgang på kompetent arbeidskraft. Det er imidlertid ikke gitt at denne tilstanden fortsetter, og det er derfor nødvendig å kontinuerlig jobbe med tiltak for å styrke rekrutteringen. Det har vært et mål å øke andelen menn innenfor de kvinnedominerte sektorene. I 2011 økte andelen menn i barnehagene og innenfor helse og velferd, men med mindre enn et prosentpoeng, som var målet.

Årsrapporten for 2011 viser at Trondheim kommune er en organisasjon som tar mål- og resultatstyringen alvorlig. Ut fra rådmannens vurdering har kommuneplanens handlingsdel etter hvert blitt en retningsgiver for de oppgaver kommunens ansatte utfører både som tjenesteproducent og samfunnsaktør. Det jobbes både dynamisk og planmessig for å nå alle mål som skal understøtte de overordnede målene. Målene og resultatvurderingene er ikke alltid tilstrekkelig klare, og dette er åpenbart et område for videre utvikling. Antallet mål i de overordnede plandokumentene må også vurderes.

Til slutt vil rådmannen takke alle ansatte for vel utført arbeid i 2011, og alle kommunens samarbeidspartnere for et fruktbart samarbeid i året som har gått.

Stein A. Ytterdahl
Rådmann

Trondheim er landets mest populære studentby og kommunen legger til rette for fortsatt satsing på studentene gjennom deltakelse i ulike råd og utvalg. (Foto: Carl-Erik Eriksson)

Samfunnsutviklerrollen

Samfunnsaktøren Trondheim kommune

En av kommunens viktige oppgaver er å være samfunnsutvikler. Trondheim kommunes rolle som samfunnsutvikler har økt i omfang gjennom de seinere årene.

Kommunens rolle som samfunnsutvikler

Stortingsmelding 12 (2011-2012), "Stat og kommune – styring og samspel", ble lagt fram 10. februar 2012. Meldingen sier at regjeringen vil videreføre prinsippene om at kommuner og fylkeskommuner skal styres gjennom rammestyring, veiledning og dialog. Kommunene skal fortsatt være generalistkommuner med de samme oppgavene, uansett kommunestørrelse.

Kommunenes oppgaver blir i meldingen beskrevet som firedelt; kommunen skal være tjenesteyter, demokratisk arena, myndighetsutøver og samfunnsutvikler. Samfunnsutviklerrollen skilles fra de øvrige, fordi den foregår i det handlingsrommet kommunene har for å gjøre noe mer enn å yte lovpålagte tjenester eller utøve myndighet innenfor et lovverk. Rollene er ellers delvis overlappende, og tjenesteyting, myndighetsutøvelse og det som skjer på den demokratiske arenaen handler også om utvikling av samfunnet.

I kommuneplanens samfunnsdel 2009-2020 (KPS) slås det også fast at: I 2020 skal Trondheim kommune være en aktiv deltaker på vesentlige samfunnsarenaer. For å fremme kommunens og regionens sak, for å bruke handlingsrommet, må Trondheim kommune vite hvem som er de viktige aktørene og på hvilke arenaer det er viktig å være tilstede.

Det er mange parter som deltar i utviklingen av bysamfunnet og regionen, offentlige myndigheter, næringslivet, utdannings- og forskningsinstitusjonene, frivillige lag og organisasjoner, alle er med og setter sin del av dagsorden. Å kjenne deltakerne og arenaene, og vite hvordan en forsterker innsatsen gjennom samarbeid, kan være avgjørende for å få gode løsninger. Å være passiv vil føre til mindre demokratisk innflytelse over samfunnsutviklingen.

Samfunnsutviklerrollen spenner vidt. Stortingsmeldingen understreker at det er viktig at staten gir stort rom for kommunenes egne prioriteringer. Bortsett fra de grunnleggende forutsetningene i plan- og bygningsloven om åpenhet og medvirkning i planprosesser, sier meldingen at det er lite tjenlig med statlig regulering på dette området. Staten bruker langt sterkere direkte virkemidler som tilskudd, forskrifter, retningslinjer og krav rettet mot tjenesteyting og myndighetsutøvelse som skjer etter særlovene (lovverk som regulerer barnehage, barnevern, byggesak, skole, omsorg). Noe av dette innrettes spesielt for å sikre enkeltindivider likeverdige tilbud på tvers av kommunegrensene.

Samfunnsutviklerrollen tar mange former. Trondheim kommune deltar i nettverk, møter, samarbeidsorganer, og bidrar i samhandlende organisasjoner som ivaretar alt fra langsiktige utviklingsprosesser til raske ad hoc - løsninger. Samfinansiering er vanlig når innsatsen koster penger. Ressursene må kommunen selv hente fram, ettersom statsfinansiering av slik innsats er uvanlig.

Kommunesektoren er en stor sektor i Norge. Nesten 18 prosent av brutto nasjonalprodukt (fastland) handler om kommunale inntekter, og nesten 20 prosent av de sysselsatte (hel- og deltid) er i kommunesektoren. Det er stadig økende forventninger til hva som skal løses av oppgaver i kommunene, og kommunene har selv små muligheter til å påvirke inntektene sine.

Trondheim kommune sysselsetter om lag 13 000 personer på hel- og deltid, og er en stor arbeidsgiver i norsk målestokk. Samlet utgjør Trondheim kommunes ansatte om lag 1/7 av det totale antallet sysselsatte i Trondheim. Trondheim kommunes brutto driftsutgifter for 2011 var på om lag 10,1 milliarder kroner, mens investeringsutgiftene var på om lag 1,4 milliarder. Kommunens virksomhet genererer store oppdrag i privat sektor.

Vedtatt kommuneplan er utgangspunktet

Måten kommunen løser samfunnsutviklerrollen på, viser hvilke prioriteringer kommunen har ut over de lovpålagte oppgavene, og satsing på lovpålagte oppgaver som går ut over det staten stiller krav om. De viktigste egne prioriteringene til kommunen kommer til uttrykk gjennom kommuneplanen, både samfunnsdelen og arealdelen.

Kommuneplanens samfunnsdel 2009 -2020, som ble vedtatt i juni 2010, har fire hovedmål:

- I 2020 er Trondheim en internasjonalt anerkjent teknologi- og kunnskapsby
- I 2020 er Trondheim en bærekraftig by, der det er lett å leve miljøvennlig
- I 2020 er Trondheim en inkluderende og mangfoldig by
- I 2020 er Trondheim kommune en aktiv samfunnsutvikler og attraktiv arbeidsgiver

En rekke av delmålene i samfunnsdelen ligger til grunn for utviklingen av kommuneplanens arealdel. Planprogrammet for arealdelen ble vedtatt i mai 2011. Vedtaket peker blant annet på at Trondheim er en by i sterk vekst. Denne veksten krever forbedret tilgjengelighet, oppgradert infrastruktur, økt tilbud av handel og sosial infrastruktur, økt areal både til boliger, næring og rekreasjon. Arealdelen legges fram til endelig behandling i 2012.

I 2010 og 2011 har rådmannen videreført arbeidet med å sikre at kommuneplanens samfunnsdel ligger til grunn for de fireårige økonomiplanene, gjennom å integrere samfunnsdelens handlingsdel med økonomiplanen. Dette er et utviklingsarbeid, der operasjonalisering av mål og delmål til periodemål og tiltak kobles med ansvar og deltakelse. Målene fordrer tverrfaglig samarbeid internt i kommunen og med aktører utenfor kommunen, mens ansvarsstrukturen skal være utvetydig og følge de enkelte kommunaldirektørene og deres virksomhetsområder.

Arbeidet med ny planstrategi er underveis, og her vil også rapportering av måloppnåelse for samfunnsdelen inngå. De Nasjonale forventningene, vedtatt ved kongelig resolusjon 24. juni 2011, skal danne grunnlaget for planstrategien. Planstrategien er et obligatorisk dokument alle nye kommunestyrer må behandle og vedta i løpet av sitt første år etter valget.

Hvor og hvordan skjer det?

For å kunne bidra aktivt i samfunnsutviklerrollen, må kommunen inn på de vesentlige arenaene, lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Deltakelsen skjer dels på politisk, dels på administrativt nivå, og ofte er begge nivåene involvert i arbeidet på de samme arenaene. Her er det sterkt behov for gjensidig orientering og tillit på tvers av de vanlige grensene for politikk og administrasjon. Typisk for arbeidet er også at det ikke alltid ligger til rette for politiske saksframlegg og vedtak underveis. Aktiviteten retter seg likevel inn etter allerede vedtatte overordnede mål.

Kommuneplanens samfunnsdel slår fast at **kunnskapsbyen** Trondheim skal være foretrukket av studenter og forskere og at byen skal være internasjonalt anerkjent. Her er det etablert et Strategisk samarbeidsforum, med rektorene, ordfører og fylkesordfører, studentorganene, næringsforeningen med flere. Arbeidet med politisk og annen påvirkning for å sikre statlige rammebetingelser for nye campuser for NTNU og HiST har stått sentralt i 2011, men også utviklingen av en sammenhengende Urban Campus fra Kalvskinnet via Øya opp til Elgeseter og Lerkendal.

Nye studentboliger er et annet satsningsområde for kunnskapsbyen. I 2011 åpnet Teknobyen studentboliger med 116 hybler, og det ble samtidig gitt løfte om flere nye studentboliger over statsbudsjettet for 2012. Samtidig gjorde bystyret vedtak om å fortsette praksisen med å subsidiere tomter til studentboliger under behandlingen av boligprogrammet for Trondheim.

Trondheim helseklynge har etablert et Senter for samhandlingsforskning, det er inngått avtaler og sikret prosjektmidler til forskning om samhandlingsreformen.

Kommunen inngår i samarbeidsorganet Studieby1, og var den første kommunen som etablerte et eget studentråd. Studieby1 og kommunen har i 2011 lyktes i arbeidet med å gi alle studenter en "tak-over-hodet"-garanti ved ankomst.

Miljøbyen Trondheim har innsats internt i kommunen og på tvers av kommunegrensene. Den interkommunale arealplanen (IKAP) skal sikre bærekraftig arealutvikling, og er videreutviklet og forankret i de deltakende kommunene i Trondheimsregionen. Trondheim har ved årsskiftet noen av de billigste kollektivtakstene blant storbyene, og det er dokumentert betydelig nedgang i biltrafikken og økning i bussreiser, og andel personer som går eller bruker sykkel. Miljøpakken for transport har også sikret rimelige billetter for pendlere som bruker kollektivtransport inn til byen. Samtidig gir Miljøpakken vegforbedringer på vesentlige hovedårer. Miljøpakken er et samarbeid mellom kommunen, fylkeskommunen og Statens vegvesen.

Internt i kommunen er energisparing i egne bygg fortsatt en suksesshistorie, og i løpet av 2012 får de siste skolene og barnehagene sitt grønne flagg som dokumentasjon på sitt miljøansvar.

Arbeid for å styrke folkehelsen er fra 2012 en lovpålagt oppgave for kommunen. Folkehelse skal ivaretas i alle sektorer, og vil gi utfordringer og muligheter for innsats på tvers av virksomhetsområdene og for samhandling med andre vesentlige aktører, blant annet frivillige organisasjoner.

Miljøpakken i Trondheim

10 klare og etterprøvbare mål om reduserte utslipp, bedre framkommelighet, mer kollektivreiser, økt gang- og sykkeltrafikk, mindre støy, rett lokalisering av boliger og virksomheter, redusert antall ulykker, bedre bymiljø.

Miljøpakken
– åpner nye muligheter

Næringsutvikling skjer som direkte oppfølging av Strategisk næringsplan for Trondheimsregionen, der det er etablert et næringsråd. Næringsrådet består av representanter for det offentlige, FoU-miljøene og næringslivet, og arbeider for å utnytte Trondheims fortrinn som kunnskapsby i næringsarbeidet. En rekke konkrete tiltak som knytter næringslivet og studenter og utdanningsinstitusjoner sammen er etablert. Entreprenørskap i skolen skal utvikles videre. Service til etablere av næringsvirksomhet har vært et satsingsområde i flere år.

I den økende konkurransesituasjonen som byen, næringslivet og kunnskapsinstitusjonene står i, er service- og mottaksapparat for internasjonale studenter, forskere og eksperter blitt et viktig satsingsområde. Her gjenstår enda noe arbeid for å oppnå gjennomslag for et tilstrekkelig smidig apparat.

Trøndelagsrådet, som består av begge Trøndelagsfylkene pluss fylkeshovedstedene Trondheim og Steinkjer kommuner, arbeider for gjennomslag hos sentrale myndigheter i saker som er viktige for landsdelen. Hvert år arrangeres Trøndelagsmøtet, der omlag 400 deltakere fra offentlig og privat sektor møter stortingspolitikere fra Trøndelagsfylkene og dessuten hverandre. Møtet er den største enkeltarenaen for kontakt og påvirkning i regionen.

Trondheimsregionen består av 10 kommuner, og har spesielt arbeidet med Plan for interkommunal arealplanlegging (IKAP) og samarbeid med næringslivet (Strategisk næringsplan). Arbeidet for at regionens andel av BNP skal tilsvare regionens andel av befolkningen fortsetter. Samtidig er det et viktig mål å koble næringsliv, FoU-miljøene og offentlig virksomhet på en nyttig måte. I 2011 ble det arbeidet med å sikre kapitaltilgang (såkorn) med delvis positivt resultat i 2012, og med samferdselsspørsmål (vei, høyhastighetstog, elektrifisering av jernbanen). Både KS og statlige myndigheter har signalisert at kommunene må være internasjonalt orientert, også når det gjelder samarbeid og bistand. **Trondheim kommunes internasjonale engasjement** bygger på vedtatt Internasjonal strategi. I 2011 vedtok bystyret hvordan vennskapsby- og andre internasjonale kommunesamarbeid skulle videreutvikles.

Kommunen etablerte i 2011 et internasjonalt forum, og benytter etablerte vennskapsbyforhold til å knytte kontakter til beste for byen og bedrifter i regionen. Samtidig utvikles nye relasjoner til Krakow og Puerto Montt, og til Keren.

Trondheim kommune bidrar økonomisk til Trøndelags Europakontor i Brussel, som fikk ny daglig leder i 2011. Kontoret formidler hjelp til kommuner og bedrifter, skoler og kulturinstitusjoner som søker kontakt, partnere eller støtte fra programmer i EU. Det antas å være et potensiale i Trondheim kommune for mer bruk av de mulighetene EUs programmer byr på.

Kommunen samarbeider med andre kunnskapsbyer både gjennom SØT (Interreg) og i Nordic City Network. SØT-samarbeidet har i perioden 2011-2014 tre hovedsatsinger:

- Utvikle infrastruktur og bærekraftige kommunikasjoner
- Utvikle kultur og opplevelsesnæringer
- Utvikling av studentbyene

Trondheim kommune har valgt å satse på **frivillighet innenfor flere sektorer**. For å utløse den samfunnsnyttig frivillige innsatsen er det bevilget penger, slik at en kan gi lag og organisasjoner styrke og vilje til å organisere det frivillige bidraget. Innen idretten er det inngått avtaler med flere lag om drift av haller. Innen eldreomsorgen er livsgledeprosjekt og aktivitetstilbud styrket gjennom frivilliges innsats. En egen sak om frivillighet ble utarbeidet i 2011 og behandles politisk i 2012.

Som **kulturby** samarbeider Trondheim kommune med aktører på ulike nivå og arenaer for å stimulere til kunst- og kulturutvikling. Et betydelig antall frivillige organisasjoner fikk tilskudd i 2011 fra den nye "Frivillighetsmillionen" til ulike kulturarrangement/kulturaktiviteter. Trondheim kulturnettverk (TKN) deltar som part i ulike kommunale prosjekt- og referansegrupper, og i 2011 ble det inngått en samarbeidsavtale mellom TKN og kommunen. Kommunen deltar også i internasjonale kultursamarbeid, som Green Pilgrimage Network der 12 byer/steder i verden deltar.

Trondheim kommune fikk i 2011 støtte fra Husbanken for å samarbeide med innbyggerne og næringslivet for å etablere et såkalt områdeløft for bydelen Saupstad/Kolstad. En rekke aktører skal bidra til en bærekraftig utvikling av området, med synlige miljøoppustninger og ulike former for aktivitet for å få til attraktive, trygge og inkluderende bo- og oppvekststeder, med lokalt engasjement og gode møteplasser. Det ble varslet statsstøtte til et forprosjekt i 2012.

En plan for uteromområdene på Brattøra ble vedtatt i 2011. Her har Trondheim kommune hatt et koordineringsansvar for å utvikle et helhetlig område preget av bærekraft og mangfold. De samarbeidende aktørene har vært både offentlige og private.

Gjennom **Trygg by** samarbeider kommunen med politi og næringsliv for å forebygge kriminalitet og sikre et trygt bysentrum og trygge bydeler. Spesielt har det vært satset på innsats overfor yngre lovbrøyttere og å forebygge MC-kriminalitet.

Aktiv samfunnsutvikler = bedre tjenester = bedre by

Trondheim kommune presenterer seg selv med rette som en motor i regionen, og som en aktiv samfunnsutvikler. Det arbeides godt og aktivt både på politisk og administrativt nivå for å bruke handlingsrommet kommunen har, til byens og regionens beste.

Befolkningsutviklingen i storbyene gir store utfordringer for kommunene i framtida. Trondheim kommune har gjennom 2011 arbeidet med et prosjekt som viser omfanget av investeringer kommunen må gjøre for å gi de 225 000 innbyggerne i 2030 like gode rammer for tjenestene som de vi gir i dag. Også her er kommunen samfunnsutvikler: Gode analyser må til for at tjenesteytingen skal få tilstrekkelige fysiske rammer for sin virksomhet, og analysearbeidet må starte i tide når veksten i folketallet er så sterk som det vi nå ser. Kommunen må være i forkant og ta selvstendige, modige grep for å håndtere de utfordringene som følger av veksten.

Gode tjenester til befolkningen er en forutsetning for byens attraktivitet. En attraktiv by er en forutsetning for vekst, og øker kommunens muligheter til å yte gode tjenester. Mot slutten av

2011 ble det gjennomført en **Borgerundersøkelse**. Et utvalg av innbyggerne fikk uttale seg om tjenestene, omdømmet og hvordan det er å bo i Trondheim. Resultatene fra Trondheim ble sammenliknet med et landsgjennomsnitt og et gjennomsnitt for storbyene.

På flere av områdene i undersøkelsen scorer Trondheim høyere enn gjennomsnittet for storbyene. I Trondheim er folk mer fornøyd med tjenestetilbudet, og spesielt barnehagetilbudet og helsetjenesten scorer høyt. Den eneste tjenesten der Trondheim scorer lavere enn de øvrige storbyene, er veier.

Trondheim er et godt sted å bo og resultatet på dette området er bedre enn gjennomsnittet for storbyene. I Trondheim er innbyggerne aller mest tilfreds med utdannings- tilbud og natur- og friluftsliv. Kollektivtilbudet scorer også høyere enn gjennomsnittet for storbyene.

Trondheim oppleves som en trygg by, og her er resultatene bedre enn gjennomsnittet.

Området med lavest score er demokrati, men resultatet er likt med gjennomsnittet for de andre storbyene. Trondheim scorer vesentlig høyere enn storbysnittet på miljøbevissthet.

Undersøkelsen konkluderer med at Trondheim generelt har et godt omdømme blant innbyggerne, og folk er godt fornøyd med å bo og leve i kommunen. De føler en sterk tilknytning og tilhørighet til kommunen og vil i stor grad anbefale Trondheim som bosted.

Trondheimsregionen er den suverene vinneren av **Omdømmebarometeret for 2011**. Her er det mer attraktivt både å bo, jobbe og studere enn i storbyregionene Oslo, Bergen og Stavanger.

- 69 prosent kan tenke seg å bo i regionen om de må flytte
- 66 prosent kan tenke seg å arbeide i regionen
- 64 prosent kan tenke seg å studere i regionen
- 93 prosent mener at regionen er et bra sted å ta høyere utdanning
- 87 prosent er enige i at regionen har gode forskningsmiljøer

Rollen som samfunnsutvikler er utfordrende. For Trondheim kommune er innsatsen på dette området ikke noe en kan velge bort, og kommunen har vedtatt å ta en aktiv rolle. For å nå målene i Kommuneplanens samfunnsdel er det en forutsetning at kommunens politiske og administrative ledelse prioriterer tilstedeværelse, påtrykk og aktiv innsats for å oppnå de beste løsningene for Trondheim og regionen. Samtidig prioriteres tjenesteyting til byens innbyggere, og det brukes ikke mye penger til denne typen påvirkningsarbeid og samarbeid med andre.

Samfunnsutviklingsarbeidet foregår ikke i et vakuum. Det er reelle behov som driver virksomheten framover, for å utvikle kommunens egne tjenester og et bærekraftig bysamfunn, i løsninger til beste for utdannings- og forskningsinstitusjonene, i arbeidet for å sikre og utvikle arbeids- og næringslivet, og i omsorgen for idrett og andre frivillige lag og organisasjoners muligheter og rammer. Administrasjonen opplever en sterk politisk vilje om det å være tilstede og bruke de mulighetene som finnes. Utfordringene krever at kommunen fortsatt vil ta samfunnsutviklerrollen i bruk, og være en aktiv samfunnsaktør.

Nivået på driftsresultatet er tilfredsstillende for 2011 og ligger på 3,2 prosent av driftsinntektene. Den anbefalte normen er på tre prosent. (Foto: Carl-Erik Eriksson)

Økonomi

Økonomi

Regnskapsresultat 2011

Regnskapet for 2011 viser et regnskapsmessig mindreforbruk på 142 millioner kroner. Det samlede brutto driftsresultatet ble 482 millioner kroner, som er noe bedre enn i 2010. Netto finansutgifter ble 595 millioner kroner, som er 160 millioner kroner høyere enn året før. Dette skyldes først og fremst avkastningen fra kraftfondet som ble en del svakere enn i 2010. I 2011 ble netto driftsresultat 340 millioner kroner. Dette er 98 millioner kroner lavere enn i 2010, noe som skyldes lavere netto finansresultat. Likevel er nivået på netto driftsresultat tilfredsstillende, og ligger på 3,2 prosent av driftsinntektene. Den anbefalte normen er på tre prosent.

Netto driftsresultat er brukt som følger:

- 225 millioner kroner til finansiering av investeringer og avsetning for å opprettholde realverdien i kraftfondet
- 56 millioner kroner i økte avsetninger til bundne fond

I tillegg er følgende fondsavsetninger benyttet i 2011:

- 33 millioner kroner netto bruk av disposisjonsfond
- 50 millioner kroner bruk av regnskapsmessig mindreforbruk fra 2010

Til sammen utgjør dette 198 millioner kroner. Dermed gjenstår det 142 millioner kroner av netto driftsresultat. Dette er kommunens regnskapsmessige mindreforbruk for 2011.

Regnskapsmessig resultat – avvik budsjett og regnskap¹

Tabell 1 Regnskapsresultat, avvik budsjett og regnskap 2008-2011. Tall i millioner kroner

Alle tall i millioner kroner	Avvik 2008	Avvik 2009	Avvik 2010	Avvik 2011
Tjenesteområdene	-107,9	89,8	119,1	103,1
Skatt, statlige tilskudd, eiendomsskatt og momskompensasjon	-48,8	-2,8	83,7	31,4
Kapitalutgifter, renteinntekter, utbytte og tilskudd kapitalutgifter	-17,9	-46,7	-58,6	-18,4
Diverse inntekter og utgifter, pensjon	46,3	45,7	-38,3	-1,1
Annet (Avsetninger, VARFS, overføring investeringer mm.)	5,0	-30,7	-46,5	-7,4
Regnskapsresultat før ekstraordinært uttak fra kraftfond	-123,4	55,3	59,4	107,7
Mer-/mindreuttak fra kraftfondet utover budsjett	-85,2	85,2	-9,8	134,0
Regnskapsmessig resultat	-208,6	140,5	49,6	141,7

Tjenesteområdenes resultat var 103 millioner kroner. Et så godt resultat medfører at enhetene får med seg midler til 2012, og får overført 37,5 millioner kroner med grunnlag i reglementet for påplussing og inntrekk Mer om tjenesteområdenes forbruk i forhold til budsjett er omtalt i årsrapporten under hvert enkelt tjenesteområde.

Kommunens skatteinntekter og rammeoverføringen fra staten ble en del høyere enn budsjettet. Som følge av redusert skattøre i 2011 ble skatteinngangen budsjettet en del lavere enn året før,

¹ Avkastningen fra kraftfondet ble 34 millioner kroner høyere enn revidert budsjett. Budsjettet ble nedjustert etter andre tertial, da man antok at kraftfondet ikke ville gi positiv realavkastning i 2011.

men reduksjonen ble mindre enn forventet. Skatteveksten i Trondheim ble den samme som den gjennomsnittlige skatteveksten for landet.

Netto kapitalutgifter ble i sum 18,4 millioner kroner høyere enn budsjettert. Rente- og avdragsutgiftene ble 23 millioner kroner lavere enn budsjettert, som følge av lavere lånevolum og lavere renter enn opprinnelig lagt til grunn. Men et lavere rentenivå påvirker også hvor mye kapitalutgifter som refunderes fra VARFS-området². Rentene her ble mye lavere enn lagt til grunn for de opprinnelige kalkylene, det vil si 24 millioner kroner lavere enn budsjettert. I tillegg medførte lavere rentenivå en nedgang i renteinntekter fra byggelånsrentene, rentekompensasjonsordningene og kommunens øvrige utlån på til sammen 26 millioner kroner. På grunn av god likviditet ble renteinntektene fra kommunens likvide midler ni millioner kroner bedre enn budsjettert.

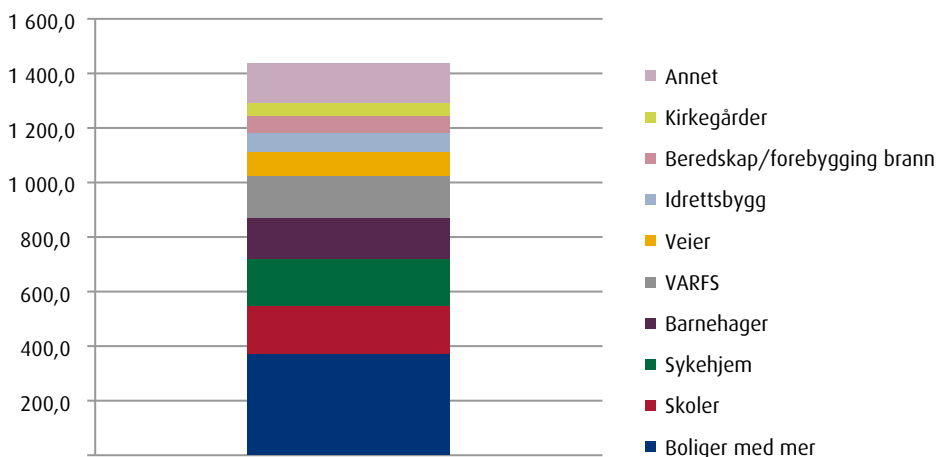
På kapitlet for diverse inntekter og utgifter budsjetteres i all hovedsak pensjonskostnader, egenandel på forsikringsskader og feriepenger på sykepengerefusjoner. Disse kostnadene ble omtrent som budsjettert.

Under "Annet", føres en del årsoppgjørdisposisjoner. Summen av disse viser et resultat som er drøye sju millioner kroner dårligere enn budsjettert. Dette må sees i sammenheng med avsatte midler til disposisjonsfond som skal finansiere ordningen med påplussing og inntrekk i 2012. På den andre siden bidrar VARFS-områdene med om lag ni millioner kroner, som skyldes at det i budsjetttet for 2011 var avsatt 10 millioner kroner for å dekke opp ulike forhold knyttet til fondene i VARFS-området. Regnskapet viser at det kun ble bruk for én million kroner. I tillegg gjenstod det ubrukte bevilgninger på den sentralt avsatte bufferen, og midler som ble avsatt til å opprettholde full sykehjemsdekning.

Trondheim kommunes kraftfond (TKK) hadde en lav avkastning i 2011. Samlede finansinntekter var på 154,2 millioner kroner, eller en avkastning på 2,7 prosent av totalkapitalen. Av dette ble 114,8 millioner kroner avsatt for å opprettholde realverdien i fondet. Administrasjon knyttet til kommunens finansforvaltning dekkes av fondet og ble 5,5 millioner kroner i 2011. Resten av avkastningen utgjør knappe 34 millioner kroner og inngår i kommunens økonomiske resultat.

Investeringsaktiviteten og finansiering

De samlede brutto investeringsutgiftene var 1 448 millioner kroner i 2011, som er en økning på 19 prosent i forhold til året før, men 78 millioner kroner lavere enn budsjettert. De største utgiftene er knyttet opp mot skole, sykehjem og boliger.

Figur 1 Fordeling av investeringer på tiltak i millioner kroner

Investeringsutgiftene dekkes stort sett opp med lånte midler. 74 prosent av investeringene finansieres med lånte midler. Dette er samme nivå som året før. Salgsinntekter, og overførte midler fra driftsregnskapet finansierer 13 prosent av investeringene. Investeringer knyttet til veg og boligbygging er i stor grad finansiert via miljøpakken og grunneierrefusjoner, og utgjør 11 prosent av finansieringen. Resten av investeringene finansieres av tilskudd og tidligere års avsetninger.

Driftsregnskapet

Tabell 2 Hovedoversikt driftsregnskapet 2008-2011. Tall i millioner kroner

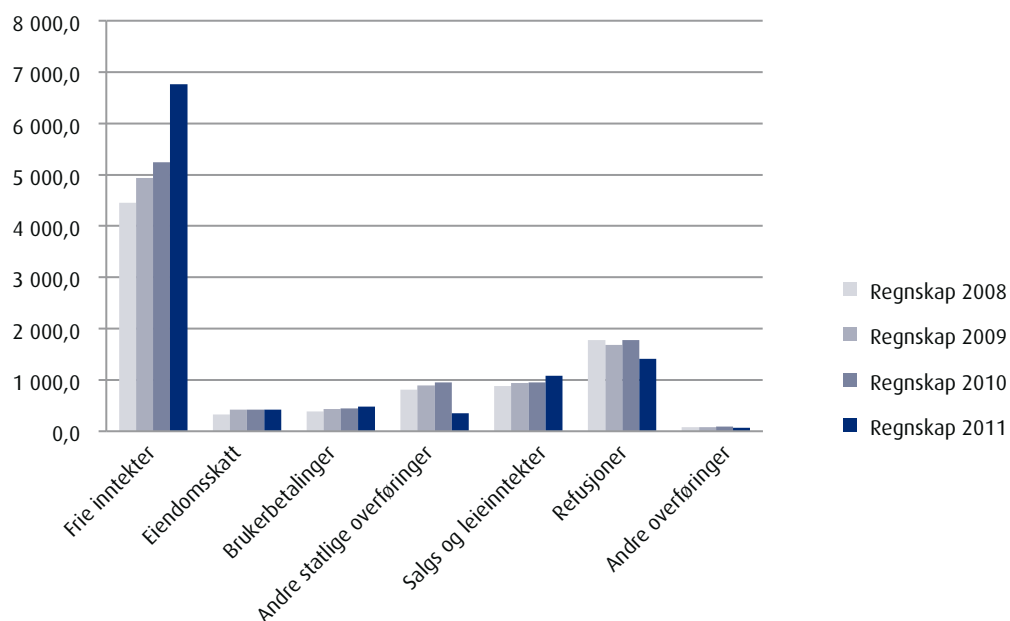
	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Regnskap 2011
Sum driftsinntekter	8 719	9 379	9 873	10 585
Sum driftsutgifter	8 782	9 020	9 406	10 103
Brutto driftsresultat	-62	358	467	482
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	530	591	313	366
Mottatte avdrag på utlån	6	4	3	4
Sum eksterne finansinntekter	536	595	416	409
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	936	526	473	505
Avdragsutgifter	282	339	355	364
Utlån	2	1	2	3
Sum eksterne finansutgifter	1 220	866	852	1 004
Resultat eksterne finanstransaksjoner	684	271	435	595
Motpost avskrivninger	300	358	406	453
Netto driftsresultat	-446	446	438	340
Bruk av avsetninger	327	295	465	310
Avsetninger	-90	-600	-853	-508
Årsresultat	-209	141	50	142

Tallene viser generelt at kommunens økonomiske stilling er god ved utgangen av 2011. Etter å ha vært gjennom en periode hvor de samlede utgifter økte mer enn inntektsveksten, og som kulminerte med et betydelig negativt årsresultat i 2008, har kommunens økonomi vært i balanse de tre siste årene. Forholdet mellom driftsinntekter og driftsutgifter er i balanse og netto driftsresultat er på et forsvarlig nivå.

Brutto driftsresultat

Resultatbegrepet brutto driftsresultat viser utviklingen av kommunens driftsutgifter og driftsinntekter. Brutto driftsresultatet viser hvor mye kommunen har igjen til å dekke netto finanskostnader og avsetninger. I 2011 var driftsutgiftene lavere enn driftsinntektene, slik at brutto driftsresultat ble positivt med 482 millioner kroner.

Driftsinntekter

Figur 2 Driftsinntekter fordelt på inntektsarter 2008-2011.

Kommunens samlede driftsinntekter økte nominelt med sju prosent i 2011. Dette tilsvarer en realvekst³ på 3,6 prosent, når det korrigeres for lønns- og prisvekst. Det er imidlertid ikke korrigert for oppgaveendringer og demografiske endringer.

Frie inntekter (skatt- og rammetilskudd) og andre statlige overføringer, økte relativt sett mest i 2011. En vesentlig årsak var omleggingen for barnehagesektoren fra øremerkede tilskudd til innlemming i rammetilskuddet. Brukerbetalingene økte nominelt med 6,7 prosent i 2011. Samlet innbar dette en realvekst på om lag 3,3 prosent.

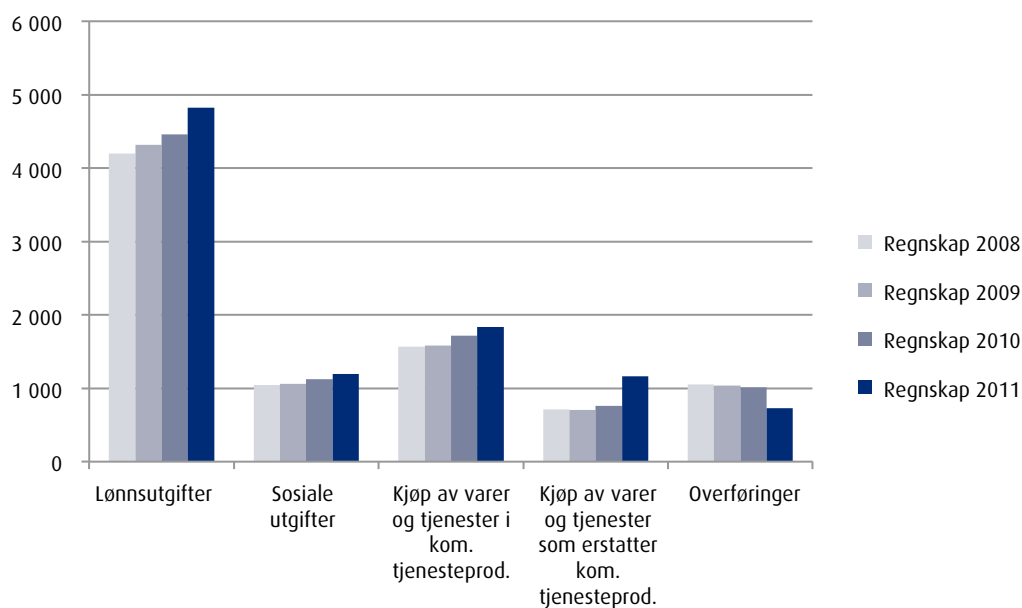
Tabell 3 Driftsinntekter 2011, regnskap og budsjett. Tall i millioner kroner

	Regnskap 2011	Budsjett 2011	Avvik
Frie inntekter	6 768,3	6 725,0	43,3
Eiendomsskatt	426,8	425,3	1,5
Brukerbetalinger	477,8	496,3	-18,5
Andre statlige overføringer	353,7	272,6	81,1
Salgs- og leieinntekter	1 080,7	945,8	134,8
Overføringer med krav til motytelse	1 404,7	1 053,6	351,1
Andre overføringer	73,4	65,4	8,0
Andre direkte og indirekte skatter	0,1	0,0	0,1
Sum	10 585,4	9 984,0	601,4

I forhold til revidert budsjett ble de samlede driftsinntektene 601,4 millioner kroner høyere i 2011, et avvik på seks prosent.

3 Realveksten er her definert som nominell vekst fratrukket veksten i den kommunale deflatoren (pris- og lønnsvekst). Den kommunale deflatoren i 2011 anslås til 3,4 prosent.

Driftsutgifter

Figur 3 Driftsutgifter fordelt på utgiftsarter 2008-2011.

De totale driftsutgiftene økte med 7,3 prosent fra 2010 til 2011. Korrigert for pris- og lønnsvekst betyr dette at driftsutgiftene økte reelt med om lag 3,9 prosent fra 2010 til 2011.

Lønnsutgiftene økte med åtte prosent i 2011. Korrigert for lønnsoppgjøret er dette en reell vekst på om lag fire prosent, som skyldes en økning årsverksforbruket fra 2010 til 2011.

De sosiale utgiftene består i hovedsak av pensjonskostnader og arbeidsgiveravgift. Utgiftene økte med 6,9 prosent fra 2010 til 2011. Korrigert for lønnsveksten økte utgiftene med 2,9 prosent i 2010.

Samlet sett er lønnsutgiftene og de sosiale utgiftenes andel av de totale driftsutgiftene uendret fra 2010 til 2011. De utgjorde 61 prosent av de samlede driftsutgiftene.

Utgifter til kjøp av varer og tjenester til kommunens tjenesteproduksjon økte med 6,6 prosent fra 2010 til 2011. Prisveksten på kjøp av varer og tjenester var i 2011 på 1,3 prosent. Volumveksten ble dermed på 5,3 prosent.

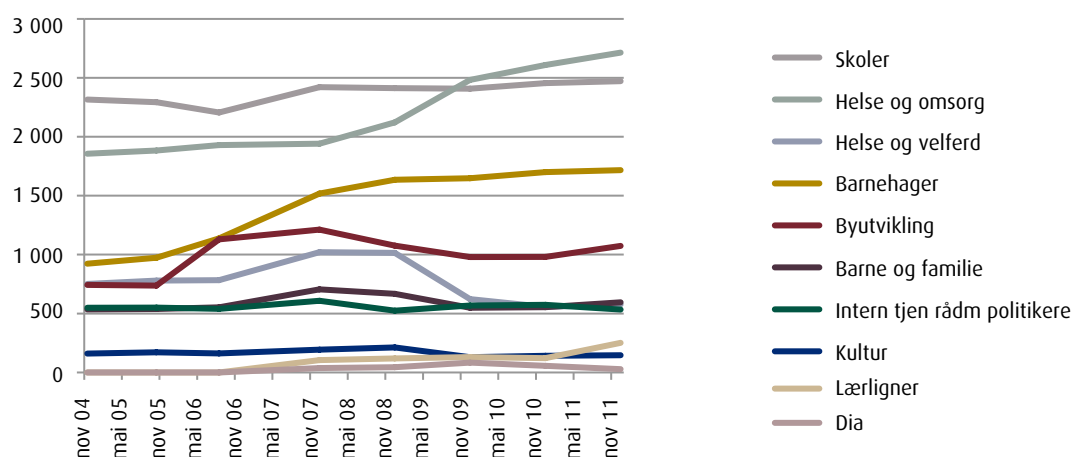
Utgifter til kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon økte med 52 prosent i 2011. Den store økningen kan i hovedsak forklares med omlegging av finansieringen av barnehagesektoren. Private barnehager fikk fra og med 2011 alle sine driftstilskudd utbetalt gjennom kommunen, og ikke fra staten. Dette hevet utgiftsposten betraktelig og må ses i sammenheng med den sterke veksten i rammetilskudd for 2011.

Tabell 4 Driftsutgifter regnskap 2011 og budsjett 2011. Tall i millioner kroner

	Regnskap 2011	Budsjett 2011	Avvik
Lønnsutgifter	4 821,3	4 773,5	47,9
Sosiale utgifter	1 198,1	1 214,1	-16,0
Kjøp av varer og tjenester i kommunal tjenesteproduksjon	1 832,6	1 514,6	318,0
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	1 160,9	995,1	165,8
Overføringer	731,3	743,4	-12,2
Sum	9 744,2	9 240,6	503,5

Samlet var de totale regnskapsførte driftsutgiftene 503,5 millioner kroner høyere enn revidert budsjett, et avvik på 5,5 prosent. Lønnsutgifter, sosiale utgifter og overføringer ble tilnærmet som budsjettet, mens utgifter til kjøp av varer og tjenester ble høyere.

Årsverksutvikling

Figur 4 Utvikling i årsverk fordelt på områder. Kilde: Lønnsbudsjetttraporter, regulativlønn

Antall årsverk er økt med 360 fra desember 2010 til desember 2011. Dette tilsvarer en vekst på 3,7 prosent i løpet av 2011. Områdene som har vokst mest i 2011 er barne- og familietjenester som har vokst med knappe sju prosent, tilsvarende 41 årsverk. Helse og omsorg har økt med 106 årsverk. Barnehage og skole har hatt en beskjeden vekst på kun én prosent i 2011. Interne tjenester har også i 2011 hatt nedgang, noe som kan forklares med reduksjon av antallet som er innmeldt i Det interne arbeidsmarkedet (DIA). Korrigert for DIA har de interne tjenestene hatt en vekst på linje med gjennomsnittet.

Resultat eksterne finansieringstransaksjoner

Tabell 5 Kapitalinntekter

Alle tall i millioner kroner	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2011
Renteinntekter, gevinst finansielle instrumenter og utbytte	529,8	590,9	413,1	405,6	254,4
Mottatte avdrag på utlån	6,0	4,4	3,4	3,5	3,3
Sum eksterne finansinntekter	535,8	595,3	416,5	409,1	257,7

Renteinntekter

Renteinntekter av likvide midler, byggelånsrenter, renteinntekter fra videreutlån, avkastning og utbytte fra plasseringer i kraftfondet ble betydelig høyere enn revidert budsjett. Det må sees i sammenheng med at kraftfondet fikk høyere avkastning enn forventet, etter at man hadde justert forventningene etter andre tertial. Man forventet da ingen realavkastning fra kraftfondet. Resultatet fra de aktivt forvaltede midlene i kraftfondet viser at avkastningen ble 2,7 prosent.

Det gjennomsnittlige nivået på bankinnskudd var 848 millioner kroner. Dette var betydelig høyere enn lagt til grunn i budsjettet, noe som førte til høyere renteinntekter fra likvide midler enn budsjettet. Den gjennomsnittlige rentesatsen på bankinnskudd var 3,6 prosent.

Tabell 6 Kapitalutgifter

Alle tall i millioner kroner	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2011
Renteutgifter, tap finansielle instrumenter, provisjoner og andre finansutgifter	935,9	525,7	494,0	636,7	509,6
Avdragsutgifter	282,4	339,4	355,2	364,0	367,0
Utlån	1,5	1,0	2,4	3,1	2,6
Sum eksterne finansutgifter	1 219,8	866,2	851,6	1 003,8	879,2

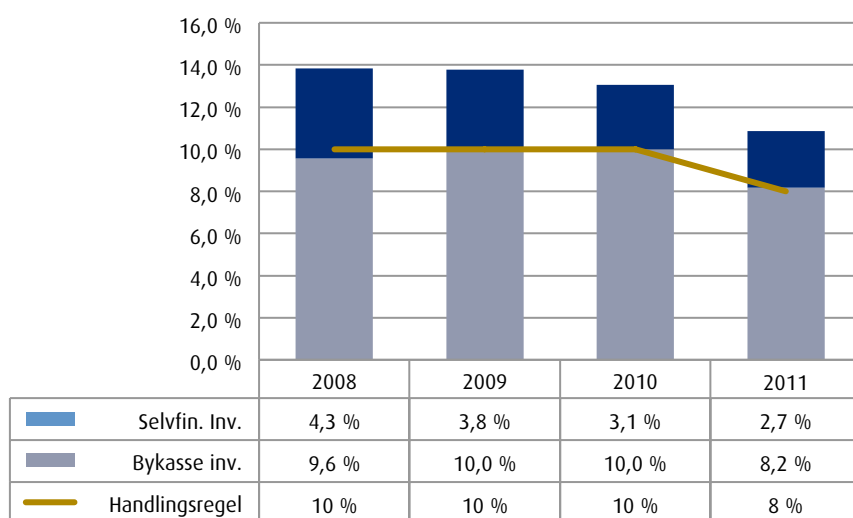
Renteutgifter

Renteutgiftene ble 636,7 millioner kroner, noe som var 127 millioner kroner mer enn budsjettet. Dette har sammenheng med tap på finansielle instrumenter der man bokførte et tap på 132 millioner kroner. Dette er i hovedsak knyttet til urealiserte tap på aksjer og omløpsobligasjoner i kraftfondet, og må sees opp mot merinntektene fra kraftfondet jf. tabell 5. Korrigert for dette ble renteutgiftene fem millioner kroner lavere enn budsjettet, som kan forklares med det lavere rentenivået i 2011.

Avdrag investeringsformål

Avdrag på lån til investeringsformål ble om lag som budsjettet i 2011.

Det økonomiske handlingsrommet til bykassen påvirkes av i hvilken grad kapitalutgiftene binder opp andeler av driftsinntektene. Figuren under viser hvordan denne andelen har utviklet seg siden 2007.

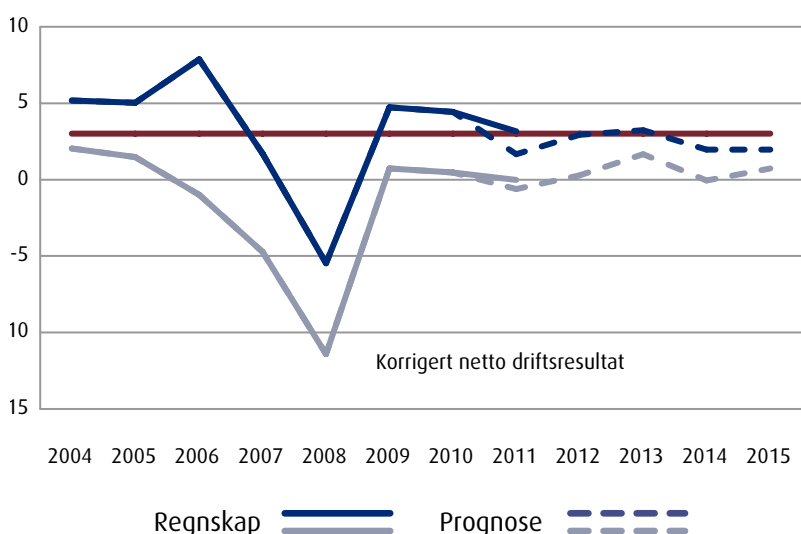
Figur 5 Handlingsregelen- andel kapitalutgifter i forhold til disponible inntekter

Andelen som belaster bykassen har stabilisert seg på 10 prosent før 2011. Dette er i tråd med handlingsregelen som bystyret har vedtatt. I 2011 ble andelen nedjustert til åtte prosent som følge av at de frie inntektene økte på grunn av at det tidligere barnehageinnskuddet ble innlemmet.

Kapitalutgiftene fra selvfinansierende⁴ lån er redusert, som følge av at disse utgiftene i sterkere grad blir påvirket av det reduserte rentenivået. Ved en renteoppgang vil dette forholdet fort endre seg.

Netto driftsresultat

Resultatet av driften viser at driftsinntektene var 482 millioner kroner høyere enn driftsutgiftene (inklusive avskrivninger). Netto finansresultat (inklusive avdrag) ble negativt med 595 millioner kroner. I kommunens regnskap føres avdrag og ikke avskrivninger. Det er dermed nødvendig å korrigere bort avskrivningene på 453 millioner kroner for å få et uttrykk for kommunens netto driftsresultat. Trondheim kommunes netto driftsresultatet i 2011 blir dermed 340 millioner kroner.

Figur 6 Utvikling netto driftsresultat i prosent av driftsinntekter.

4 Utgiftene settes lik refusjonene som kommer fra VARFS, rentekompensasjonsordningene og utlån fra bykassen.

Netto driftsresultat utgjør 3,2 prosent av driftsinntektene. Som Figur 6 viser, er dette noe bedre enn forventet. Kommunens netto driftsresultat er i tråd med en anbefalt norm som tilsier at netto driftsresultat over tid bør være på tre prosent av driftsinntektene. Netto driftsresultatet er preget av forhold som ikke direkte avspeiler kommunens økonomiske situasjon. I tabellen nedenfor er det satt opp tre forhold som netto driftsresultat korrigeres med for å gjøre det mer reelt.

Tabell 7 Korrigeringer av netto driftsresultat.

Alle tall i millioner kroner	2007	2008	2009	2010	2011
Momsrefusjon til drift fra investeringer	190	175	181	115	81
Premieavvik og amortisering av premieavvik	166	339	56	120	170
Avsetning for å opprettholde verdien av fondene	160		127	136	115
Sum	516	551	364	371	366

Både momsrefusjon fra investeringer og inntektsføring av premieavvik kan betraktes som lån til finansiering av drift. Midlene som kommer fra momsrefusjon på investeringer burde i sin helhet vært overført til finansiering av investeringer. Momsrefusjon på investeringer til finansiering er under nedtrapping og fra og med 2014 vil denne inntekten i sin helhet gå til finansiering av investeringer. Overskudd som skyldes premieavvik burde vært satt på disposisjonsfond, slik at man ikke hadde tappet kommunens likviditet som følge av disse fiktive inntektene. De store premieavvikene som er inntektsført de to siste årene skal avdras over 15 år (10 år fra og med 2012). Avsetningen for å opprettholde verdien av fondene; kraftfondet, kulturfondet, næringsfondet og kollektivfondet, må betraktes som en bundet avsetning. Ved å korrigere for disse tre forholdene, framkommer et såkalt korrigert netto driftsresultat som er basert på mer varige inntekter.

Utviklingen av det korrigerte netto driftsresultatet viser at kommunens økonomiske situasjon har stabilisert seg de siste årene, men svekkes noe hvert år. Resultatet er imidlertid i praksis null, slik at kommunen ikke har varige midler fra driften som kan settes av til egenfinansiering av investeringer eller til å opprettholde realverdien av kommunens eiendeler.

Netto bruk av avsetninger/regnskapsresultatet for 2011

Kommunens netto driftsresultat ble 340 millioner kroner. Dette er brukt til følgende avsetninger:

- Overføringer til investeringsregnskapet på til sammen 225 millioner kroner
 - » Opprettholde realverdi i kraftfondet, kulturfondet, næringsfondet og kollektiv fondet, 115 millioner kroner
 - » Overføring på 10 millioner kroner fra kraftfondets avkastning til finansiering av investeringer
 - » Egenkapitalinvesteringer fra momskompensasjoninntektene på 83 millioner kroner, inklusive midler knyttet til anleggsbidragsmodellen
 - » Andre overføringer til investeringsregnskapet
- Netto avsetninger til bundne driftsfond på 56 millioner kroner

For å finansiere årets drift ble det brukt av følgende avsetninger:

- Netto bruk av disposisjonsfond og bruk av tidligere års mindreforbruk på 83 millioner kroner

Summen av disse postene utgjør 198 millioner kroner. Dermed gjenstår 142 millioner kroner av netto driftsresultat som utgjør kommunens regnskapsmessige resultat for 2011.

Investeringsregnskapet

Investeringsregnskapet omfatter utgifter og inntekter til investeringer i bygg og anlegg, kjøp og salg av aksjer/andeler, renter og avdrag videreutlån og utlån av egne midler. I investeringsregnskapet føres i tillegg avsetninger og bruk av fond til investeringsformål og betydelige transaksjoner vedrørende kraftfondet. Investeringsregnskapet er et selvstendig regnskap.

Tabell 8 Hovedoversikt investeringsregnskap 2008-2011. Tall i millioner kroner.

	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2011	Avvik
Investeringsinntekter	-161	-279	-335	-273	-359	87
Brutto investeringsutgifter	1 498	1 348	1 214	1 449	1 527	-79
Finanstransaksjoner	2 539	2 590	1 224	1 027	958	68
Finansieringsbehov	3 876	3 659	2 103	2 202	2 126	76
Finansieringsbehovet er dekket slik:						
Bruk av lån	-1 584	-1 299	-1 121	-1 287	-1 307	20
Aksjesalg og mottatte avdrag	-274	-1 426	-337	-272	-157	-115
Bruk av fond	-1 865	-723	-439	-442	-431	-11
Overført fra driftsregnskapet	-37	-211	-204	-225	-232	7
Bruk av likviditetsreserven	0	0	0	0	0	0
Sum finansiering	-3 760	-3 659	-2 101	-2 226	-2 126	-100
Udekket/udisponert	116	0	2	-24	0	-24

Investeringsinntektene består i hovedsak av inntekter fra salg av bebygd og ubebygd eiendom, statlige overføringer, andre salgsinntekter og refusjoner. Statlige overføringer og refusjoner ble lavere enn budsjettet, mens inntekter fra salg av eiendom ble noe høyere.

Brutto investeringsutgifter ble noe lavere enn budsjettet. Det henvises til en nærmere gjennomgang av disse under tabell 9 nedenfor.

Finanstransaksjonene omfatter avdrag på videreutlån, kjøp av aksjer og andeler, og avsetninger til fond. En vesentlig årsak til avviket mellom budsjett og regnskap for denne posten er transaksjoner knyttet til kraftfondet.

Posten "bruk av fond" omfatter bruk av tidligere avsatte midler bevilget til investeringsformål, og innbetaling av et ekstraordinært avdrag på formidlingslån til Husbanken.

Investeringer i anleggsmidler

Tabell 9 Brutto investeringsutgifter regnskap 2010-2011, budsjett 2011. Tall i millioner kroner

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2011	Avvik
Skoler	332,0	173,1	85,0	-88,1
Barnehager	76,1	151,1	211,6	60,5
Helse og velferd	101,7	184,8	209,3	24,5
Barne- og familietjenesten	0,8	0,5	15,0	14,5
Kultur	14,9	4,8	0,2	-4,6
Idrett, naturforvaltning og friluftsliv	128,7	72,5	51,2	-21,3
Boliger	159,5	143,4	104,5	-38,9
Veier, miljø og trafiksikkerhet	71,3	74,3	15,4	-58,9
Boligbygging, fysiske bomiljøtiltak	100,8	229,8	130,9	-98,9
Kirker og kirkegårder	25,2	55,9	141,5	85,6

	Regnskap 2010	Regnskap 2011	Budsjett 2011	Avvik
Næring	13,5	25,5	52,2	26,7
Administrasjon	24,9	63,7	36,6	-27,1
Vann og avløp	116,3	141,3	256,8	115,5
Renovasjon	2,3	9,8	61,7	51,9
Brann og redningstjeneste	9,7	63,7	120,0	56,3
Andre investeringer	11,4	54,9	35,6	-19,3
Sum	1 189,2	1 449,0	1 527,5	78,4

Tabellen viser at det ble regnskapsført utgifter til investeringer i anleggsmidler på 1 449,0 millioner kroner i 2011. Det er områdene skoler, barnehager, helse og velferd, boliger og vann og avløp som har hatt den største investeringsaktiviteten i 2011. Totalt var brutto utgifter til investeringer i anleggsmidler 78,5 millioner kroner lavere enn budsjettet i 2011.

Nedenfor er det enkelte investeringsområdet kort beskrevet, og det henvises for øvrig til investeringsrapporten etter tredje tertial 2011 for mer detaljert informasjon om gjennomførte investeringer i 2011.

Skoler

Til sammen ble det brukt 173 millioner kroner på skoleprosjekter i 2011. Dette var 88 millioner kroner mer enn budsjettet. Merforbruket skyldes at bevilgningen til sluttfinansieringen av Ranheim skole ikke ble budsjettkorrigert i 2011 (midlene var bevilget tidligere, men ikke formelt tatt inn i budsjettet), og overskridelser på aktivitet i 2011. Overskridelsene har i hovedsak kommet på "akuttposten" og skyldes både uforutsette hendelser og krav om utbedringer i henhold til forskriftskrav.

Barnehager

Det ble bygd og rehabilitert barnehager for 151 millioner kroner i 2011. Avviket mellom budsjett 2011 og regnskap 2011 på vel 60 millioner kroner skyldes at prosjekter har blitt igangsatt senere enn opprinnelig planlagt. I hovedsak gjelder dette prosjektet i forbindelse med Lade Alle 80.

Barne- og familietjenesten

I budsjettet for 2011 var det i sum bevilget 10 millioner kroner til henholdsvis bosetting av mindreårige asylsøkere og omstillingstiltak i barne- og familietjenesten. Det er kun en liten andel av de planlagte tiltakene som er gjennomført i 2011.

Kultur

Avviket mellom budsjett og regnskap på 4,6 millioner kroner skyldes i hovedsak prosjekter som ble avsluttet i 2011 og som hadde bevilgning fra tidligere år.

Idrett, naturforvaltning og friluftsliv

Totalt er det brukt 72,5 millioner kroner til investeringer innenfor idrett, naturforvaltning og friluftsliv. Dette er vel 20 millioner kroner mer enn budsjettet i 2011. Noe av avviket mellom budsjett og regnskap kan forklares med prosjekter som ble avsluttet i 2011 og som hadde bevilgning fra tidligere år. På prosjektene "Lade Arena" (banedekke og kjøleanlegg) og "Leangen plashall" ble det brukt 12 millioner kroner mer enn budsjettet i 2011.

Boliger

Investeringene på boligområdet har i hovedsak blitt brukt til kjøp, rehabilitering og bygging av kommunalt disponerte boliger. En høyere investering i 2011 enn budsjettet på 39 millioner kroner, er finansiert med tidligere bevilgede midler til formålet.

Veier, miljø og trafiksikkerhet

En stor andel av gjennomførte investeringer på dette området er knyttet til Miljøpakken.

Boligbygging, fysiske bomiljøtiltak

Dette omfatter for en stor del utbyggingsprosjekter hvor kommunen har inngått avtaler med private grunneiere og utbyggere. Kommunen forskutterer utbyggingskostnader for infrastruktur, og refusjon av kostnader blir gjennomført etter hvert som utbyggingen av arealene utføres. Utgiftene på dette området dekkes av eksterne inntekter.

Kirker og kirkegårder

Det ble bevilget 141,5 millioner kroner til formålet i 2011, men kun 55,9 millioner kroner ble brukt. Dette betyr at en betydelig andel av de prosjektene som var planlagt gjennomført i 2011 er forsinket.

Næring

Dette investeringsområdet omfatter i hovedsak kjøp/salg av grunn til næringsformål.

Administrasjon

Utgifter til anskaffelse av IT-utstyr utgjør vel 35 millioner kroner av budsjettet til dette investeringsområdet. Avviket mellom budsjett og regnskap skyldes mindre utbedringer ved kommunale administrasjonsbygg som er finansiert ved tidligere budsjetterte bevilgninger.

Vann og avløp

Det store avviket mellom budsjett og regnskap skyldes endringer i fremdriften når det gjelder større anleggsprosjekter innenfor området, blant annet reservevannforsyning fra Benna.

Renovasjon

Budsjettet for 2011 omfattet bevilgning til nye gjenvinningsstasjoner og avfallssug. Arbeidet med nye gjenvinningsstasjoner har tatt lengre tid enn planlagt.

Brann og redningstjeneste

Avviket mellom budsjett og regnskap skyldes forsinkelser i fremdriften av byggingen av nye brannstasjoner.

Finansiering av brutto investeringsutgifter

Tabell 10 Finansiering av investeringene 2008-2011. Tall i millioner kroner.

	Regnskap 2008	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Regnskap 2011
Lån	1 510	1 049	890	1 077
Inntekter	106	218	274	188
Fond og driftsmidler	58	78	30	184
Sum	1 674	1 345	1 194	1 449

Om lag 75 prosent av brutto investeringsutgiftene i 2011 ble finansiert ved eksterne låneopptak. Tilsvarende tall for de siste tre årene var på henholdsvis 79 prosent (2009), 89 prosent (2008), 77 prosent (2007).

Balanseregnskapet

Tabell 11 Balanseregnskapet.

Alle tall i millioner kroner	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Regnskap 2011
EIENDELER			
Anleggsmidler	22 801	23 172	25 708
Faste eiendommer og anlegg	10 364	10 854	12 241
Utstyr, maskiner og transportmidler	464	523	517
Utlån	1 024	1 110	1 162
Aksjer, andeler og innskuddsleiligheter	4 094	3 172	3 414
Pensjonsmidler	6 855	7 513	8 373
Omløpsmidler	5 164	6 390	5 734
Kortsiktige fordringer	1 751	1 825	1 223
Premieavvik pensjon	918	1 038	1 206
Aksjer og andeler	780	730	659
Sertifikater/obligasjoner	536	1 434	1 406
Kasse og bankinnskudd	1 179	1 363	1 239
SUM EIENDELER	27 965	29 562	31 442

Millioner kroner	Regnskap 2009	Regnskap 2010	Regnskap 2011
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital	-6 845	-7 367	-8 031
Disposisjonsfond	-37	-212	-172
Bundne driftsfond	-254	-269	-324
Ubundne investeringsfond	-2 308	-3 366	-3 242
Bundne investeringsfond	-194	-272	-269
Regnskapsmessig mindreforbruk	-141	-50	-141
Regnskapsmessig merforbruk	135		
Udekket i investeringsregnskap			-24
Likviditetsreserve	-	2	-
Endring i regnskapsprinsipp, drift	98	98	98
Kapitalkonto	-4 145	-3 298	-3 958
Langsiktig gjeld	-19 818	-20 931	-21 841
Pensjonsforpliktelser	-8 646	-9 251	-10 356
Ihendehaverobligasjonslån	-2 811	-3 273	-3 047
Andre lån	-8 361	-8 407	-8 439
Kortsiktig gjeld	-1 302	-1 264	-1 569
Annen kortsiktig gjeld	-1 294	-1 257	-1 563
Premieavvik	-8	-7	-6
SUM EGENKAPITAL OG GJELD	-27 965	-29 562	-31 442

Anleggsmidler

Verdiendring på faste eiendommer og anlegg skyldes aktivering av nye investeringer i 2011 og avskrivninger av alle anleggsmidlene.

Endring i posten aksjer og andeler har økt med 242 millioner kroner. Dette er relatert til endringer i kraftfondet og kjøp av obligasjoner.

Utlånte midler øker hovedsakelig som følge av økte utlån av startlån fra Husbankmidler. Beregnede pensjonsmidler økte med 860 millioner kroner i 2010. Endringen skyldes at faktiske innbetalinger og forventet avkastning av pensjonsmidlene er vesentlig større enn faktiske utbetalinger.

Omløpsmidler

Kortsiktige fordringer er redusert med litt over 600 millioner kroner. Dette har sammenheng med reduksjoner i netto fordringer på lånefondet.

Premieavviket øker med knappe 170 millioner kroner som følge av at årets premieavvik er større enn amortisering av tidligere års premieavvik.

Aksjer og andeler er redusert som følge av fallende kurser på aksjer i kraftfondet. Reduksjon i sertifikater på 50 millioner kroner er knyttet til innløsning av et sertifikatlån i kraftfondet.

Egenkapital

Kommunens disposisjonsfond er redusert med 30 millioner kroner gjennom 2011. Dette har blitt brukt til å finansiere driftsutgifter. Ved årsskiftet gjenstår 171 millioner kroner på disposisjonsfondet. Av dette er 65 millioner kroner bundet opp til finansiering av ulike formål, slik at det gjenstår om lag 117 millioner kroner i disposisjonsfondet som ikke er bundet opp.

Bundne driftsfond har økt med 56 millioner kroner og er relatert til ubrukte øremerkede driftsmidler.

Reduksjon i ubundne investeringsfond har sammenheng med endringer i kraftfondets grunnkapital.

Det regnskapsmessige mindreforbruket på 142 millioner kroner bidrar til å øke den samlede egenkapitalen med 92 millioner kroner.

Investeringsregnskapet for 2011 er avsluttet med et overskudd på 24 millioner kroner. Dette beløpet er ført opp i balansen som en del av egenkapitalen.

Endringer i kapitalkonto er relatert til forhold rundt lånefondet, kraftfondet samt opphør av estimatavvik knyttet til pensjon.

Gjeld

Gjelden øker som følge av økning i pensjonsforpliktelsene. Ser man bort fra dette reduseres kommunens gjeld i 2011.

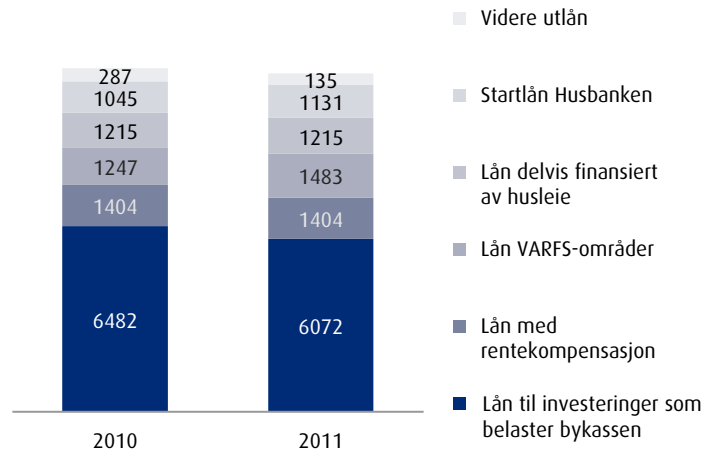
Langsiktig gjeld

Trondheim kommune har finansiert årets investeringer med bruk av tidligere års ubrukte lånemidler. Nye låneopptak i 2011 var kun på 90 millioner kroner. Avdragene er på 364 millioner kroner, og dermed reduseres den samlede gjelden. Kommunens langsiktige gjeld er dermed redusert fra 11,7 milliarder kroner til 11,5 milliarder kroner.

Trondheim kommunes gjeld kan grovt sett fordeles på tre hovedgrupper:

- Bykassefinansierte lån til investeringsformål
- Selvfinansierte lån
- Videreutlåneordninger – "startlån", og andre videreutlån til kommunale foretak, stiftelser og AS

Investeringene er for en stor del lånefinansiert.

Figur 7 Gjeld fordelt på formål, beløp i millioner kroner

Kortsikt gjeld

Økningen av kortsiktig gjeld er i stor grad relatert til feriepenge og arbeidsgiveravgift og forsikringsbetaling for anleggsbidragsmodellen.

Garantiansvar

Tabell 12 Garantiansvar 2008-2011. Tall i millioner kroner.

	Garantiansvar per 31.12.2008	Garantiansvar per 31.12.2009	Garantiansvar per 31.12.2010	Garantiansvar per 31.12.2011
Idrett	61	48	54	47
Barnehager	2	5	4	2
Aksjeselskap/næringsvirksomhet	209	51	34	35
Boliger/institusjoner	671	644	608	577
Diverse formål	11	11	18	23
Sum	954	758	718	684

Garantiansvar overfor Kulturdepartementet for utbetalte spillemidler kommer i tillegg til oversikten i tabellen. Denne forpliktelsen var ved utgangen av 2011 på 13 millioner kroner.

Tabellen viser at kommunens totale garantiansvar er redusert med 34 millioner kroner fra 2010 til 2011. Den sterke reduksjonen fra 2008 til 2009 skyldtes i vesentlig grad at garantiansvaret for lån som Trøndelag bomveiselskap AS tok opp i forbindelse med byggingen av E6 øst ble avvirket i 2009. I perioden 2008-2011 er kommunens garantiansvar redusert med 270 millioner kroner.

Risikoen for realisering av garantiansvar vurderes å være størst på idrettsområdet. I tabellen nedenfor er garantiansvaret for anlegg bygd av idrettslag fordelt per lag og med beløp per 31. desember 2011.

Tabell 13 Garantier til idrettsformål

	Garantiansvar per 31.12.2011
Carlottenlund sportsklubb	24,8
Ranheim idrettslag	1,6
Sportsklubben Nasjonalkameratene	2,7
Trondheim Kunstgress Syd AS	1,0
Sjetne IL	2,7
Byåsen Idrettslag	4,3
Strindheim kunstgress AS	2,4
Væretroa Grendelag	0,3
Tiller Idrettslag	1,2
Kolstad fotball	0,4
Havsteinbanen AS	0,7
Jonsvatnet Idrettslag	1,1
Nardo Fotball	2,3
Bruråk Hestesportsklubb	1,2
Sum	46,6

Trondheim kommune har per utgangen av 2011 et garantiansvar for investeringer gjennomført av idrettslagene på om lag 47 millioner kroner. Selv om flere av lagene har hatt anstrengt økonomi i perioder, har ikke kommunen indikasjoner på at noen er i en så vanskelig økonomisk situasjon at de ikke er i stand til å imøtekomme sine forpliktelser overfor sine kreditorer. Sist kommunen måtte innfri en garanti for et idrettslag som ikke klarte sine økonomiske forpliktelser var på midten av 1990-tallet.

Boliger og institusjoner er det området hvor kommunen har påtatt seg det største garantiansvaret.

Tabell 13 Garantiansvar boliger og institusjoner.

	Garantiansvar per 31.12.2011
Boligformål (Husbanken)	113,5
Stiftelsen Ilen MenighetsAlders-og Sykehjem	31,9
Boligstiftelsen for trygdeboliger	44,5
Trondhjems Hospital	74,5
Kong Carl Johan arbeidsstiftelse	7,4
Zion sykehjem	21,5

	Garantiansvar per 31.12.2011
Bakklandet menighetsråd	20,9
Stiftelsen Laugsand aldershjem	22,0
Borettslag	241,2
Sum	577,3

Garantiansvaret omfatter lån som er tatt opp stiftelsen til trygdeboliger, private institusjoner til rehabilitering av sykehjem og bygging av omsorgsboliger, og etablering av borettslag for trygdeboliger/omsorgsboliger. Disse garantiene betraktes ikke som risikoutsatt.

Arbeidsmiljøenheten holder kurs i forflytning av pasienter for ansatte i Helse og velferd. Opplæringen skal bidra til å redusere arbeidsbelastningen og mulighetene for skader både hos brukere og ansatte. (Foto: Carl-Erik Eriksson)

Arbeidsgiverpolitikken

Arbeidsgiverpolitikken

Trondheim kommune er Norges største arbeidsplass nord for Dovre. Kommunen har i overkant av 12 400 ansatte fordelt på 215 enheter. Hele 82 prosent av de ansatte jobber innenfor sektorene Oppvekst og utdanning og Helse og velferd, mens 76 prosent av de ansatte er kvinner.

Antall ansatte i Trondheim kommune, fordelt på virksomhetsområde og kjønn, 2011*

Virksomhetsområde	Kvinner	Menn	Til sammen
Oppvekst og utdanning	4354	1 095	5 449
Helse og velferd	3878	890	4 768
Byutvikling	533	596	1 129
Kultur	112	62	174
Organisasjon/finans	317	179	496
Diverse	288	101	389
Sum	9482	2 923	12 405

* Tabellen viser totalt antall personer med en stillingsprosent i Trondheim kommune. Ansatte som kun jobber på timebasis er ikke inkludert i materialet.

”Trondheim kommunes arbeidsgiverpolitikk 2010 – 2015” ble vedtatt av bystyret 28. januar 2010. Målet med arbeidsgiverpolitikken er å fremme kommunen som en attraktiv arbeidsgiver. Kommunen står overfor to store arbeidsgiverpolitiske utfordringer fram mot 2020:

- Kommunens evne til utvikling og nyskaping
- Kommunens tilgang på og forvaltning av egen arbeidskraft

For å løse disse to hovedutfordringene prioriterer Trondheim kommune følgende hovedområder i arbeidsgiverpolitikken:

- Ledelse
- Kompetanse
- Arbeidsmiljø og nærvær
- Lønn
- Rekruttering og omstilling

Mål og tiltak innenfor kommunens arbeidsgiverpolitikk er forankret i kommuneplanens samfunnsdel 2009-2020, Trondheim kommunes arbeidsgiverpolitikk 2010-2015, Rekrutteringsstrategi for Trondheim kommune og Kommuneplanens handlingsdel, økonomiplan 2011.

Mål og resultater – Likestilling

Resultater fra kommunens likestillingsarbeid 2011 presenteres i forhold til kjønn, innvandrere, nedsatt funksjonsevne og alder.

I tillegg har kommunen gjennomført flere likestillingstiltak mot andre målgrupper enn egne arbeidstakere, for eksempel prosjekt om likestilling i barnehagen og gutters utbytte av opplæring i grunnskolen.

Et overordnet mål for likestillingspolitikken i kommunen er at arbeidsstokken skal gjenspeile befolkningssammensetningen.

“Plan for et mangfoldig arbeidsliv i Trondheim kommune” ble vedtatt av formannskapet 19. september 2006. Oppfølging av planen foregår primært på enhetsnivå. Revisjon av planen ble igangsatt i 2011 og legges fram for politisk behandling høst 2012. I planen vil mål og tiltak for det videre likestillingsarbeidet fremgå.

Kjønn

Ut fra sammensetningen av befolkningen i Trondheim by kan vi forvente en lik fordeling mellom kvinner og menn i arbeidsstokken. I 2011 består imidlertid arbeidsstokken i kommunen av flest kvinner. Per 31. desember 2011 utgjorde kvinnene 76,5 prosent av de fast ansatte. Dette er samme fordeling som i 2010.

Mål: Andelen menn i omsorgstjenesten og i barnehagene skal være økt med 1 prosentpoeng

Barnehagene

Resultat: Andelen menn i barnehager har økt, men ikke med ett prosentpoeng som var målet for 2011. Arbeidet med likestilling og likeverd i Trondheims barnehager er organisert ved at barnehager deltar i nettverk. I dag er ni kommunale og private barnehager med i nettverket som har et tett samarbeid med Dronning Mauds Minne Høgskole. Intensjonen er å bistå barnehagene i arbeidet med å gi jenter og gutter, kvinner og menn like muligheter gjennom kompetanseutvikling, økt bevisstgjøring og rettferdig praksis.

Kjønnsfordeling, ansatte i trondheimsbarnehagene i 2010 og 2011

	Kvinner	Menn	Totalt	Andel menn i prosent
Ansatte i barnehager i 2010	1 694	181	1 875	9,7
Ansatte i barnehager i 2011	1 689	184	1 873	9,8

Høsten 2011 var 15,2 prosent av de nye førskolestudentene ved Dronning Maud Minnes Høgskole menn. Høsten 2010 var det 20 prosent. Med andre ord en markant nedgang, noe som kan få konsekvenser for framtidig rekruttering av menn til trondheimsbarnehagene.

Helse og velferd

Resultat: Målet om å øke antallet ansatte menn i helse og velferd med et prosentpoeng ble ikke nådd. Økningen var på 0,2 prosent (41 personer).

Antall og andel menn ansatt som sykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere i Trondheim kommune, 2011

Dato	Sykepleiere		Vernepleiere		Helsefagarbeidere		Samlet	
	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel	Antall	Andel
1/1 2011	62	11,9 %	68	24,5 %	185	12,8 %	315	14,1 %
1/1 2012	79	12,7 %	77	25,2 %	200	12,8 %	356	14,3 %
Endring	+ 17	+ 0,8 %	+ 9	+ 0,7 %	+ 15	0,0 %	+ 41	+ 0,2 %

Prosjektet "Mangfold og kvalitet – flere menn i omsorgstjenesten" har som mål å øke menns interesse for å ta helsefaglig utdanning. Hovedaktiviteten er rekrutteringsstillinger hvor menn tilbys en åtte ukers praksisperiode som helserekrutt ved sykehjem eller hjemmetjeneste for å prøve ut omsorgsyirket. Prosjektet "Menn i helsevesenet" startet i 2010 og er toårig. Fram til 1. januar 2012 har 42 menn fullført praksis, og 38 av dem har startet opp/planlegger å ta helsefaglig utdanning. Underveis dokumenteres erfaringer på hva som er avgjørende for om de fullfører sin utdanning og begynner på en arbeidskarriere innen kommunal omsorgstjeneste.

Lønnsutvikling mellom kvinner og menn

Den gjennomsnittlige lønnen for menn er høyere enn for kvinner. Hvorfor er det slik? De største gruppene i kommunen er lønnet etter garantirammer og fagstiger der lønn fastsettes på grunnlag av ansiennitet, utdanning/kompetanse og meransvar. Dette er med på å sikre lik lønn for likt arbeid i kommunen.

I og med at lønnsveksten til en viss grad foregår igjennom prosentvise tillegg, vil veksten i kroner være forholdsmessig større for de grupper som har høyest lønn i utgangspunktet. Det er flere menn enn kvinner som er ansatt i stillinger med høyt kompetansekrav og ansvar. Det kan være en forklaring på at menn tjener mer enn kvinner.

Gjennomsnittlig lønn for fast ansatte, 2010 og 2011

Totalt	Sum 2010	Kvinner 2010	Kvinner 2011	Menn 2010	Menn 2011
Gjennomsnitt årsverk per ansatt	75 %	74 %	75 %	80 %	80 %
Gjennomsnitt lønn per årsverk	368 113	363 250	369 038	383 832	391 000

Uttak av fødselspermisjon og fravær på grunn av barns sykdom

	Antall tilfeller totalt	Kvinner	Menn
Barns sykdom	11 048	8749	2299
Fødselspermisjon	1146	878	268

Trondheim kommune er en kvinnearbeidsplass. Det gjenspeiler seg også ved uttak av fødselspermisjon og for å være hjemme med syke barn.

Innvandrere

Rådmannen har gjennomført en liten kartlegging over antall medarbeidere med ikke-vestlig kulturbakgrunn per 1. januar 2012. Tilsvarende kartlegging ble gjennomført 1. januar 2011.

Spørsmål	2011	2012
Antall enheter som svarte	210	201
Antall enheter som ikke hadde ansatte med ikke-vestlig kulturbakgrunn	116	109
Enheter med ansatte med ikke-vestlig kulturbakgrunn i 100 % stilling	75	65*
Enheter med ansatte i 50-99 prosent stilling med ikke-vestlig kulturbakgrunn	41	39

*Av disse 65 enhetene er det seks som har flere enn seks ansatte med ikke-vestlig kulturbakgrunn.

Kommunen har samlet sett en svak nedgang i antall ansatte med ikke-vestlig kulturbakgrunn. Forutsatt at innvandrerguppen utgjør rundt åtte prosent av befolkningsgrunnlaget i Trondheim, er det langt fram til at arbeidsstokken i kommunen gjenspeiler denne andelen.

For å øke andelen ansatte med ikke-vestlig kulturbakgrunn ble følgende aktiviteter satt i gang i 2011:

- Rekruttering av innvandrere er implementert i ansettelsesrutinene og etterspurt i kommunens utlysningstekst.
- Helsefagarbeiderutdanningen for innvandrere; HEFFI. Ved Byåsen videregående skole er det to "HEFFI-klasser". Den ene klassen består av 12 lærlinger som tar fagbrevet i løpet av 2012. Den andre klassen består av 24 lærlinger som tar fagbrev i løpet av 2014 (i tillegg to som ennå ikke har tegnet lærekontrakt). Ingen kull ble avsluttet i 2011. Det er nytt inntak høsten 2012.
- Tre ungdommer i alderen 16 – 18 år med innvandrerbakgrunn får hvert år tilbud om sommerjobb ved helse- og velferdssentra (jfr. "Ung i jobb").
- Trondheim Eiendom har hatt norskopplæring for renholdere i 2011. En klasse med 16 deltakere var ferdig i juni 2011. Ny klasse er ikke startet opp, da enheten ikke har tatt inn nye med behov for norskopplæring. De som har gått kurs, får videreutvikling i jobbsammenheng.
- "Ny Sjanse Kvinner" har i 2011 arbeidet med og rapportert 30 deltakere til IMDI. Av disse er 18 overført til 2012. Av de 12 som har avsluttet gikk fem personer ut i arbeid, en under utdanning og en flyttet.
- "Ny Sjanse Ungdom" har i 2011 arbeidet med og rapportert 28 deltakere til IMDI. Av disse er 14 overført til 2012. Av de 14 som har avsluttet, gikk to ut i jobb, fire i utdanning og tre har flyttet.

Beholde og rekruttere ansatte med nedsatt funksjonsevne

Trondheim kommune har inngått ny IA-avtale for 2010 - 2013. En av målsettingene er å hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet. Antall interne attføringssaker er en indikasjon på om man lykkes med dette.

I tabellen under fremgår status for intern attføring i Trondheim kommune. Ser vi på antall attføringssaker for årene 2009 – 2011, er det til sammen registrert 61 nye saker. Av disse var 43 personer (70 prosent) tilbake i arbeid ved årsskiftet. 16 personer var på attføringstiltak og uavklart i forhold til arbeid.

Fra 2009 til 2011 er totalt antall saker sunket fra 31 til 12. Av de 12 personene som var på attføring i 2011, var seks tilbake i arbeid ved utgangen av året.

Status intern attføring i Trondheim kommune, 2009, 2010 og 2011

Status	2009	2010	2011	Sum
Antall nye saker/personer	31	18	12	61
Ny stilling per 31.12.	27	10	6	43
Andel tilbake i arbeid	87%	56%	50%	70%
Uavklart/på tiltak	3	7	6	16
Avsluttet tilsetningsforhold	1	1	0	2
Uførepensjon	0	0	0	0

I tabellen under fremgår intern attføring i Trondheim kommune for årene 2009 - 2011 fordelt på kjønn og sektor. Alle interne attføringssaker i 2010 og 2011 gjaldt kvinner. Innenfor helse og velferd har antall attføringssaker gått kraftig ned fra 22 til ni saker. Antall saker innenfor oppvekstområdet er redusert fra sju til to.

Intern attføring i Trondheim kommune fordelt på år (2009-2011), antall personer, kjønn og sektor

Sektor/kjønn	2009	2010	2011	Til sammen	Prosent
Helse og velferd	22	9	9	40	66
Oppvekst	7	8	2	17	28
Andre	2	1	1	4	8
Sum	31	18	12	61	100
Antall kvinner	29 (94%)	18 (100%)	12 (100%)	59 kvinner	97
Antall menn	2 (6%)	0	0	2 menn	3

En undersøkelse blant nesten 70 prosent av kommunens enheter viser at 143 medarbeidere har fratrudd med uførepensjon. Ved tre enheter har seks eller flere ansatte gått av. Det er flest assistenter, hjelpepleiere og lærere som har fratrudd. Kvinner utgjør bortimot 85 prosent. De fleste er i alderen 51 til 60 år, mens i underkant av 30 medarbeidere har passert 60 år. Nesten halvparten hadde hel stilling, og omlag en tredel fikk innvilget 100 prosent stønad.

Universell utforming av arbeidsplasser i Trondheim kommune

Trondheim kommune har videreført arbeidet med tilpasning av eldre bygg og god planlegging av nye bygg. Arbeidsmiljøenheten vil delta aktivt i framtidige prosjekter for å ivareta perspektivet med helsefremmende arbeidsplasser.

Alder

Gjennomsnittsalderen for Trondheim kommunes ansatte har holdt seg stabil på 43 år både i 2010 og 2011.

Mål: Andelen ansatte som tar ut AFP, skal ikke overstige 37 prosent

Resultat: Målsettingen ble nådd i 2011, jfr. tabellen nedenfor. Antall seniorer har viser en jevn økning de siste årene. Andelen som tar ut AFP har, bortsett fra i 2010, vist en jevn nedgang.

Perioder	Antall seniorer >62 år		Antall AFP		Prosent AFP av årsverk 62+ totalt
	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk	
Per 31.12					Andel i prosent
2008	627	431	307	265,1	37,9
2009	632	500,5	350	294,8	37,1
2010	698	480,2	388	313,2	39,5
2011	748	528,41	382	300,8	36,3

Ulike seniorpolitiske tiltak 2011:

- Ny mal for medarbeidersamtalen, med vekt på livsfaseperspektiv og seniorfasen, er utarbeidet.
- Det er gjennomført to seniorsamlinger for målgruppa 60-61 år. Ca 80 deltakere på hver samling.
- Seniorsamlinger for 55+ er ikke gjennomført, da det ikke var noe interesse for dette.
- Det ble avholdt sju pc-kurs med mellom fem og ni deltakere per kurs. Alle kursene gikk over tre dager á tre timer.
- Ny seniorside på intranettet ble ferdig i februar 2011. Det samme gjelder ny brosjyre om "Seniorpolitikk i Trondheim kommune".

Rekruttering

Resultater fra kommunens rekrutteringsarbeid i 2011 presenteres i forhold til heltid/deltid, rekruttering av ungdom til helse- og velferdssektoren, lærlinger og andre rekrutteringstiltak rettet mot ungdom.

Heltid/deltid

Mål: 100 medarbeidere skal ha fått økt sin stillingsandel

Resultat: Målet for 2011 ble nådd. Andelen hele faste stillinger har økt innenfor de fleste virksomhetsområdene.

Totalt har det fra januar til desember blitt 138 flere ansatte i fast 100 prosent stilling. I løpet av 2011 har flere deltidsansatte fått høyere stillingsandel, det gjelder spesielt de i den laveste stillingsandelen.

Ved utgangen av desember 2011 hadde nærmere 51 prosent av kommunens ansatte full stilling, og 16,8 prosent hadde en stillingsstørrelse mellom 75 og 99 prosent.

Stillingsandeler for ansatte i Trondheim kommune, fordelt på kjønn, 2011*

Stillingsandel fast	Totalt januar 2011	%	Kvinner	%	Menn	%	Totalt desember 2011	%	Kvinner	%	Menn	%
0-24,99 prosent	909	8,7	702	8,8	207	8,4	891	8,4	693	8,6	198	8,0
25-49,99 prosent	812	7,8	638	8,0	174	7,1	812	7,7	657	8,1	161	6,5
50-74,99 prosent	1 730	16,6	1 501	18,8	229	9,3	1 713	16,2	1 485	18,3	228	9,2
75-99,9 prosent	1 757	16,8	1 582	19,8	175	7,1	1 777	16,8	1 582	19,5	195	7,9
100 prosent	5 233	50,1	3 559	44,6	1 674	68,1	5 371	50,8	3 686	45,5	1 685	68,3
Totalt antall stillinger	10 441	100	7 982	100	2 459	100	10 570	100	8 103	100	2 467	100
Gjennomsnittlig stillingsprosent		78,7		77,1		84,0		78,4		76,7		84,0

* Denne tabellen sier noe om antall stillinger totalt i Trondheim kommune, ikke antall ansatte slik det fremgår i den første tabellen i dette kapitlet, Oversikt over ansatte i Trondheim kommune, 2011

Gjennomsnittlig stillingsprosent i 2010 var 73,6 for kvinner og 79,2 for menn. Det viser at både kvinner og menn har fått økt stillingsprosent i 2011, til henholdsvis 76,7 og 84,0 prosent. Det betyr at stillingsandelen har økt noe mer for menn enn kvinner.

I løpet av 2011 har det blitt arbeidet mye med heltid/ deltid. Rutinene for utlysning av stilling ble endret 1. august. Alle ledige stillinger der det er deltidsansatte som kan få økt sin stillingsandel, lyses ut først internt. Før utlysning internt skal enhetsleder ha vurdert om det er noen i DIA eller deltidsansatte på egen enhet som ønsker å øke sin stilling. Antall eksternt utlyste stillinger er redusert i perioden. Kun 40 prosent av alle annonser har gått videre til eksternt utlysning.

Rådmannen har opprettet et ressursteam som bistår enhetene med å rekruttere til ledige småstillinger i turnus. Ressursteamet er oppnevnt for å redusere brudd på arbeidsmiljøloven. Ved å tilby denne type stillinger til egne ansatte, har det vært en positiv effekt på deltidsansattes stillingsstørrelse.

Avtalen med de tillitsvalgte om hyppigere helgearbeid enn normen bidrar også litt til at stillingsandelene økes, avhengig av hvor mange helger den ansatte ønsker å jobbe ekstra i de ulike periodene.

Ufrivillig deltid

Arbeidet med å redusere ufrivillig deltid har blitt videreført i 2011. Ansatte har i større grad blitt tilbudt økt stillingsandel ved ledige stillinger. Bystyret vedtok gjennom Eldreplanen i august 2011 tiltak som skal bidra til å redusere andelen ansatte med ufrivillig deltid. Dette arbeidet vil bli fulgt opp i 2012 etter vedtak i bystyret 16.02.12 heltid / deltidsaken – oppfølging av Eldreplanen.

Rekruttering av ungdom til helse- og velferdssektoren

Trondheim kommune har et mål om å rekruttere flere ungdommer til helse- og velferdssektoren.

“Ung i jobb”

Mål: Tilby ungdom i alderen 16-18 år sommerjobb i den hensikt å stimulere til at de søker seg utdanning innen sektoren

Resultat: Målet ble innfridd i 2011. Førsti ungdommer (24 jenter og 16 gutter – hvorav tre med innvandrerbakgrunn) mellom 16 og 18 år fikk tilbud om sommerjobb ved byens helse- og velferdssentra. Ungdommene vikarierer ikke for ansatte, men kommer i tillegg til den faste staben.

Lærlinger

Mål: Inntak i forhold til måltall vedtatt i 2010

Resultat: Målet om inntak av lærlinger i forhold til måltall fremgår i sak “Videreutvikling av fagopplæringen i Trondheim kommune som et langsiktig strategisk rekrutteringsvirkemiddel”, vedtatt av bystyret i juni 2010.

Trondheim kommune er spesielt opptatt av å få nok kvalifiserte søkere til helsearbeiderfaget. Av totalt 137 søkere ble det i 2011 sendt ut tilbud til 90 søkere i dette faget. Ved hovedinntakets slutt ble 76 lærekontrakter inngått. Det er fire lærlinger færre enn måltallet på 80.

I barne- og ungdomsarbeiderfaget inngikk kommunen tre flere lærekontrakter enn måltallet på 50. Forklaringen på dette er at rettighetsungdom som ikke var kvalifisert til ordinær læreplass fikk praksisplass med mål om at denne skulle bli læreplass etter tre måneder. Tiltaket ble gjennomført i samarbeid med Sør-Trøndelag fylkeskommune og Nav.

Det totale antallet læreplasser i kommunen vil variere fra år til år siden antall lærlinger i “andre fag” styres av behovet for arbeidskraft og om det er kvalifiserte søkere. Det er lagt opp til at kommunen kan ha inntil 20 læreplasser i disse fagene. I 2011 ble det tatt inn 14 lærlinger.

Det vil alltid være et visst frafall av lærlinger i løpet av læretida. Antall avbrutte lærekontrakter varierer fra år til år. Kommunen har ikke som praksis å rekruttere flere lærlinger enn måltallet fordi frafallet er uforutsigbart. Selv om det i dag er et løpende inntak til læreplasser, er det ikke alltid at alle ledige plasser blir fylt opp. De fleste som ikke får læreplass fra august starter på andre studier eller andre kvalifiseringsløp.

Lærlingeplass, søkere og inntak, Trondheim kommune, 2011

Fag	Søkere til lærlingeplass i 2011			Inntak lærlinger i løpet av 2011			
	Kvinner	Menn	Totalt	Måltall	Kvinner	Menn	Totalt
Barne- og ungdomsarbeiderfaget	94	15	109	50	46	7	53
Helsearbeiderfaget	122	15	137	80	68	8	76
Andre fag*	30	66	96	<20	7	7	14
Totalt	246	96	342		121	22	143

*Skomakerfaget, Aktivitørfaget, Feierfaget, idrettsanleggfaget, IKT-servicefaget, Institusjonskokkfaget, Kjemiprosessfaget, Kontor- og administrasjonsfaget, Renholdsoperatørfaget, Vei- og anleggsgfaget, Anleggsgartnerfaget.

I 2011 har kommunen totalt 292 lærekontrakter. 240 av lærlingene er kvinner, 52 er menn. Størst andel kontrakter finner vi innenfor helsearbeiderfaget.

Aktive lærekontrakter pr. 31.12.11, Trondheim kommune, 2011

Fag	Kvinner	Menn	Totalt
Barn- og ungdomsarbeiderfaget	88	18	106
Helsearbeiderfaget	138	22	160
Andre fag	14	12	26
Totalt	240	52	292

Andre rekrutteringstiltak rettet mot ungdom

Mål: Gjennomføre markedsføringstiltak rettet mot ungdom

- Resultat:** Trondheim kommune har gjennomført markedsføringstiltak rettet mot ungdom i 2011:
- Personaltjenesten besøker videregående skoler for å komme i dialog med ungdom og foreldre om yrkesvalg samt å rekruttere til yrkesfagene.
 - På "Opplæringsdagen" får tiendeklassinger i fylket informasjon om videregående opplæring og muligheter for fagutdanning i Trondheim kommune.
 - Rekrutteringspatroljen besøker tiende trinn og videregående skoler for å rekruttere ungdom til utdanning og arbeid i helse- og velferdstjenesten.

Mål: Øke antall kvalifiserte søkere til ingeniørstillinger

- Resultat:** Byutviklingsområdet arbeider bevisst og kontinuerlig for å nå dette målet. Ved enkelte enheter satses det mye på kompetanseutvikling og et aktivt læringsmiljø. De arbeider med å være synlige i eksterne prosjekter for å øke attraktiviteten som arbeidsgiver.

"Ung i byutvikling" er en arena for ansatte under 35 år som har mindre enn fem års fartstid i sektoren. Tiltaket startet i september 2011.

Kompetanseutvikling

Resultater fra kommunens arbeid med kompetanseutvikling i 2011 presenteres i forhold til introduksjon av nyansatte, lederutvikling, mentorordning for nytilsatte rektorer og samarbeid med utdanningsinstitusjonene.

Introduksjon av nyansatte

Mål: Gi den enkelte muligheten til å oppdage mangfoldet og se sin egen rolle som del av helheten, gi den enkelte mulighet for å oppleve fellesskap og identitet på tvers av enhetstilknytning og å inspirere og motivere den nytilsatte

Resultat: I 2011 ble det arrangert to introduksjonskurs for nytilsatte. På den første samlingen deltok 35 deltakere og på den andre 32.

Byutvikling har eget introduksjonsprogram for sitt fagområde.

Lederutvikling

Trondheim kommune har over flere år gjennomført lederutvikling for egne ledere. Lederutviklingsprogrammet er tilpasset den erfarne, den med kort fartstid og den som er helt ny. Formålet med arbeidet er å utvikle lederens kompetanse og styrke deres utøvelse av lederskap i tråd med kommunens verdigrunnlag.

Den årlige Strategikonferansen ble i 2011 gjennomført 14. - 15. februar på Rica Hell, med frivillighet som overordnet tema. Vel 200 ledere deltok på konferansen.

Lederutviklingsprogrammet har vært i drift siden 2006. Kull fire med 16 deltakere avsluttet programmet våren 2011. Kull fem som består av to grupper med totalt 30 deltakere, har avviklet fire samlinger i 2011 og avsluttes våren 2012. Kull seks ble startet opp med en gruppe på 18 deltakere høsten 2011. Kullene er bredt sammensatt med deltakere fra de fleste tjenesteområdene.

Det ble avholdt en alumni-samling om helsefremmende arbeidsplasser høsten 2011.

Det er ikke avholdt egen opplæring av fag- eller teamansvarlige (ledere) i løpet av 2011. Det planlegges en pilot i løpet av 2012.

Rammeavtale med to leverandører av coachingtjenester ble videreført i 2011. To til fire deltakere på hvert kull i Utviklingsprogrammet har benyttet seg av tilbudet om egen coach i 2011.

I regi av Utdanningsdirektoratet ble det høsten 2010 startet en egen rektorutdanning. Den tilsvarer 30 studiepoeng, varer i 1,5 år og er gratis. Utdanningen foregår ved ulike studiesteder i landet. Fra 2011 gis tilbudet også ved NTNU. Målgruppe er rektorer, nytilsatte rektorer og fagledere. Interesserte lærere kan få delta hvis det er plass. Fire ansatte i trondheimsskolen har til nå gjennomført utdanningen, 14 ansatte vil avslutte utdanningen i løpet av 2012.

Mentorordning for nytilsatte rektorer

Høsten 2011 ble det opprettet en mentorordning for nytilsatte rektorer. Tre rektorer har så langt deltatt.

I samarbeid med NTNU og HiST er det utarbeidet et bredt faglig program for å følge opp nytilsatte lærere. Rådmannen gjennomfører to samlinger og NTNU/HiST gjennomfører to fagdager. Den

enkelte skole har ansvar for å veilede og følge opp i hverdagen. Det er ulikt hvordan skolene løser dette. I inneværende skoleår er det 52 deltakere i programmet.

Samarbeid med utdanningsinstitusjonene

Mål: Videreføre og videreutvikle samarbeidet

Resultat: Samarbeidsavtalene mellom Trondheim kommune og Høgskolen i Sør-Trøndelag (HiST) og Dronning Maud Minnes Høgskole ble evaluert i løpet av 2011, og ny avtale vil bli inngått fra 2012.

Arbeidsmiljø

Ny "Intensjonsavtale om et mer inkluderende arbeidsliv 1. mars 2010 – 31. desember 2013" (IA-avtalen) er inngått mellom partene i arbeidslivet. I Trondheim kommune ble ny handlingsplan vedtatt i 2011.

Sykefravær

Mål: Sykefraværet ved utgangen av 2011 skal være under ni prosent

Resultat: Målet om et sykefravær under ni prosent ble ikke nådd i 2011. Fraværet for 2011 var på 9,9 prosent. Fraværet har holdt seg stabilt de siste to årene.

Sykefraværet i kommunen varierer mye i løpet av et år. Mens fraværet var meget høyt i første kvartal, gikk det markant ned i andre kvartal og enda mer i tredje kvartal. I fjerde kvartal var fraværet på samme nivå som andre kvartal, det er et uvanlig lavt fravær til å være fjerde kvartal (9,6 prosent). Fraværet i Trondheim kommunen følger samme utvikling som i sammenlignbare kommuner.

Sykefravær 2011 fordelt på kjønn, alder og sektor (Tall for 2010 i parentes)

Kjønn/ alder	Byutvikling	Kultur	Oppvekst/ utdanning	Helse/ velferd	Organisa- sjon/finans	Diverse *	Hele TK
Kvinner	11,3 (13,7)	9,7 (9,3)	10,2 (9,9)	12,5 (12,5)	8,3 (6,6)	8,3 (11,9)	11,0 (11,0)
Menn	7,4 (8,1)	7,5 (6,5)	5,9 (5,4)	8,7 (7,9)	4,0 (4,0)	8,0 (6,4)	6,9 (6,7)
0-29	7,6 (9,4)	5,4 (5,0)	7,9 (8,0)	8,4 (10,6)	4,6 (2,9)	8,5 (11,7)	8,0 (9,2)
30-49	9,3 (10,3)	7,3 (6,1)	9,4 (8,9)	11,6 (11,7)	6,5 (5,0)	6,9 (6,9)	9,9 (9,7)
50+	9,2 (11,0)	11,8 (11,9)	9,8 (9,5)	13,4 (11,9)	7,1 (6,1)	6,9 (6,9)	10,8 (10,4)
Totalt	9,1(10,5)	8,9 (8,4)	9,3 (8,9)	11,8 (11,6)	6,7 (5,2)	8,2 (10,1)	9,9 (9,8)

*Omfatter Bystyresekretariatet, Kommunalrådenes kontor, Trondheim kommunerevisjon, lærlinger og Det interne arbeidsmarkedet

Variasjonene mellom tjenesteområdene viser et kjent mønster. Helse og velferd har det høyeste fraværet (11,8 prosent) og Organisasjon og finans det laveste (6,7 prosent). Fraværet har gått litt opp for alle sektorene, unntatt byutvikling. Dette skyldes i all hovedsak en særdeles positiv utvikling innenfor Miljøservice. Kategorien "Diverse" har også redusert fraværet betraktelig.

Hovedbildet viser at fraværet er høyere for kvinner enn for menn i alle virksomhetsområdene. Det svangerskapsrelaterte fraværet er én forklaring.

Fraværet øker med stigende alder, bortsett fra Byutvikling der de mellom 30 og 49 år så vidt har høyere fravær enn de over 50.

Ulike tiltak for redusert sykefravær 2011:

- Medarbeiderundersøkelsen 2010 er blitt analysert for barnehager og Helse og velferd. Resultatene viste store ulikheter mellom enheter med laveste og høyeste fravær. Ansatte ved enheter med lavest fravær, skåret konsekvens høyere/bedre enn ansatte ved enheter med høyest fravær.
- Prosjektet "Ergonomi og pedagogikk hånd i hånd" i barnehagene viser en klar reduksjon i fraværet for de barnehagene som deltar.
- Prosjektet "NB! Naturlige bevegelser" i Helse og velferd er kommet godt i gang og sykefraværsutviklingen vil bli fulgt.
- Endring i lovverket fra juli 2011 medførte at alle sykmeldte, sammen med leder, uansett sykmeldingsgrad, skal delta på dialogmøte 1 innen det er gått sju uker av sykefraværet. I perioden 1. september 2011 til 31.12.2011 ble det gjennomført 300 slike dialogmøter.
- Rådmannen opprettet i 2010 et eget innsatsteam som følger opp enheter innen Helse og velferd og barnehager med høyt fravær over tid.

Organisasjonsutvikling

Resultater fra arbeidet med organisasjonsutvikling i 2011 presenteres i forhold til beredskap, digital kompetanse, serviceerklæring, trepartssamarbeidet, etisk refleksjon, varslingssekretariatet, kvalitetssystemet (Kvalitetek) og miljøstyring (ISO – 14001).

Beredskap

Mål: IT-verktøy for kriseledelsen er anskaffet

Resultat: Målet for 2011 er nådd.

- IT-verktøy for kriseledelsen er anskaffet
- Krisestøtteverktøyet CIM er implementert og tatt i bruk på strategisk nivå i TK både for trening og skarp håndtering ved reelle beredskapshendelser
- TKs beredskapsplan på strategisk og operativt nivå er i 2012 under tilpasning
- Tiltakskort i CIM er anskaffet og fortløpende revidert i tråd med erfaringer og vurderte nye behov

Digital kompetanse

Mål: Åtte enheter innen helse og velferd og alle enhetsledere på de interne tjenestene skal it-sertifiseres

Resultat: Målet for 2011 er delvis nådd. Prosjektet Digital kompetanse har i 2011 hatt fokus på kompetanseheving for ansatte innen Helse og Velferd. Åtte enheter har deltatt som pilotenheter. Dagens kompetansenivå er kartlagt ved hjelp av ulike kartleggingsmetodikk (bl.a. intervju og spørreundersøkelse), og det er utarbeidet kompetansekrav til en rekke roller innen helse- og velferdsområdet. Spørsmålet om valg av felles videoverktøy og E-læringsverktøy i kommunen er utredet. Det er laget flere videosnutter som er tilgjengelig via kommunens it-verktøykasse.

Prosjektet Digitalt førstevalg ble etablert høsten 2011. Dette er et prosjekt som skal koordinere og samle alle ikt-prosjekt for alle tjenesteområder hvor målet er å utvikle it-løsninger for innbyggere og næringsliv. Prosjektet er forankret direkte under rådmannen.

Revidert ikt-strategi for perioden 2011-2013 ble vedtatt av formannskapet våren 2011.

Det Digitale Trøndelag avsluttet følgende prosjekt i 2011: Innføring av Feide i skoleverket, Innføring av PDA på helse og velferdsområdet og prosjektet "Kommunene på Facebook". Flere andre prosjekt er videreført.

Serviceerklæring

Mål: Alle førstelinjer skal ha utarbeidet serviceerklæringer. Det er opprettet en egen pris for beste servicebedrift

Resultat: Målet om at alle førstelinjer skal ha utarbeidet serviceerklæringer er ikke nådd i 2011. Analysesenteret vant prisen som beste serviceenhet i 2011. Prisen ble opprettet som et ledd i rådmannens satsing på området "Service og tilgjengelighet i førstelinjetjenesten" med bakgrunn i vedtak i bystyret februar 2010. Ulike tiltak er iverksatt; nettside er etablert med tips, råd og veiledning. Det er utarbeidet retningslinjer som skal gjelde for alle enheter (for eksempel standard svar på e-post). I den nasjonale brukerundersøkelsen fikk kommunen "godkjent". Rådmannen vil ha et spesielt fokus på området også i 2012.

Trepartssamarbeidet

Mål: Utløse kreativitet og engasjement blant ansatte, utvikle tjenestetilbudet, skape godt arbeidsmiljø og, gjennom positiv deltakelse fra alle ansatte, skape en attraktiv arbeidsplass og bidra til positivt omdømme

Resultat: Kvalitetskommuneprosjektet ble avsluttet i 2011, og rapport ble lagt fram for Administrasjonsutvalget.

Trepartssamarbeidet har samlet politikere, tillitsvalgte, administrasjon og ansatte til idéutvikling om uønsket deltid. Nye arbeidsmodeller ble vedtatt utprøvd. De konkrete forsøkene ble påbegynt våren 2011.

Etisk refleksjon – "Det blåser jeg i..." 2011

Prosjektet ble avsluttet 30. juni 2011. Trondheim kommune ønsket gjennom prosjektet å etablere en kultur for systematisk etisk refleksjon på utvalgte enheter i helse og velferd. Målsettingen har vært at ledere/ansatte og studenter/lærlinger skal øke sin evne til å identifisere etiske dilemma, reflektere og drøfte disse for å kvalitetssikre egen praksis.

Åtte enheter innen helse og velferd har deltatt. Følgende aktiviteter er gjennomført:

- Det er oppnevnt etikkontakter på enheter
- Utarbeidet ny hjemmeside i etikk m/diverse verktøy
- Etablert refleksjonsgrupper
- Det har vært gjennomført kompetanseheving blant annet gjennom "Etikkttakk" og "Veiledning på veiledning"
- Etikk er satt på dagsorden i deltakende enheter
- Det er etablert fast veiledning for lærlinger
- Det er etablert fast veiledning for hovedtillitsvalgte

Varslingssekretariatet

Bystyret vedtok i januar 2007 å opprette et varslingssekretariat i Trondheim kommune. Målet med ordningen er å legge til rette for at ansatte i Trondheim kommune kan varsle om kritikkverdige forhold. Sekretariatet har kontor to dager i uka i rådhuset. Det er også tilgjengelig per telefon og via web-løsning på kommunens intranett.

Sekretariatet mottar ikke alle varslingssaker i Trondheim kommune. Det er opp til den som varsler om ordinær tjenestevei skal benyttes, om tillitsvalgt eller verneombud kontaktes, eller om saken meldes til sekretariatet.

I 2011 er det mottatt 12 reelle varslingssaker, samme antall som i 2010. I 2011 er to saker registrert ved personlig oppmøte, en per e-post, en per brev og åtte via web-løsningen. Sakene er fordelt innenfor kategoriene (med frekvens i parentes): brudd på etiske retningslinjer (en), arbeidsmiljø (seks), økonomiske misligheter (to) og annet (tre). Det er varsler som selv kategoriserer varslingen i web-løsningen.

En av varslene er gjort av anonym varsler, mens 11 har fremstått med navn. Ti av sakene er ferdig behandlet ved utgangen av regnskapsåret. To av sakene er ikke ferdigbehandlet.

Av de ferdigbehandlede sakene er to saker avsluttet fra sekretariatets side (har medført videre oppfølging på enhet eller medført andre konsekvenser), seks er henlagt (påstand fra varsler er da ikke verifisert), to saker er avvist (saker som ikke faller inn under definisjonen varsling av kritikkverdige forhold).

Kvalitetssystemet (Kvaliteket)

I desember 2011 ble prosjekt "Utvikling og implementering av kvalitetssystem i Trondheim kommune" avsluttet. Kvalitetssystemet ble fra 01.01.2012 satt i ordinær drift.

Kvalitetssystemet har fått navnet Kvaliteket. Systemet består av et dokumentarkiv og et avvik- og forbedringssystem.

Kvalitetssystemet er viktig for Trondheim kommunes troverdighet. Innbyggere, brukere, ansatte, politikere og andre berørte skal ha tillit til vår leveranse og forvaltning av fellesskapets ressurser. Kommunens kvalitetssystem er et verktøy for å legge til rette for tillitskapende forvaltning.

Kvaliteket skal være et hjelpemiddel som beskriver arbeidsoppgavene og hvordan disse skal utføres. Dermed reduseres sårbarheten ved utførelsen av oppgaver, personavhengigheten minimeres, og nyansatte kan komme raskt inn i jobben. Dette er viktig for å sikre forutsigbare tjenester for innbyggerne og for å opprettholde den kvaliteten som de utførte tjenestene skal ha.

Kvaliteket består i dag av ca 14.000 dokumenter fordelt på rundt 200 enheter. Det er fortsatt omkring 20 enheter som ikke har tatt i bruk systemet. I løpet av 2011 har Kvaliteket blitt et viktig redskap for å hente frem rutiner på hvordan arbeidsoppgaver skal utføres, og for å sikre at rutiner som er lagt inn til en hver tid er oppdatert og godkjent.

Avviks- og forbedringssystemet er et system for å melde og håndtere avvik, nestenulykker, skader og forslag til forbedringer. Ved å registrere og behandle alle avvikshendelser og forslag i samme system, får vi tatt ut gode rapporter og statistikker. Dokumentasjon av avvik og tiltakene som blir iverksatt er viktig for å forbedre kommunens rutiner. Forbedringsprosessen skal pågå kontinuerlig både i enhetene og sentralt i kommunen, og den skal involvere alle ansatte.

I 2011 ble det meldt inn ca 6.600 hendelser, avvik, skade/nestenulykker og forbedringsmeldinger i avviks- og forbedringssystemet. En stor andel av disse er meldt inn fra Helse og velferd. Ved årsskiftet er det fortsatt enheter som i veldig liten grad har benyttet systemet.

ISO – 14001 Miljøstyring 2011

Trondheim kommune har i flere år vært opptatt av å redusere sin miljøpåvirkning. For å integrere kommunens miljøpolitikk i ordinær drift, ble rådmannen miljøsertifisert etter ISO 14001 standard for miljøledelse i 2006, og resertifisert våren 2009. Sertifiseringen omhandler kommunens forvaltning og administrasjon, herunder kommunens plan- og styringssystem.

Miljøledelse er en metode for å styre og effektivisere miljøarbeidet i kommunen. Miljøpolitikken er forankret i kommunens plan- og styringssystem gjennom kommuneplanens samfunnsdel 2009-2020 og kommuneplanens handlingsdel med økonomiplan og årsbudsjett. Miljøarbeidet blir konkretisert og implementert gjennom lederavtalene og er en integrert del av det ordinære styringssystemet i kommunen. Oppfølgingsansvaret ligger på rådmannen og den enkelte enhetsleder.

Det er Trondheim kommunerevisjon som har tilsyn med kommunens miljøstyringssystem. Deres revisjon er basert på de kravene som ligger i standarden for miljøstyring, kommunens miljømålsetting og politiske vedtak. I forvaltningsrevisjon av rådmannens miljøstyring for 2010, overlevert rådmannen i juni 2011, konkluderte revisjonen med at *miljøstyringen i kommunen* er ivarettatt ved at konkrete og målbare miljømål er tatt inn i kommunens plan- og styringssystem.

Ekstern revisor, Dovre sertifisering AS, konkluderte med at miljøarbeidet i kommunen gjennomføres og dokumenteres på en meget god måte og i samsvar med de krav som settes i ISO 14001. Trondheim kommune skal resertifiseres våren 2012.

I lederavtalen for 2011 var et av tre felles resultatmål for alle enhetsledere at de *skal vise miljøansvar for byen gjennom bevisstgjøring og tiltak på egen enhet*. Miljøarbeidet på enhetene konkretiseres gjennom miljørunden og ved at det utarbeides en miljøhandlingsplan. Formålet med miljørunden er å sette fokus på den enkelte ansattes miljøpåvirkning, og konkretisere forbedrings tiltak. Stadig flere enhetsledere rapporterer om gode erfaringer ved bruk av miljørunden. I 2011 var det 1.148 ansatte som la inn sin besvarelse i den elektroniske miljørunden.

Miljørunden er med på å danne grunnlaget for å utarbeide enhetens miljøhandlingsplan. I arbeidet med miljøplanen skal enhetene gjennomgå sin miljøpåvirkning og beskrive minst et mål med tiltak innenfor områdene energi, transport og avfall. Kvaliteten på innholdet i miljøhandlingsplanene blir stadig bedre, med mange konkrete miljømål og tiltak.

Mål om tre prosent energireduksjon i den kommunale bygningsmassen

Målet om tre prosent energireduksjon ble oppnådd i 2011. Viktige årsaker til redusert energiforbruk er lederavtalens mål om at alle kommunale enheter skal bidra til at det årlige energiforbruket reduseres, tettere oppfølging av energibruken fra Trondheim eiendom, strømsparergisen og bygging av kommunale bygg eller rehabilitering av disse.

I 2011 har skoler, barnehager og idrettshaller redusert energibruken mest. Systematisk energiledelse og bygging av nye idrettshaller med lavere energibehov er viktige årsaker til at energiforbruket i disse byggene er redusert med hele 26,5 prosent i 2011.

Alle enheter skal gjennom lederavtalen konkretisere minst et mål for å redusere energibruken og tiltak for å få til dette. Rapporteringen viser et stort engasjement for energisparing, og mange gode tiltak er iverksatt. Det gjelder både bygningsmessige tiltak, system for energistyring, innføring av "strømpoliti". Redusert energibruk taes opp på avdelingsmøter/allmøter, ansatte bevisstgjøres og det legges vekt på å samhandle med Trondheim eiendom om energistyring.

Noen enheter melder tilbake at et kontinuerlig fokus på energimålet gir mer bevisste holdninger og redusert energiforbruk. Andre melder om utfordringer med energimålet fordi de holder til i leide bygg med liten mulighet til å påvirke energiforbruket, at de er samlokalisert med andre enheter, at de har dårlig bygningsmessig standard eller har sin virksomhet i midlertidige bygg.

Mål for å redusere transport

Mange enheter har som mål å redusere egen bruk av bil som transportmiddel i tjenesten, redusere varetransporten til enheten og ansattes bruk av bil til og fra jobb. Tiltak som er iverksatt er blant annet mer bruk av kollektivtransport eller el-bil, opplæring i øko-kjøring, tilrettelegging av turnus for å få til samkjøring til jobb, jobbsyklar, redusert varetransport til enheten gjennom større og sjeldnere vareinnkjøp, samkjøring til møter og deltakelse i Utfordringen.

Mål for å redusere avfall

Målet handler om å redusere avfall og få til bedre håndtering av avfallet. Gode eksempler er aktiv gjenbruk gjennom Gjenbrukssentralen og Remidasenteret, bruk av gjenbrukskasser og bruk av elektroniske hjelpemidler for å redusere forbruket av papir i saksbehandlingen. Mange enheter melder om at det legges til rette for å sortere avfall i tre fraksjoner, andre rapporterer om aktiv bruk av kompostering. Flere enheter konstaterer at tiltakene har gitt redusert avfallsmengde, og at avfallssorteringen har ført til mindre restavfall.

Barna som leker i snøen ved Kyvatnet naturbarnehage utgjør noen av byens 10.800 barnehagebarn. De er fordelt på 79 private barnehager, 81 familiebarnehager og 57 kommunale enheter. (Foto: Carl-Erik Eriksson)

Barnehager

Barnehager

I trondheimsbarnehagene går det om lag 10 800 barn i alderen 0-5 år. Barnehage-sektoren består av 79 private barnehager, 81 familiebarnehager og 57 kommunale enheter. De kommunale enhetene består hovedsakelig av to eller tre barnehager under felles ledelse. 61 prosent av barna går i kommunal barnehage. Oppvekstkontoret administrerer opptaket til barnehageplass. Sektoren reguleres av Lov om barnehager og Lov om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (Opplæringslova).

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
9,2 mill kr	0,8 %

Årsregnskapet 2011 for barnehageområdet viser at det er brukt 9,2 millioner kroner mindre enn budsjettet. Dette utgjør 0,8 prosent av et netto budsjett på 1,2 milliarder kroner. Det lavere forbruket er knyttet til de kommunale barnehagene. Barnehagene viser god økonomisk kontroll og hovedtyngden av barnehagene har et forbruk innenfor pluss/minus tre prosent av netto lønn.

Mål og resultater

Mange av målkravene for barnehager er basert på en intensjon om at barnehagene skal jobbe systematisk og målrettet for å bli gode arenaer for omsorg, utvikling og læring. Vurderingene av mål- og resultatoppnåelse på barnehageområdet baseres på de kommunale enhetsledernes resultatvurderinger for 2011, gjennomførte kompetansetiltak og aktivitetsplan i kvalitetsprogrammet for trondheimsbarnehagene 2011-15, og KOSTRA-rapporteringer.

Mål: Personalet har kunnskap om sentrale områder knyttet til barns utvikling og læring

Resultat: Planlagte tiltak er gjennomført, og tiltakene har hatt god oppslutning blant ansatte fra både kommunale og private barnehager. Lederne rapporterer om systematisk utviklingsarbeid i barnehagene – både som følge av egne initiativ og av tiltak initiert gjennom Kvalitetsprogrammet for trondheimsbarnehagene. På bakgrunn av dette vurderes måloppnåelsen som god.

80 pedagogiske ledere har gjennomført fem dagers etterutdanning om egen lederrolle dette året. Dette avsluttet en fireårig satsing på å styrke den pedagogiske ledelsen i de kommunale barnehagene. Satsingene videreføres med nye kurs for pedagogiske ledere i både kommunale og private barnehager i 2012 og 2013. 120 pedagogiske ledere og lærere deltok på kursdag om pedagogrollen i barnehage og skole. Den største andelen av kursdeltakerne kom fra barnehage.

30 ansatte gjennomførte fem dagers kurs i fagområdet "Antall, rom og form" dette året. Kursene er gjennomført av Matematikksenteret ved NTNU i samarbeid med Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH) på oppdrag fra Trondheim kommune. Ny kursrekke gjennomføres i 2012 med 50 deltakere.

Mål: Personalet har allsidige og varierte arbeidsmåter i læringsarbeidet

Resultat: Interessen for å delta i prosjekt og nettverk har vært stor blant barnehagene, og målet med å utvikle allsidige og varierte måter i læringsarbeidet ble nådd.

Deltakelse i prosjekt og nettverksarbeid bidrar til kompetanseutvikling om nye arbeidsmåter i barnehagene og til økt kompetanse om barns utvikling, læring og mestring. Arbeidsformen involverer alle ansatte, og vurderes derfor som en god støtte i barnehagenes arbeid i forhold til å være i kontinuerlig utvikling som lærende organisasjoner.

Totalt 67 kommunale og private barnehager deltok i fem ulike prosjekter ved utgangen av året. Prosjektene omhandler følgende fagtema: BARN og rom, Barn og IKT, Vurdering og Likestilling og likeverd. I tillegg har nettverket basert på filosofien fra Reggio Emilia rekruttert mange nye barnehager i 2011.

Mål: Personalet har kunnskap om flerspråklighet og flerkulturell pedagogikk

Resultat: Arbeidet med treårig plan for flerkulturelt arbeid i barnehagene ble først igangsatt høsten 2011. Derfor rapporteres det bare om delvis måloppnåelse innefor dette området.

Fra oktober har det vært gjennomført dialogmøter med sentrale kompetansemiljø i Trondheim, og flere forslag til innsatsområder er tatt inn i planen.

Skolene rapporterer at det fortsatt er utfordrende at mange barn fra andre kulturer starter på skolen uten at barnets språkkompetanse på morsmål og norsk er godt nok kartlagt. Det ble derfor igangsatt et arbeid med språkkartlegging av 170 seksåringer våren 2011, mens de ennå gikk i barnehagen. Resultatene ble formidlet til skolene, og erfaringene fra arbeidet vil bli fulgt opp i 2012. Oppfølgingen vil innebære arbeid med å oppfordre enda flere barnehager til å delta i denne kartleggingen og å øke barnehageansattes kompetanse om mer målrettet jobbing for bedre språkutvikling blant barn som tilhører denne gruppen i befolkningen.

40 barnehageansatte deltok i høsten 2011 på kurset "Flere språk til flere". Barnebøker på flere språk ble kjøpt inn og delt ut til alle barnehagene. Videre ble det etablert et nettverk med formål å dele erfaringer og øke kunnskapen om barns språkutvikling. 11 deltakere fra ulike barnehager deltar i nettverket.

Mål: Økt barnehagedeltakelse for barn fra flerspråklige familier

Resultat: Barnehagedekningen i Trondheim er blant de høyeste i landet. Om lag ni prosent av befolkningen i Trondheim kommer fra ikke-vestlige land. Av alle barn som bruker barnehage utgjør denne gruppen sju prosent, og oppslutningen om barnehage fra flerkulturelle miljø vurderes som god. For å stimulere til enda bedre rekruttering til barnehage, spesielt for de yngste barna, ble informasjonsbrosjyre om barnehage revidert i 2011. Brosjyren foreligger i dag på elleve språk og er distribuert til alle helsestasjonene.

Rekrutteringsarbeid og dialog med innvandrereforeldre om betydningen av å gå i barnehage for å lære norsk, følges opp videre i den treårige planen for flerkulturell praksis 2011 -2014.

Mål: Barnehagen dokumenterer og vurderer det pedagogiske arbeidet

Resultat: Rammeplanen for barnehager gir føringer om at barnehagens kvalitet og måloppnåelse skal vurderes gjennom kvaliteten på de ansattes arbeid og kompetanse. Det å vurdere eget arbeid er krevende og krever god kompetanse i alle ledd.

Det er særlig to satsinger som har bidratt til å øke de ansattes kompetanse om vurdering og dokumentasjon dette året. Det ene er deltakelse i prosjekt- og nettverksarbeid, som bidrar til økt kompetanse om pedagogisk dokumentasjon, faglig refleksjon og vurdering. Ett av prosjektene har vurdering som tema. Det andre er gjennomføringen av temabasert tilsyn; "Barnehagen – en inkluderende arena" som ble gjennomført i 2011. Dette arbeidet bidro til å videreutvikle de ansattes kompetanse om vurdering av eget arbeid. Tilsynet ble gjennomført som spørreundersøkelse der alle ansatte vurderte kvaliteten på eget arbeid innen utvalgte kvalitetskriterier. Alle trondheimsbarnehagene besvarte undersøkelsen og 16 barnehager ble fulgt opp med møter der ansatte og foreldrerepresentanter fikk anledning til å utdype barnehagens resultater. Oppsummert viser undersøkelsen høy kvalitet, både om arbeidet som utføres og om ansattes evne til kritisk refleksjon. Videre viste resultatene hvor de ansatte har behov for mer kompetanse for å utvikle kvaliteten på arbeidet ytterligere.

Mål: 90 prosent av de kommunale barnehagene har Grønt Flagg

Resultat: Ved utgangen av 2011 er det tre kommunale barnehager som ikke har Grønt Flagg. Målet om 90 prosent oppslutning i løpet av 2011 er derfor nådd for de kommunale barnehagene. Oppslutningen om Grønt Flagg i private barnehager er også god.

Mål: Barn har god helse

Resultat: Arbeidet med dette målet skal bidra til å holde fokuset oppe på verdien av sunt kosthold og fysisk aktivitet i barnehagene. Dette arbeidet har stor oppmerksomhet og har hatt høy prioritet i trondheimsbarnehagene over flere år og målet vurderes derfor som nådd. I dag er arbeidet først og fremst forankret i barnehagenes miljøhandlingsplaner.

Mål: Barnehagenes samarbeid med bedrifter, institusjoner og frivillige i barnehagens nærmiljø

Resultat: Dette målet er forankret i lederavtalen for 2011 under fellesmålene, og gjelder alle enheter i Trondheim. Målet vurderes som nådd. Flere og varierte tiltak beskrives i barnehagenes lederavtaler og resultatrapporter. Størst oppslutning er det om holdningsskapende arbeid knyttet til "barn hjelper barn" og andre formål der barnehagene samarbeider med Frelsesarmeen, Redd Barna, Barnas stasjon og andre veldedige organisasjoner.

Mål: Personalet er barnas talerør i samfunnsdebatten

Resultat: Måloppnåelsen vurderes som god fordi ansatte i barnehager og rådmannens fagstab har skrevet innlegg og fagartikler om tema som har vært oppe til debatt. Flere av disse er tatt inn i aviser og andre medier. Dette arbeidet har bidratt til å synliggjøre barnehagene og barnehagenes syn på egen rolle og samfunnsmandat. Egen fagartikkel av prosjektleder for prosjektet "BARN og rom" i boka "Rom for barnehage" viser at utviklingsarbeidet som gjøres i Trondheim påvirker utvikling av fremtidens barnehager også nasjonalt.

Mål: Barn og familier får helseundersøkelser av høy kvalitet

Resultat: Målet vurderes som delvis nådd. Etter flere år med pilotprosjekter har helseundersøkelser i barnehage for første gang vært gjennomført i alle bydelene. I 2011 gjennomførte Lerkendal bydel helseundersøkelser for alle to-åringene i barnhagene, Midtbyen gjennomførte to- og fire-årsundersøkelser i to enheter, Østbyen gjennomførte helseundersøkelsen for alle 4-åringene i barnhagene, mens Heimdal har gjennomført helseundersøkelser i noen få barnehager. Samarbeidet mellom barnehager og helsestasjoner har vært svært positivt, og foreldre gir uttrykk for at de er meget fornøyd med denne ordningen. Arbeidet er under utvikling og videreføres i 2012. Gjennom dette arbeidet har mange barnehager fått opplæring i kartleggingsverktøy om barns sosiale og emosjonelle utvikling.

Mål: Videreutvikle personalets kunnskap om psykisk helse og rus

Resultat: Videreutvikling av personalets kompetanse om psykisk helse og rus hos foreldre og om barn som opplever vold i sin nære relasjoner, er en langsiktig satsing som følges opp i tilknytning til at Trondheim kommune er med i modellkommuneforsøket. Flere kompetansemiljø er involvert i denne satsingen og målet vurderes som nådd i 2011.

I 2011 ble det satset på å nå bredt ut til mange ansatte ved å arrangere flere korte kurs. De samme kursene ble gjennomført både på dagtid og på kveldstid. Totalt 1.400 ansatte deltok i opplæringen og kurs- og kompetansetiltak. Dette arbeidet videreføres i 2012 gjennom egne opplæringspakker i bydelene.

Videreføring og opptrapping av metode for å systematisere kunnskap om barn og familier på en slik måte at tiltak settes inn tidlig nok, er gjennomført som planlagt i 2011. Opplæringen skjer i samarbeid med BFT i bydelene. Over en periode på 3 år har til sammen 10 kommunale enheter og 9 private barnehager fått opplæringen. I tillegg har 25 enheter vært med på enkeltforelesninger.

Mål: Alle som søker innen fristen for hovedopptaket 1. mars, og som har fylt ett år innen utgangen av august, får plass fra august

Resultat: Trondheim kommune oppnådde også i 2011 målet om full barnehagedekning. Veksten i antall bosatte barn i gruppen 1-5 år ble på 114, som er under halvparten av det som prognosen lød på. Antall barnehageplasser økte med 146. Så godt som hele plassveksten kom gjennom utbygging av nye private barnehager. Plasstilbudet i kommunal sektor var stabilt, mens det var en nedgang på om lag 70 plasser i private familiebarnehager.

Innen fristen 1. februar 2011 kom det inn 963 søknader om overflytting til annen barnehage. Av disse fikk 696 innvilget sin søknad. Til hovedopptaket, med søknadsfrist 1. mars, ble det registrert 1.974 søknader. Dette var en økning på 126 søknader fra året før. Alle barn med lovfestet rett til plass som søkte til hovedopptaket, fikk tilbud om plass i løpet av mai.

Fra 2010 ble det vedtatt at tilbud til 0-åringene ikke skal inngå i målsettingene for hovedopptaket. I 2011 kom det inn rundt 1000 søknader fra barn født etter 1. september 2010. Av disse fikk 493 barn plass gjennom det supplerende opptaket etter hovedopptaket. Dette er en nedgang fra året før, da om lag tre fjerdedeler av 0-åringene fikk plass.

Ved utgangen av 2011 hadde 95 prosent av barn i alderen 1-5 år fast plass i barnehage eller familiebarnehage. Andelen barn med heldagsplass (over 33 timer per uke) var på 98 prosent. Det ble registrert 469 barn som brukere av åpen barnehage, om lag som året før.

Mål: Implementere ny tilskuddsmodell for private barnehager i henhold til ny statlig forskrift fra 1.1.2011

Resultat: Ny tilskuddsmodell er implementert i 2011 i henhold til ny "Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager". Framdriften i dette arbeidet har ikke gått som opprinnelig planlagt, delvis på grunn av feil og uklarheter i forskriften. Flere private barnehager har gitt uttrykk for frustrasjon knyttet til dette.

Satser for 2011 for driftstilskudd og kapitaltilskudd i ordinære private barnehager, private familiebarnehager og åpne barnehager ble fastsatt av Trondheim bystyre i sak 75/11, 16. juni 2011. Før sommeren ble det fattet vedtak om kommunalt tilskudd til hver enkelt av de private barnehagene. Etter dette er tilskuddene for 2011 økt i henhold til både lønnsoppgjøret for de kommunale barnehagene og feil i forskriften, og vil bli ytterligere justert etter at årsregnskapet for 2011 er endelig fastsatt. Flere private barnehager er etter søknad tildelt ekstra tilskudd til kapitalkostnader eller husleie.

Mål: Inngå samarbeidsavtaler med private barnehager

Resultat: Målet er ikke nådd. Det har vært en dialog med private barnehager om dette temaet, men det er vanskelig å fullføre arbeidet før sentrale endringer i barnehagelovgivningen som berører private barnehager, kommer på plass. Det vises her til nylig gjennomført høring av endringer i barnehageloven som gjelder bruk av offentlige tilskudd og foreldrebetaling i ikke-kommunale barnehager, samt barnehagelovutvalgets forslag til endringer i barnehageloven, som er på høring våren 2012.

Mål: Ferdigstille kvalitetssystemet innenfor barnehageområdet

Resultat: Felles prosedyrer for barnhagene er utarbeidet. Det er opprettet en egen arbeidsgruppe for barnehageområdet. Denne gruppen skal ha ansvaret for revisjon og oppdatering av felles rutiner. Mange barnehager har kommet godt i gang med å utarbeide egne prosedyrer og aktiv bruk av Kvaliteket, men det rapporteres også om flere barnehager der det gjenstår en del arbeid. Måloppnåelsen for 2011 kan derfor bare vurderes som delvis nådd.

Mål: Samarbeidsformer mellom barnehagene og BFT fremmer helhet og tydelig ansvar

Resultat: Barne- og familietjenestene i bydelene har utarbeidet ulike systemer for møter med barnehagene. Møtene skal på den ene siden bidra til å sikre informasjon om hvor enhetene kan henvende seg og hvem som er kontaktpersoner for den enkelte enhet. På den andre siden skal møtene bidra til fagutvikling og kompetanseheving knyttet til barn og familier i risiko. Variasjonene mellom bydelene i hvor godt systemene for samarbeid fremmer helhet og tydelig ansvar, er fortsatt store. Måloppnåelse vurderes derfor bare som delvis oppnådd.

Investeringer

Rammen for kommunale investeringer til barnehageformål i 2011 var på 194,0 millioner kroner. Det ble ikke ferdigstilt og åpnet noen ny kommunal barnehage, bortsett fra at midlertidige Ranheimssletta barnehage flyttet fra Ranheim ILs klubbhus til gamle Ranheim skole. Investeringsmidlene ble benyttet til sluttfinansiering av Moltmyra og Nedre Flatåsen barnehager, samt til å starte prosjekteringen og utbyggingen av Leistad, Nidarvoll, Kattem og Myra barnehager som ferdigstilles i 2012, samt Ladesletta i 2013.

Den private Grønmyr barnehage Trøa ble åpnet på Lund Østre. For å få til nok plasser i hovedopptaket, etablerte kommunen en midlertidig paviljong på Stavset, slik det kunne startes en fire avdelings barnehage som forløper for ny privat barnehage i Kystad gård.

Nøkkeltall

Foreløpige KOSTRA-tall for barnehage. Trondheim kommune sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene, unntatt Oslo.

	Trondheim	ASSS gjennomsnitt
Andel 1-2 åringer med barnehageplass	88,7 %	78,8 %
Andel 3-5 åringer med barnehageplass	99,6 %	96,5 %
Andel 1-5 åringer med barnehageplass	94,9 %	89,3 %
Korrigerte oppholdstimer per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager	14 075 t	13 428 t
Korrigerte oppholdstimer per årsverk til basisvirksomhet i private barnehager	13 734 t	13 646 t
Andel ansatte med førskolelærerutdanning og annen pedagogisk utdanning	45,5 %	37,3 %
Korrigerte brutto driftsutgifter til basisvirksomhet i kommunale barnehager per korrigerte oppholdstimer	41 kr	39 kr

*Målet om økt læringsutbytte i lesing for 1- 3. trinn er delvis nådd, og færre elever i trondheimsskolen sliter nå med leseforståelsen.
(Foto: Carl-Erik Eriksson)*

Grunnskolen

Grunnskolen

Trondheim kommune gir grunnskoleopplæring ved 52 skoler; 34 barneskoler, sju kombinerte skoler og 11 ungdomsskoler. I tillegg gis det grunnskoleopplæring ved Lianvatnet skole (skoleavdelingen ved BUP- klinikk) og Skolen St. Olavs hospital. Grunnskoleopplæringen reguleres av Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (Opplæringslova).

Høsten 2011 gikk 18 998 elever i de kommunale grunnskolene i Trondheim, 52 flere enn året før.

1 023 elever gikk i sju private grunnskoler i Trondheim, 20 flere enn i 2010. En kartlegging viste at ti prosent av elevene i private skoler er bosatt i andre kommuner enn Trondheim.

926 elever fikk særskilt norskopplæring, mens 853 elever fra 70 språkgrupper fikk morsmålsopplæring og/eller tospråklig fagopplæring. 6 175 elever deltok i skolefritidsordning (SFO), derav 3 577 med fulltids plass. Trondheim kommunale kulturskole (TKK) hadde 3 993 elevplasser fordelt på 3 426 elever.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i % av nettobudsjett
+12,6 mill kr	+1 %

Årsregnskapet for skoleområdet viser et mindreforbruk på 12,6 millioner kroner. Dette utgjør én prosent av netto budsjett på cirka 1,3 milliarder kroner.

Fire forhold forklarer dette mindreforbruket: Usikkerhet knyttet til innføring av revidert budsjettmodell høsten 2011 gjorde at mange skoler driftet forsiktig, energikostnadene var lavere enn i 2010, ressursbehovet var redusert som følge av færre elever enn det prognosene tilsa, samt at mange skoler ønsket en liten reserve til dekning av uforutsette hendelser eller planlagte investeringer.

Flere skoler melder om økende ressursbruk til elever med særskilte behov. Dette samsvarer med en økning i andelen elever som får spesialundervisning etter enkeltvedtak. Akutte situasjoner innenfor dette området kan få store økonomiske konsekvenser for de enhetene det gjelder.

Skolene viser i hovedsak god økonomistyring og de fleste har et mindreforbruk. Fem skoler har mindreforbruk utover tre prosent og fire skoler har merforbruk utover tre prosent. Skoler med merforbruk utover tre prosent følges opp spesielt.

Mål og resultater

Mål: Elevene har økt læringsutbytte i lesing og regning: fem prosent færre elever under kritisk grense i lesing på kartleggingsprøver, 1. 2. og 3. trinn, fem prosent flere elever i øverste kategori i regning på nasjonale prøver, 5. 8. og 9. trinn, samt fem prosent bedre score på eksamensresultater i matematikk, 10. trinn

Resultat: På kartleggingsprøvene i lesing er målet delvis nådd. Andelen elever på eller under bekymringsgrensen gikk ned med henholdsvis 22 og 6 prosent på 1. og 2. trinn. Andelen gikk imidlertid opp med 6 prosent på 3. trinn.

På de nasjonale prøvene i regning er målet nådd. Andelen elever på det øverste mestringsnivået økte med 6, 26 og 13 prosent på henholdsvis 5., 8. og 9. trinn.

Når det gjelder eksamen i matematikk er ikke målet nådd. Resultatet på skriftlig eksamen er uendret fra året før, mens resultatet på muntlig er en tidel dårligere enn året før.

Mål: Alle enheter har en planmessig bruk av It's learning som læringsplattform

Resultat: Det er forskjeller i hvor planmessig It's learning benyttes, både mellom skolene og internt på de enkelte skolene. Målet er derfor delvis nådd. Noen skoler har en plan både for informasjonsflyt (ukeplaner, årsplaner, diverse informasjon) og pedagogisk innhold. Andre har en plan kun for informasjonsflyt.

Mål: Elevene medvirker i arbeidet med å sette egne læringsmål og vurdere eget læringsutbytte

Resultat: Trondheim kommune hever lærernes kompetanse i Vurdering for læring gjennom skoling og arbeid i nettverk. 35 skoler deltar i nettverk med fokus på vurdering for læring. Til tross for en betydelig kompetanseheving, viser elevundersøkelsen at elevene i for begrenset grad opplever å være med på å bestemme arbeidsmål, arbeidsplaner, arbeidsmåter og hva det skal legges vekt på ved vurdering. Vurdering for læring vil derfor fortsatt være en hovedsatsing i Program for kvalitetsutvikling.

Mål: Elever som har behov for alternativ opplæring, får et tilpasset tilbud

Resultat: Målet er delvis nådd. Skolene har tilgang på ulike alternative tilbud, blant annet Dagskolen og Inn på tunet. I tillegg melder flere skoler at de har utviklet alternative opplegg på egen skole knyttet til uteaktiviteter, praktisk arbeid i kantine, indre elevtjeneste, med mer. Dette er et kontinuerlig utviklingsarbeid som handler om både økonomiske rammer og kompetansen til lærerne på den enkelte skole. Skoleteamet ved Dagskolen bistår skolene i utvikling av tilpassede tilbud. Arbeidet med å tilby en mer praktisk rettet opplæring fortsetter framover.

Mål: Alle skoler etablerer systematisk samarbeid med en arbeidsplass i sitt nærmiljø. Ungt Entreprenørskaps program på mellomtrinnet og/eller ungdomstrinnet

Resultat: Skolene samarbeider i ulik grad med arbeidsplasser i sitt nærmiljø, og målet vurderes delvis nådd. Flere skoler melder at arbeidslivet har stor pågang fra videregående skole og ikke alltid er like villig til slikt samarbeid med grunnskoler. Ungt Entreprenørskaps program brukes av en del skoler, og i økende grad på ungdomstrinnet. Særlig er Gründercamp framhevet som et godt tiltak flere ungdomsskoler benytter. Forsøk med Arbeidslivsfag og Lektor II- ordningen har bidratt positivt for de ungdomsskolene som har deltatt.

Mål: 90 prosent av skolene har Grønt flagg innen utgangen av 2011

Resultat: Tre av 52 skoler hadde ved utgangen av 2011 ikke søkt om Grønt flagg. Målet er nådd.

Mål: Alle elever får opplæring i elevrådsarbeid gjennom klasse-/trinn-/elevråd

Resultat: Alle elevene skal etter læreplanen få opplæring i elevrådsarbeid. Elevundersøkelsen viser likevel at elevene kun er litt i overkant av middels fornøyd med elevdemokratiet,

så målet er delvis nådd. Resultatet er uendret fra året før og på nivå med landet for øvrig.

Tilbakemeldingene fra skolene tyder på at de fleste lærerne setter av tid til denne type skolering, men at bare en del av elevene aktivt medvirker i skolens demokratiarbeid. Elevene som er representanter i Ungdommens bystyre og/eller skolens elev- og brukerråd, tilegner seg kompetanse i denne type arbeid, mens andre ikke er tilstrekkelig motiverte eller mangler kunnskaper til å delta i elev-, klasse- eller trinnråd.

Mål: Elevene deltar i oppfølging av resultat i UngHiT – på bydel og på egen skole

Resultat: Det er lagt stor vekt på brukermedvirkning i oppfølgingen av UngHiT-undersøkelsen. Ungdomsmobiliseringen høsten 2010 la grunnlaget for bydelsvise møter i januar 2011. Sentralt stod samhandling mellom ungdom, frivillighet, ulike kommunale enheter og lag/foreninger. Oppmøtet var godt i alle bydelene, men involveringen av elevene varierte mellom skolene, så målet vurderes som delvis nådd.

Mål: Lærere har økt relasjonskompetanse og avdekker tidlig elever med problem

Resultat: Skolene skal bidra til at barn og unge som lever under mangelfull omsorg på grunn av psykisk sykdom og rus i familien, får god og riktig hjelp. Betydningen av gode relasjoner mellom elever og lærere har vært i fokus det siste året, og satsingen har medført en kompetanseheving hos lærerne. Det er initiert en rekke lokale og nasjonale prosjekter som forventes å tilføre skolene ny kunnskap om tiltak som virker.

Bevisstheten øker om at elever som har ulike problemer bør fanges opp så tidlig som mulig. Flere lærere gjennomfører systematiske elevsamtaler for å etablere og vedlikeholde gode relasjoner til elevene. Handbok i spesialpedagogisk arbeid har klargjort ansvaret for oppfølging av elever innad på skolene og utad i støttesystemet. Det er prosentvis størst økning i oppmeldingen til Barne- og familietjenesten (BFT) på de laveste trinnene, og det indikerer at flere elever fanges opp tidligere. Det tre-årige LOS-prosjektet som startet høsten 2011 skal bidra til å utvikle BFTs og skolens kompetanse i forhold til skolevegring.

Mål: Skolene øker sin kompetanse i kartlegging og utvikling av gode opplæringstilbud

Resultat: For å styrke flerspråklige barn og unges kompetanse i norsk, har rådmannen skolert ansvarlige for opplæringen av minoritetsspråklige elever ved alle skoler. Skoleringen har fokusert på kartlegging, analyse av resultat og oppfølging av enkeltelever med behov for særskilt opplæring. Mottaksskolene har gitt oppfølgende veiledning. Målet vurderes som nådd.

Oppvekstkontoret har gjennomført tilsyn ved alle skoler og melder at praksis er god ved de aller fleste skolene, og at skolene har hevet sin kompetanse på området. En kartlegging våren 2011 viser at skolene deler denne oppfatningen

Mål: Bedre tilbud til barn/unge som kommer til Norge i løpet av skolealder og som har liten skolegang i hjemlandet

Resultat: Målet er nådd. Ressursinnsatsen til mottaksskolene har økt for å gi elever med kort skolegang fra hjemlandet mer intensiv opplæring over lengre tid. Lærertettheten er styrket for å gi hver enkelt elev tettere oppfølging. Innsatsen er spesielt rettet mot elever fra 5. trinn og oppover. Dette skal bidra til å sikre elever med liten eller ingen

skolegang et kunnskapsgrunnlag som muliggjør oppstart og gjennomføring av videregående skole.

Mål:	Rekruttere flere barn og unge fra underrepresenterte boområder til kulturskolens tilbud
Resultat:	Målet er delvis nådd. Trondheim kommunale kulturskole (TKK) har søkt og for andre år på rad fått midler til kulturskoleutvikling fra Utdanningsdirektoratet. Midlene benyttes til utprøving av nye aktiviteter og modellforsøk ved fire skoler i Heimdal/ Kolstad-området. Så langt ses en viss økning i rekrutteringen til ordinære plasser i området. Det er utviklet nytt informasjonsmateriell om TKK, men det er fortsatt behov for å nå ut til aktuelle grupper med mer informasjon. Elever ved lavterskeltilbudene prioriteres ved opptak til TKK.
Mål:	Kulturskolen utvikler lavterskeltilbud som tilbys skoler med særlig lav deltakelse i tilbudet
Resultat:	Målet er nådd. Kulturskolen har utviklet lavterskeltilbud ved blant annet Saupstad skole, Kolstad skole og Åsheim ungdomsskole. Dette utdypes i egen statusrapportering om kulturskolen våren 2012.
Mål:	Dans, teater og visuelle kunstfag prioriteres i utviklingen av tilbudet skolen gir
Resultat:	Målet er nådd. Ved utlysning av nye elevplasser og ved tilsetting av lærere er scenekunst og visuelle kunstfag prioritert. For å nå målsettingen om økt elevrekruttering på disse områdene kreves innsats over flere år. Tendensen er en økning av antall elevplasser både innen visuelle kunstfag og på scenekunstheltet. Dans inngår som et element i teaterundervisningen. Det er igangsatt fordypningstilbud innen visuelle kunstfag for ti elever. I samarbeid med Trøndelag Teater har 12 teater elever fått et tilbud gjennom prosjektet "Unge dramatikere". Sommeren 2011 arrangerte TKK teaterkurs for 33 barn og unge, og flere av disse har søkt (og fått) elevplass ved TKK i ettetid. Sommerskole i scenekunstheltet (teater og sirkus) planlegges videreført i 2012.
Mål:	90 prosent av skolene i Trondheim er praksisskoler
Resultat:	Alle bortsett fra én av byens skoler er praksisskoler, så dette målet er nådd. Skolene tar imot studenter fra Høgskolen i Sør-Trøndelag; lærer-, barnevernspedagog- og vernepleiestudenter, fra NTNU; Pedagogisk institutt (spesialpedagogikkstudenter) og Program for lærerutdanning (praktisk pedagogiske studier), samt fra Dronning Mauds Minne høgskole; førskolelærere som har praksis på første trinn i grunnskolen. Mange skoler har utvidet antallet praksisplasser på grunn av økende behov ved både HiST og NTNU. Det er inngått avtaler med HiST og NTNU om praksis som regulerer omfanget og i større grad enn tidligere avklarer ansvarsforhold og oppgaver.
Mål:	Videreutvikle kvalitetssystemet med hovedvekt på systematisk oppfølging av resultater, spesielt innenfor: Kapittel 9a. Elevane sitt skolemiljø, § 2.8 Særskild språkopplæring for elevar frå språklege minoritetar og fravær
Resultat:	Målet er delvis nådd. Rådmannen har utarbeidet en sjekklister for internkontroll på faglig virksomhet ved skolene. Sjekklister gir oversikt over forventninger i lover og

forskrifter der skolene skal ha rutiner. Sjekklisten gjør det lettere for skolene å følge krav i lov og forskrift. Kapittel 9a, § 2,8 og fravær er sentrale elementer i sjekklisten.

Trondheim kommune har lagt ned en betydelig innsats knyttet til kvalitetssikring av skolenes rutiner og systemer i forhold til elevenes psykososiale læringsmiljø. Fire av seks trondheimsskoler fikk ingen avvik i Fylkesmannens nasjonale tilsyn. Resultatet er enestående siden 95 prosent av skolene nasjonalt fikk avvik.

Kompetansen når det gjelder arbeid med § 2.8 i opplæringsloven er hevet betraktelig. Dette er gjort gjennom systematisk opplæring ved alle skoler i byen i nasjonalt og lokale kartleggingsverktøy og mal for enkeltvedtak om særskilt norsk og morsmålsopplæring. Oppvekstkontoret har gjennomført tilsyn og melder om bedret praksis ved alle skoler.

Siden høsten 2010 er elevenes fravær ført elektronisk i læringsplattformen It's learning. Skolene har gode muligheter for å ta ut rapporter om enkeltelevers, gruppers og skolens samlede fravær. Rapportene på kommunenivåer fortsatt ikke detaljerte nok.

Investeringer

Slutføringen av Ranheim skole preget investeringsområdet skole i 2011. Skolen åpnet i 2010, men ble sluttfinansiert i 2011. Skolen er dimensjonert for 90 elever per trinn, totalt 630 elever, men vil ikke kunne håndtere forventet elevtallsvekst i området. Det legges frem en politisk sak om håndtering av elevtallsveksten i de østlige bydelene samtidig med kommuneplanens arealdel.

Ved Dalgård skole er det arbeidet med oppretting av setningsskader på anlegget, samtidig som tilgjengelighet og lagringsplass for HC- utstyr har blitt prioritert. Ved Tonstad skole oppføres et tilbygg som skal gi ansatte bedre arbeidsforhold, samt bedre tilbudet ved skolens avdeling for elever med vansker innen autismespekteret. Prosjektet er i rute og skal ferdigstilles innen sommeren.

Rehabiliteringen av Kalvskinn skole er så godt som slutført. Birralee International School leier store deler av anlegget, men noe areal holdes av slik at Trondheim kommune kan gjenoppta skolevirksomheten dersom elevtallet i det tidligere opptaksområdet skulle stige vesentlig. Prosjektet finansieres i hovedsak gjennom leieinntekter fra den internasjonale skolen. Ordningen er vedtatt i tråd med reglene for merverdiavgift- og rentekompensasjon.

Vel 40 millioner kroner var i 2011 avsatt til investeringsprosjekter med kostnadsramme lavere enn 15 millioner kroner. Denne kostnadsrammen skal realisere tiltak innenfor tre hovedområder:

- Tiltak for elever som behøver særskilt fysisk tilrettelegging
- Mindre generelle investeringsprosjekt fortrinnsvis i eldre skoleanlegg (nye varme-/ ventilasjonsanlegg, utbedring av setningsskader, ombygging garderober/ lærerarbeidsplasser etter forskriftskrav, med mer)
- Investeringer for å utvide undervisningsarealene til elevtallsvekst

Ombyggingen ved Tonstad er finansiert av denne rammen. Fordi prosjektets ramme oversteg grensen på 15 millioner, ble det fremmet en egen investerings sak for bystyret.

I 2011 har det vært en økning i antall prosjekter rettet mot elever med behov for fysisk tilrettelegging. Det er gjennomført flere mindre prosjekter i størrelsesorden 100 000 til 1 700 000 kroner. Rådmannen arbeider med å etablere rutiner som sikrer økt forutsigbarhet knyttet til budsjettering av denne type investeringer.

Undervisningsarealet er utvidet for å håndtere elevtallsveksten ved Brundalen skole (paviljong flyttet fra gamle Ranheim skole), Nypvang skole (paviljong flyttet fra gamle Ranheim skole) og Selsbakk skole (etablering av nye lærerarbeidsplasser, samt naturfag- og musikkrom).

Prosjekter relatert til elevtallsvekst eller fysisk tilrettelegging for elever med særskilte behov, omfatter også vesentlige kostnader til prosjektering, inventar og IT-teknisk infrastruktur.

I 2011 er det arbeidet med planlegging av to nye skoleanlegg med tilhørende flerbrukshaller. Spongdal skole planlegges ferdigstilt ved årsskiftet 2013/2014, mens Åsveien skole og ressurs-senter for barn med autisme planlegges ferdigstilt ved årsskiftet 2014/2015. For å klargjøre Utleira skole for arealutvidelse som følge av elevtallsvekst, har skole- og barnehageområdet samarbeidet om en ny reguleringsplan for området.

Investeringsmidler for IKT i 2011 er brukt til sluttfinansiering av den store IKT- satsinga i 2010, spesielt etablering av trådløse nettverk på alle skoler og innkjøp av elektroniske tavler med tilhørende kabling på alle skolene. I tillegg fortsatte tildeling av bærbar pc til nye lærere. AV- og IKT- løsninger på Flatåsen skole, nedre bygg ble belastet generelle IKT- investeringer.

Rådmannen opplever et meget sterkt press på investeringsområdet. Fysiske tilpasninger til elever med særskilte behov, arealutvidelser og andre tiltak knyttet til elevtallsvekst, akutte behov knyttet til eldre skoleanlegg, samt politiske føringer, vil binde opp betydelige midler i 2012. Det er stor avstand mellom ønsker og behov og kommunens mulighet til å innfri.

Nøkkeltall

Tabellen viser foreløpige KOSTRA- tall 2011 for grunnskole, og musikk- og kulturskole. Trondheim kommune sammenlignes med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS- kommunene unntatt Oslo.

	Trondheim	ASSS
Netto driftsutgifter grunnskoler og spesialskoler per elev	68 382	70 767
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1. til 4. årstrinn	14,9	14,7
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 5. til 7. årstrinn	15,1	14,9
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8. til 10. årstrinn	16,4	16,2
Andel elever som får spesialundervisning, prosent	6,7	7,2
Andel timer spesialundervisning av antall lærertimer, prosent	15,2	17,9
Andel elever med særskilt norskopplæring, prosent	5,3	8,1
Andel elever med morsmålsopplæring, prosent	4,9	5,2
Andel innbyggere i kommunal skolefritidsordning 6 til 9 år, prosent	76,0	68,1
Andel elever i musikk- og kulturskole av antall barn i alderen 6-15 år, prosent	14,4	11,1
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunal musikk- og kulturskole, kroner per bruker	17 661	16 891

Isak blir snart storebror når mamma Maria Løding Storm blir mamma for andre gang. Etter flere år med pilotprosjekter har helseundersøkelser i barnehagene for første gang vært gjennomført i alle bydelene. (Foto: Carl-Erik Eriksson)

Barne- og familietjenesten

Barne- og familietjenesten

Barne- og familietjenesten (BFT) består av forvaltningskontor og tiltaksenheter i de fire bydelene og tre byomfattende enheter. Virksomheten omfatter helsestasjon, skolehelsetjeneste, habiliteringstjenester, svangerskapsomsorg, psykisk helsearbeid, pedagogisk-psykologisk tjeneste, avlastning, helsehjelp, sosiale tjenester og barneverntjenester. Barne- og familietjenestens virksomhet reguleres av lov om kommunehelsetjenester, lov om sosiale tjenester, opplæringsloven og lov om barneverntjenester.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
9,4 mill kr	1,9 %

Årsregnskapet 2011 for Barne- og familietjenesten viser et forbruk på 9,4 millioner kroner mindre enn budsjett. Dette utgjør 1,9 prosent av et netto budsjett på 501 millioner kroner. Hovedårsaken er nedgang i behovet for helsetjenester til alvorlig syke barn og lavere etterspørsel etter avlastning.

Mål og resultater

Mål: Faglig forum for samhandling med fødeavdelingen ved St. Olavs hospital etableres

Resultat: Målet vurderes som oppnådd. Faglig forum er etablert med representasjon fra St. Olavs Hospital, jordmortjenesten og fastleger. Alle medlemmene har vært med på å organisere og gjennomfører årlige fagmøter for yrkesgruppene som har fungert som en møteplass for utveksling av erfaringer. Det er også tett samarbeid mellom helsestasjoner, helsesøstre og jordmørdre og barselavdelingen for å avdekke svikt i rutiner og fange opp behov for oppfølging tidlig. I forhold til svangerskapsomsorgen følges dette nå opp gjennom det pågående arbeidet med avtaler mellom kommune og spesialisthelsetjeneste i samhandlingsreformen.

Mål: Tiltak som forhindrer/reducerer barnefattigdom, trusler, vold, overgrep og mishandling av barn gjennomføres

Resultat: Målet vurderes som nådd. Det er gjennomført felles fagdager i offentlig servicekontor, for konsultasjonsteamene i bydelene og med rektorer, barnehagestyrere og fagledere. Den enkelte bydel har etablert et godt fungerende mottak som nå raskt tar grep om vold og overgrepssaker. Rutinen ved mistanke om vold/overgrep er implementert, og mange ansatte har deltatt i kompetanseutvikling på dette. De særlige tiltakene i forhold til barnefattigdom i bydelene er videreført, og det er avsatt midler til aktiviteter for barn fra familier med lave inntekter. Det er vedtatt en egen plan mot kjønnslemlestelse og arbeidet med dette er organisert som eget prosjekt. I 2011 ble det inngått samarbeidsavtale med Kirkens bymisjon for nye tre år. Innenfor denne avtalen driver bymisjonen en rekke aktiviteter som er viktige for blant annet fattigdomsutsatte barnefamilier.

Mål:	To- og fireårs helseundersøkelse i barnehage prøves ut i alle bydeler
Resultat:	Etter flere år med pilotprosjekter har helseundersøkelser i barnehage for første gang vært gjennomført i alle bydelene, og målet vurderes som nådd. Planlegging og gjennomføring har vist seg å være noe mer tidkrevende enn om konsultasjonene gjennomføres på helsestasjon, dette fordi flere enheter må koordinere arbeidet seg i mellom, og at barn nødvendigvis ikke har barnehageplass i sitt nærmiljø. Samarbeidet mellom styrere og helsestasjon har vært svært positivt, og foreldre gir uttrykk for at de er meget fornøyd med denne ordningen.
Mål:	Helsetilbud til barn med psykisk syke foreldre og til ungdom med alvorlige psykiske vansker etableres
Resultat:	Det er inngått tre-årig samarbeidsavtale med Blå Kors om Barnas stasjon, et familierettet tilbud til småbarnsbarnsforeldre med rusproblemer og psykiske vansker. I 2011 hadde "stasjonen" jevnlig kontakt med 65 familier med barn i alderen 0-8 år. Dette er nesten en dobling fra 2010. Tilbudet omfatter foreldreveiledningskurs og barnegrupper for små barn, gravidegrupper, barselgrupper, familiesamtaler, barnesamtaler, samvær mellom foreldre og barn med og uten tilsyn, nettverksbyggende tiltak, sosiale aktiviteter og ferietilbud. Målet vurderes som nådd. I bydelene er det gjennomført jentegrupper i samarbeid med frivillighetssentralen og kulturenheten og aktivitetsgrupper for barn av psykisk syke i samarbeid med Røde Kors. Gjennom modellkommuneforsøket utvikles det rutiner for systematisk oppfølging av barn av psykisk syke. I bunnen bidrar forsterket helsestasjon og skolehelsetjenesten til at en kommer tidligere inn med bistand til barn av psykisk syke og barn og unge med psykiske vansker.
Mål:	Dekningsgraden for barn og unge i aldersgruppen 13-17 år og 18-22 år med barneverntiltak utenfor opprinnelig familie reduseres
Resultat:	Antallet barn med tiltak i opprinnelig familie er økende. Samtidig ser vi en reduksjon av antallet barn plassert utenfor hjemmet i 2011. Andelen plasseringer i fosterhjem øker i forhold til 2010, mens andelen plassert i institusjon reduseres. Målet vurderes som delvis oppnådd. Når det gjelder aldersgruppene under dette målet har LINK, et kommunalt hjelpetiltak for ungdom i barnevernet, vært i en rask utvikling, og man oppnår gode resultater i arbeidet med den enkelte familie, ungdom og skole. Tilbudet er dimensjonert for åtte ungdommer, men i hele 2011 har antallet ungdommer vært 11 i snitt. Dette bidrar til å redusere dekningsgraden for plasseringer utenfor hjemmet for ungdomsgruppa. Det samme gjelder tilbudet ved Gartnerhaugen som i 2011 omfattet 25 ungdommer i institusjonen og 20 nye ungdommer i miljøarbeidertjenesten. Mange av disse kom fra opphold i institusjon og fosterhjem.
Mål:	Tilbudet om psykisk helsearbeid og barnevernfaglig bistand uten enkeltvedtak til barn og unge i bydelene, dokumenteres
Resultat:	Målet vurderes som delvis nådd. Det er etablert en felles forståelse av behovet for registrering av lavterskeltilbudene i forsterket helsestasjon som ikke er hjemlet i enkeltvedtak, og innført et manuelt registreringssystem over alle innkomne saker

og forespørsler som gjelder bistand i forhold til de ulike lovverkene. Dette gir en god oversikt på status og omfanget i forhold til barn med ulike vansker, men er et klart behov for å videreutvikle de IT-baserte fagsystemene enhetene bruker slik at de bedre ivaretar behovet for dokumentasjon av denne innsatsen i forholdet til det enkelte barn.

Mål: Fosterforeldre får god veiledning

Resultat: Målet vurderes som delvis oppnådd. Det er gjennomført utvidet bruk av kartlegging av de minste barnas fungering og utvikling for å oppnå mer presis veiledning og bedre og mer treffsikre tiltak. Dette skal nå utvides til også å gjelde skole- og ungdomsgruppa. Psykolog brukes i veiledningen i forhold til fosterbarn med psykiske vansker.

Tøffe prioriteringer og tidsmangel bidrar til at mange fosterhjem får veiledning på et minimumsnivå, noe som for veldig mange vurderes som for lite. Behovet for veiledning er individuelt og antallet veiledningsbesøk kan variere fra 8-10 i året ned til lovens minimumskrav.

Arbeidet med å forbedre tilsynsførerordningen startet opp som et ettårig byomfattende prosjekt midtveis i 2011, med ambisjon om at alle fosterbarn i Trondheim skulle ha oppnevnt tilsynsfører i løpet av året. Dette målet ble ikke nådd.

Mål: Nye avlastende tilbud utvikles som et alternativ til boligavlastning

Resultat: Tjenestetilbudet fra avlastningstjenesten ble i 2011 drøftet med brukerråd og kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne. Det ble også avsatt egne budsjettmidler for utvikling av nye avlastende tilbud. Målet vurderes som oppnådd. Ansvaret for dette utviklingsarbeidet er plassert på avlastningstjenesten og det er ansatt egen koordinator som følger opp arbeidet. Antallet søknader om og brukere av avlastningstjenester ble redusert gjennom året, og årsakene til dette må analyseres nærmere.

Mål: Handbok for spesialpedagogisk arbeid implementeres i BFT, skoler og barnehager

Resultat: Målet vurderes som nådd. Opplæring i håndboka ble gjennomført for skoler, barnehager og barne- og familietjenesten i første halvår. Opplæringens mål har vært å gi alle enheter innenfor oppvekst og utdanning en felles forståelse av arbeidsfordelingen og metodene som skal brukes i det spesialpedagogiske arbeidet. Det er også gjort et betydelig arbeid i løpet av 2011 for å oppdatere statistikken for arbeidsfeltet. Denne oppdateringen viser at PP-tjenesten hadde 2.826 saker i 2011, som er en økning på cirka 65 prosent i forhold til 2006. Tallet på saker er høyest i aldersgruppen 13-15 år, det vil si på ungdomstrinnet i grunnskolen. Ventetiden på sakkyndig utredning varierer fra tre til 14 måneder mellom bydelene.

Mål: Samarbeidet om barn med flerspråklig bakgrunn styrkes

Resultat: Intern kompetanseheving har vært prioritert gjennom deltagelse i kurs om flerspråklig forståelse, utredning og tiltak, og målet vurderes som nådd. Dette har også vært en av modulene i Faglig Løft i PPT som er lagt inn som en del av kvalitetsprogrammet for barne- og familietjenesten. Informasjonsbrosjyrer til foreldre gis ut på flere språk, blant annet i prosjektet flerfaglig blikk i barnehagen, hvor informasjonen er oversatt til 11 språk. Det er behov for dette i flere av våre satsinger, blant annet for to og fire års konsultasjonen. Prosjektet Barnas Inn (introduksjonsprogrammet for barn med flerkulturell bakgrunn) har økt kompetansen på dette området, og egne samhandlingsrutiner

mellom barne- og familietjenesten og flyktningehelseteamet er forbedret. I samarbeidsavtalen med Kirkens bymisjon videreføres også særlige tiltak for barn, ungdom og familier med flerspråklig bakgrunn.

Mål: Alle elever med høyt skolefravær i grunnskolen får oppfølging i forhold til opplæringsplikten

Resultat: Målet vurderes som delvis oppnådd. Tiltak/forvaltning deltar på fagteam på skolene og er tilgjengelig for informasjon og veiledning vedrørende enkeltelever og klasse-miljø. Årsaker til fraværet og forhold ved opplærings- og hjemmesituasjonen er sammensatte, og den pedagogisk- psykologiske tjenesten kommer ofte sent inn med utredning og bistand. Det jobbes godt med de barna som blir tilmeldt fra skolene. Fra 2011 deltar Trondheim kommune i et statlig initiert prosjekt for ungdom som står i fare for å falle ut av skole og arbeid (LOS). Kommunen har valgt å fokusere på ungdom i ungdomsskolealder og ungdom som har avbrutt videregående opplæring. Innsatsen ble lagt til skoleteamet ved Dagskolen med to stillinger og skal gå til 2013. Dette skal bidra til å forbedre innsatsen og måloppnåelsen fremover.

Mål: Tilpasninger av barne- og familietjenesten gjennomføres

Resultat: Tilpasninger som følge av saken om videreutvikling av barne- og familietjenesten er fulgt opp og mange av forbedringstiltakene er igangsatt. PP-tjenesten, barnevernet og helsestasjon har fått økte ressurser. Målet vurderes som nådd. Fortsatt må det arbeides med å utvikle samhandlingen mellom forvaltning og tiltak og samarbeidet med skole og barnehager. Gjennomføring av kostnadsreduksjoner i barnevernet følges opp videre i 2012.

Mål: Tiltak for å beholde og rekruttere ansatte gjennomføres

Resultat: Målet vurderes som oppnådd. Medarbeidersamtaler er gjennomført og kompetanseplan utarbeidet. Psykologstudenter, barnevernstudenter, sykepleie- og helseøsterstudenter m.fl. har vært i praksis i ulike enheter. Alle faggrupper inngår i tverrfaglig samarbeid, og egne fagnettverk er etablert for å ivareta fagutvikling ut fra behov. Introduksjonsprogram for nytilsatte er gjennomført. Barnevernet rekruterte godt kvalifiserte saksbehandlere i alle nye stillinger som fulgte med det statlige barnevernsløftet.

Investeringer

Investeringer i botilbudet for enslige mindreårige flyktninger og omstilling BFT ble ikke gjennomført på grunn av forsinkelser i planleggingen av aktuelle prosjekter.

Nøkkeltall

Tabellen under viser foreløpige KOSTRA-tall 2011 for kommunehelse barn og barnevern. Trondheim kommune sammenlignes med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene unntatt Oslo.

Kommunehelse og barnevern	Trondheim 2011	ASSS-snitt 2011
Netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. i kr per innb 0-5 år	7 262	5 353
Prosentandel nyfødte med førstegangs hjemmebesøk	90	82
Prosentandel barn med helseundersøkelse innen utgangen av 1. skoletrinn	95	79
Netto driftsutgifter i kr per innbygger 0-17 år, barnevern	7 089	6 362
Prosentandel barn med barneverntiltak 0-17 år	3,3	4,2
Prosentandel barn med barneverntiltak utenfor hjemmet	1,7	1,4
Netto driftsutgifter i kr per barn med tiltak i familien, barnevern	60 755	31 865
Netto driftsutgifter i kr per barn med tiltak utenfor opprinnelig familie, barnevern	225 090	224 043
Fagstillinger i barnevern per 1000 innbygger 0-17 år	2,9	3,3

Pedagogisk - psykologisk tjeneste	Heimdal	Lerkendal	Midtbyen	Østbyen	Totalt
Antall saker 31.12.2011	714	740	785	587	2 826
Antall saker avsluttet i løpet av året	176	174	258	100	708
Avvik på normert frist 3 mnd for sakkyndig vurdering	28	111	118	29	286
Max ventetid på sakkyndig vurdering i mnd.	3	14	14	5	14

Barnevernsvakt	2009	2010	2011
Antall henvendelser i løpet av året	1 493	1 256	1 418
Antall barn i løpet av året	969	870	957
Antall akutt plasseringer	54	46	50

Tilrettelegging for fysisk aktivitet er også en del av Trondheim kommunes tjenester. (Foto: Carl-Erik Eriksson)

Helse- og velferdstjenester

Forvaltningstjenester NAV og Helse- og velferdskontor

Forvaltningstjenester består av NAV- kontorene og helse- og velferdskontorene. NAV-kontorene har ansvar for å vurdere og betale ut økonomisk sosialhjelp. Helse- og velferdskontorene (HVK) vurderer behov for blant annet brukerstyrt personlig assistanse (BPA), omsorgslønn, tilrettelagt fritid, trygghetsalarm, tilrettelagt transport og boligvirkemidler til voksne.

Helse- og velferdskontorene tar imot henvendelser og behandler søknader om tjenester for innbyggere over 18 år. Disse kontorene gjør enkeltvedtak og bestiller tjenester fra kommunens utførende enheter etter enkeltvedtak. Helse- og velferdskontorene skal ha oversikt over ressursbruk, evaluere de individuelle tjenestene, ha ansvar for at individuelle planer utarbeides og koordinere sammensatte tjenester. NAV er en viktig samarbeidspartner for helse- og velferdskontorene. Kontorene har ansvar for kommunens arbeid med kvalifiseringsprogram.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap (1 millioner kr)	Resultat i prosent av nettobudsjett
27,4	6,4

Årsaken til at det er brukt mindre enn budsjettet på forvaltningstjenester er først og fremst lavere utbetalinger av økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsstønad. I tillegg ble det overført statlige øremerkede midler til Kvalifiseringsprogrammet fra 2010 til 2011, noe som styrket økonomien i 2011. Denne overføringen er en engangshendelse, da midler for Kvalifiseringsprogrammet ble en del av de frie inntektene i 2011. Det økonomiske resultatet er derfor ekstraordinært godt. Tilsvarende overføringer kan ikke gjennomføres i årene fremover.

Mål og resultater NAV

Mål: NAV, BF, HVK, Oppfølgingstjenestene, INN skal bekrefte at de opplever Offentlig servicekontor-team (OSK-team) som en god samarbeidsarena innen desember 2011

Resultat: Deltakerne i OSK-team bekrefter at de opplever dette som en hensiktsmessig samarbeidsarena i alle fire bydelene.

Mål: Ingen under 30 år har sosialhjelp i mer enn tre måneder uten vurdering av aktive tiltak

Resultat: Målet er nådd, da alle søkere av sosialhjelp under 30 år blir vurdert for deltakelse i aktive tiltak innen 3 måneder etter at de har mottatt økonomisk sosialhjelp. Antallet personer på økonomisk sosialhjelp er redusert fra gjennomsnittlig 789 pr. mnd i 2010 til 699 i 2011.

Mål: 98 prosent av kandidatene som avslutter kvalifiseringsprogrammet skal ut i arbeid, utdanning eller være avklart for en varig trygdeytelse/AAP

Resultat: Målet ble delvis nådd, da 76 prosent av kandidatene som avsluttet kvalifiseringsprogrammet fikk arbeid, utdanning eller ble avklart for en varig trygdeytelse/AAP.

Mål:	Barn med funksjonsnedsettelse tilbys samordnet habiliteringstilbud
Resultat:	Helsetjenestene samarbeider med Barne- og familietjenesten og St. Olavs Hospital om utvikling av bedre samarbeidsrutiner og fordeling av ansvar.
Mål:	Utgiftene til husleierestanser reduseres med 15 prosent
Resultat:	Utgiftene til husleierestanser ble redusert med 0,3 prosent fra 2010 til 2011 og målet ble derfor ikke nådd.
Mål:	Øke inntekter med 5 prosent i forhold til refusjoner i trygd og bostøtte
Resultat:	Målet ble ikke nådd, da inntektene ble redusert med 3 prosent fra 2010 til 2011.

Mål og resultater helse- og velferdskontor

Mål:	Omfanget av vedtak om brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er i tråd med årlige budsjett for området
Resultat:	Målet ble ikke nådd, da to nye personer ble invilget BPA. Forbruket var 5,6 millioner kroner høyere enn budsjettet.
Mål:	Kommunal bolig tildeles personer som er særlig vanskeligstilt på boligmarkedet
Resultat:	Målet er nådd. Kommunal bolig tildeles kun personer som er særlig vanskeligstilt på boligmarkedet. Det var 1059 søknader på kommunal utleiebolig. 552 ble tildelt kommunal bolig. Gjennomsnittlig ventetid for tildeling av bolig er 13 måneder.
Mål:	Bistå kommunale leietakere i deres videre boligkarriere
Resultat:	Prosjekt "Fra kommunal til privat bolig" ble etablert høsten 2009. Siden oppstart har 80 beboere kjøpt enten den kommunale borettslagsleiligheten de leier eller annen bolig. Rundt 50 av disse kjøpte bolig i 2011. Målet er nådd.

Nøkkeltall

Tabellen viser foreløpige KOSTRA-tall 2011 for sosialtjenester. Trondheim kommune sammenlignes med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene unntatt Oslo.

	Trondheim	ASSS
Prosentandel mottakere av sosialhjelp av innbyggere i alderen 20-66 år	3,6	3,8
Prosentandel av alle mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	58,0	40,6
Prosentandel mottakere under 25 år	23,5	22,2
Prosentandel sosialhjelpsmottakere med stønad i seks mnd eller mer	41,0	37,8
Gjennomsnittlig stønadslengde (måneder)	5,4	5,1
Gjennomsnittlig månedlig utbetaling per stønadsmottaker (kroner)	8 541	7 974
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten per innbygger (kroner)	2 145	2 025
Kommunalt disponerte boliger per 1000 innbyggere	25	19

Oppfølgingstjenester

Området består av følgende enheter; Midtbyen og Østbyen oppfølging, Heimdal og Lerkendal oppfølging og Ambulant boveiledning. Enhetene arbeider med oppfølging av personer med rusproblemer og eller personer med psykiske lidelser. Det er etablert lavterskeltilbud -/treffsteder og en helsestasjon for rusmisbrukere. En av oppfølgingsenhetene har ansvar for flyktningehelseteam og fengselshelseteam.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap I millioner kroner	Resultat i prosent av nettobudsjett
9,1	5,8

Årsresultatet for 2011 for Helse og velferd Oppfølgingstjenester viser et forbruk på 9,1 millioner under det budsjetterte. Samtlige enheter i tjenesteområdet har brukt betydelig mindre enn budsjettert. I tillegg er det ubrukte midler som var avsatt til tilleggsytelser til brukere på Stavne arbeid og kompetanse KF. Disse brukerne ble overført til Kvalifiseringsprogrammet.

Mål og resultater

Mål: Brukere som er innlagt i institusjon, sikres kommunale tjenester innen to uker etter at de er utskrivingsklare

Resultat: Målet er nådd for brukere som kan utskrives og flytte tilbake til eget hjem etter innleggelse. Disse mottar kommunale tjenester i hjemmet innen to uker etter at de er utskrivingsklare. Brukere som får endret hjelpebehov til ny bolig med døgntjenester må vente i flere måneder.

Mål: Gruppetiltak/og eller lavterskeltiltak er vurdert før individuelle tiltak

Resultat: Målet er nådd, da det alltid gjøres en vurdering om bruker kan nyttiggjøre seg gruppetilbud og / eller lavterskeltiltak før det iverksettes individuelle tiltak.

Mål: Iverksatte oppfølgingstiltak skal evalueres minimum hver sjettede måned

Resultat: Målet er nådd, da alle vedtak evalueres minimum hver sjettede måned.

Mål: Oppfølgingstjenestene skal implementere metodikk fra prosjektet "Hverdagsmestring i hjemmet"

Resultat: Enhetene har utarbeidet et forløp for hvordan man skal arbeide med brukerne. I 2012 skal dette gjennomføres i tjenestene.

Voksenopplæring

Enhet for voksenopplæring (EVO) gir grunnskoleopplæring for voksne, herunder spesialundervisning. Tilbud om undervisning fra logoped gis også til barn. Norskundervisning for flyktninger og innvandrere er det tilbudet som har størst omfang. Et godt tilbud til elevene krever god samhandling mellom EVO, NAV og Sør-Trøndelag fylke, fordi partene har ansvar for forskjellige deler av opplærings- og kvalifiseringstilbudet.

Mål og resultater

Mål: Øke antallet fremmedspråklige elever som gjennomfører og består norskprøve 2 og 3

Resultat: Målet ble nådd, da det er langt flere som har gjennomført og bestått norskprøve 2 og 3.

	2009	2010	2011	
Norskprøve 2	288	360	437	(muntlig)
	266	329	436	(skriftlig)
Norskprøve 3	90	125	162	(muntlig)
	83	119	135	(skriftlig)

Mål: Gjennomføre planlegging av eventuelt nybygg

Resultat: Det er gjennomført planlegging for bygging av nye lokaler for voksenopplæring.

Mål: Utvikle partnerskapsamarbeidet med NAV og Sør-Trøndelag fylkeskommune (STFK)

Resultat: Målet er nådd, da det er utviklet samarbeid med to grupper fra NAV (langvarige sosialhjelpmottakere) som får opplæringstilbud ved EVO – "Ny sjanse". EVO skal samarbeide med fylkeskommunen om opplæringen av helsearbeidere ved Byåsen VGS. Arbeidet med en felles pedagogisk plattform med fylkets voksenopplæring er i oppstartsfasen.

Mål: Antall deltakere i Kvalifiseringsprogrammet som deltar i grunnskoleopplæring øker

Resultat: Ni elever fikk grunnskoleopplæring som del av sitt kvalifiseringsprogram. Da det ikke foreligger tidligere registreringer av antall KVP- deltakere i grunnskoleopplæringen, kan vi ikke vurdere om målet er nådd.

Psykisk helse

Det er utviklet gode samhandlingsrutiner med Psykisk helsevern for personer med alvorlige psykiske lidelser som trenger samtidig hjelp fra spesialisthelsetjenesten og kommunen. Det er fortsatt lang ventetid på tilrettelagte leiligheter med tilgang til personell. Botiltak psykisk helse yter tjenester både til beboere i bofellesskap med personalbase og til 41 beboere i andre kommunale leiligheter i nærheten av bofellesskapene.

Leistad helsehus ble etablert som prosjekt høsten 2009 for etterbehandling av innlagte pasienter i psykisk helsevern. Målet med prosjektet er å undersøke om pasientene kommer seg raskere tilbake til eget hjem etter sykehusinnleggelse fremfor å bli værende i sykehus eller et distriktpspsykiatrisk senter (DPS). Erfaringer så langt viser at de fleste pasientene utskrives etter opphold på fem uker.

Alle pasientene som var til etterbehandling ved Leistad i 2011, ble utskrevet til ordinær leilighet.

Mål og resultater

Mål: Alle innlagte brukere som vurderes å ha behov for flere kommunale tjenester ved utskriving, skal få vurdert hjelpebehov ved Leistad

Resultat: Femtifem pasienter fra døgnavdelinger i Psykisk Helsevern ble overført til Leistad for etterbehandling. Totalt antall liggedøgn var 1923 og gjennomsnittlig antall liggedøgn 35. Femtifire pasienter ble utskrevet til eget hjem, mens en pasient ble tilbakeført til sykehus/DPS. Målet er delvis nådd, da langt flere pasienter kan overføres til Leistad for etterbehandling.

Mål: Planlegge bygging og ferdigstille ti nye boliger for personer med psykiske lidelser i 2014

Resultat: Botilbudet er fortsatt under planlegging.

Botiltak og dagtilbud

Botiltak og dagtilbud (BOD), besto i 2010 av 10 botiltak med boliger for heldøgns omsorg for utviklingshemmede (HDU), en enhet med boliger for yngre fysisk funksjonshemmede (YFF), Avlastningstjenesten for voksne, Botiltak rus, Botiltak psykisk helse, et forvaringstiltak på Nordmoen og fire dagtilbud.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap (I millioner kr)	Resultat i prosent av nettobudsjett
11,5	-2,4

Årsresultatet for 2011 for Botiltak og dagtilbud viser ett merforbruk på 11,5 millioner kroner. Det var et stort press på tjenesteområdet i 2011 noe som har medført at det er gitt tjenester til 3 resurskrevende brukere enn forutsatt i budsjettet. I tillegg er det foretatt en stor omorganisering på området der 17 resultatenheter er redusert til 8.

Mål og resultater

Mål: Frigjøre én leilighet gjennom bruk av BEON-prinsippet (Best effektive omsorgsnivå)

Resultat: Målet er nådd, da en bruker i et bofellesskap har flyttet til annet bosted med færre ressurser.

Mål: Bofellesskap med personalbase skal bygges med tanke på driftsmessige, brukermessige og personalmessige gode løsninger

Resultat: Målet ble ikke nådd, da byggingen tok lengre tid enn forventet på grunn av individuell tilrettelegging.

Mål: Flere varig tilrettelagte arbeidsplasser (VTA). Bedre utnyttelse av personalressurser og mindre administrasjon

Resultat: Ny organisering med felles ledelse for botiltak og dagtilbud ble gjennomført i november 2011. Dette innebar en reduksjon av lederårsverk fra 16 til 8. Gjennom samarbeidsprosjektet NY JOBB, med tiltaksarrangør Prima AS, NAV og Trondheim kommune, er det etablert 20 tilrettelagte varige arbeidsplasser i ordinære bedrifter i 2011.

Mål: Tre småhus er etablert

Resultat: Målet ble ikke nådd da det ikke ble etablert småhus.

Mål: Etablere drift av Leistad avlastningsbolig for voksne

Resultat: Det ble etablert drift av Leistad avlastningsbolig for voksne 01. 01. 2011.

Helse- og omsorgstjenester

Helse og omsorg omfatter Hjemmetjenester, Helse- og velferdstjenester, Helsehus og Helsetjenester utenfor institusjon.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap (I millioner kr)	Resultat i prosent av nettobudsjett
26,9	2,0

Årsresultatet for helse- og omsorgstjenester viser et forbruk på 26,9 millioner kroner mindre enn budsjettet. Hovedforklaringen på dette er at utgiftsveksten knyttet til demografisk utvikling har vært lavere enn det som ble forutsatt i budsjettet. Den økonomiske styringen på enhetene har vært god. Det er et fåtall enheter som har hatt vesentlig høyere forbruk enn budsjettet. Forsinket etablering av Charlottenlund helse- og velferdssenter i forhold til de opprinnelige planene medførte lavere utgifter enn budsjettet.

Mål og resultater

Mål: Alle eldre over 80 år tilbys forebyggende hjemmebesøk for å fremme egen helse og mestring

Resultat: Målet er oppnådd da alle eldre over 80 år har fått tilbud om hjemmebesøk med informasjon om forebyggende tiltak som fremmer egen helse og mestring.

Mål: I perioden 2011 til 2014 er gjennomføring av ulike prosjekt knyttet til tidlig intervensjon. Målgrupper og ansvarsfordeling er avklart

Resultat: Prosjektet tidlig intervensjon har skapt økt bevissthet og forståelse for betydningen av å sette i gang tiltak for hjemmeboende eldre med begynnende tegn på funksjonssvikt på et tidlig tidspunkt. Det er fortsatt utfordringer knyttet til kompetanse, prosedyrer og samhandlingsformer for tidlig intervensjon. Helsehusenes rolle i dette må tydeliggjøres. Målet er delvis nådd.

Mål: Hverdagsmestring i hjemmet (HMH) og helhetlig pasientforløp (HPH) er implementert i alle bydeler innen helse- og velferd. Ingen avvik med hensyn til forsvarlighet

Resultat: Alle enheter innen helse- og velferd, foruten enhet for Voksenopplæring, har startet med Program for kompetanse- og kvalitetsutvikling. Helse- og velferskontorene, helse- og velferdssentrene, hjemmetjenester og oppfølging har jobbet med rolleavklaring og startet det systematiske arbeidet med å gjøre den enkelte ansatte trygg i sin rolle. Alle enhetene har valgt ut fokusområder for å styrke basiskompetanse, men alle aktuelle tema er ikke gjennomført per dato. Dette var heller ikke forventet.

Tjenesteområdene har startet arbeidet med å beskrive pasientforløp og arbeidet med implementering er påbegynt.

I følge statistikk fra brukerprogrammet, ble det meldt 49 hendelser for "vurdering av forsvarlighet". Alle sakene er behandlet i følge rutine, og tiltak iverksatt umiddelbart. Målet om ingen avvik med hensyn til forsvarlighet ble nådd.

Mål:	Alle med behov for bofellesskapsløsninger med nærhet til personalbase får tilbud innen seks uker (omsorgsboliger, sykehjem)
Resultat:	Målet er delvis nådd. Statistikk for sykehjemstildeling viser fristbrudd i 28 av 52 uker og måloppnåelse i 24 av 52 uker.
Mål:	Alle som trenger utredning, behandling og rehabilitering i helsehus får plass innen to uker
Resultat:	Målet er delvis nådd. Det var fristbrudd i 20 av 52 uker for brukere som hadde vedtak om korttidsopphold, mens det var fristbrudd i 16 av 52 uker for brukere med vedtak om rehabilitering.
Mål:	Antall henvisninger direkte fra hjemmet øker med fem prosent i helsehus. Sirkulasjonsfaktoren i helsehus øker med fem prosent
Resultat:	601 brukere fikk vedtak om rehabiliteringsopphold i helsehus. Av disse kom 437 fra St. Olavs Hospital, 110 fra eget hjem og 54 fra andre korttidsavdelinger i helse og velferd. 521 pasienter fikk vedtak om korttidsopphold i helsehus og i helse- og velferdssenter. 47 pasienter fikk vedtak om korttidsopphold ved Øya helsehus, lindrende behandling. 395 pasienter fikk vedtak om etterbehandling ved Søbstad helsehus.
Mål:	Alle pasienter med vedtak om langtidsplass får tilbud om enerom i et helse- og velferdssenter
Resultat:	Målet om enerom til alle pasienter med vedtak om langtidsopphold ble ikke nådd, da flere pasienter fikk tildelt to-sengsrom. 234 brukere fikk vedtak om langtidsplass i helse- og velferdssenter og 40 pasienter fikk vedtak om langtidsplass i helsehus.
Mål:	Pasienter på korttidsopphold får en avklaring innen tre uker om enten å komme hjem med muligheter for et forsterket tilbud, komme videre på et rehabiliteringsopphold eller flyttes til en langtidsavdeling
Resultat:	Data for å hente ut tall om oppholdets lengde er ikke tilgjengelig.
Mål:	I 2011 skal Vistamar ha en beleggsprosent på 85
Resultat:	Målet ble delvis nådd. Beleggsprosenten ble 65 prosent.
Mål:	To nye sykehjem er sertifisert som Livsgledesykehjem. Enhetene kan dokumentere to nye møtepunkt med frivillighetssentralene
Resultat:	Ranheim helse- og velferdssenter og Trondhjems Hospital ble sertifisert som livsgledesykehjem.

Nøkkeltall

Tabellen viser foreløpige KOSTRA-tall 2011 helse- og omsorgstjenester. Trondheim kommune sammenlignes med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene unntatt Oslo.

Helse- og omsorgstjenester	Trondheim	ASSS
Prosentandel årsverk i brukerrettede tjenester med fagutdanning	79,4	69,0
Plasser i sykehjem i prosent av innbyggere 80 år og over	20,1	18,0
Årsverk leger pr 1000 plasser i institusjon	10,1	11,7
Prosentandel plasser i enerom i pleie- og omsorgsinstitusjoner	88,0	88,7
Gjennomsnittlig listelengde hos fastleger – antall pasienter	1 310	1 326

Antall plasser med heldøgns omsorg

Tall per 31/12	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Sykehjem	1 207	1 255	1 307	1 326	1 321	1 346	1 356
HDO	199	194	181	181	179	184	184
Totalt	1 406	1 449	1 488	1 507	1 500	1 530	1 540

Flyktninger og innvandrere

Budsjettområdet gjelder:

- Bosettingsavtale 2011
- Fordeling av statlige tilskudd kommunen mottar til bosetting/integrering av flyktninger.
- Fordeling av statlige tilskudd kommunen mottar som vertskommune for mottaks-sentraler for asylsøkere.

Mål og resultater

Mål: Bosette 240 flyktninger, og inntil 15 enslige mindreårige

Resultat: Kommunen bosatte totalt 255 flyktninger og familiegjenforente. Bosettingen var fordelt slik: 201 førstegangsbosettinger fra statlig mottak og overføringsflyktninger, 13 enslige mindreårige og 41 familiegjenforeninger. To enslige mindreårige overføringsflyktninger som var budsendt og forventet å ankomme i 2011, ble bosatt i kommunen januar 2012.

Flyktingenes opprinnelsesland i 2011 – De syv største nasjonaliteter:

Opprinnelsesland	Antall personer
Somalia	74
Eritrea	59
Afghanistan	30
Iran	25
Sudan	16
Myanmar	13
Etiopia	12

Mål: 55 prosent av alle nyankomne flyktninger som deltar i kommunens toårige introduksjonsprogram, skal ha kommet i arbeid og/eller utdanning ved endt programtid

Resultat: Målet ble ikke nådd, da kun 33 prosent av alle nyankomne flyktninger som deltok i kommunens toårige introduksjonsprogram, kom ut i arbeid og/eller utdanning ved endt programtid.

Av totalt 165 deltakere som avsluttet programmet, kom 31 personer ut i arbeid og 20 i ordinær utdanning.

Ved avsluttet program var 25 deltakere i grunnskoleopplæring. Grunnskoleopplæring regnes ikke som måloppnåelse i introduksjonsprogrammet. Rådmannen mener

imidlertid at det er viktig å synliggjøre andel deltakere som går i grunnskole i regi av introduksjonsprogrammet.

Trondheim er vertskommune for to statlige mottak for asylsøkere: Trondheim statlige mottak og Persaunet statlige mottak.

Trondheim statlige mottak er et ordinært asylmottak med 310 plasser. Persaunet er et transittmottak med 180 plasser. Som vertskommune gir kommunen ulike tjenester til disse to mottakene, som helsetjenester, barnevernstjenester og tolketjenester. I tillegg til dette gis grunnskoleopplæring til barn ved Trondheim mottak.

*Fra innsettelsen av biskop Helga Haugland Byfuglien som preses i Den norske kirke i Nidarosdomen 2.oktober 2011
(Foto: Carl-Erik Eriksson)*

Kultur og næring

Kultur og kirke

Virksomhetsområdet har overordnet fagansvar for kommunens kulturpolitikk. I tillegg til drift av Trondheim folkebibliotek og Kulturenheten yter området tilskudd til Kirkelig fellesråd, tros- og livssynssamfunn, fritidskulturlivet, kulturinstitusjoner og det profesjonelle kulturlivet utenfor institusjonene.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
+ 1,5 millioner kroner	0,68 prosent

Området brukte 1,5 millioner kroner mindre enn netto budsjett på 224,7 millioner kroner. Kulturenheten brukte 1,8 millioner kroner mindre enn budsjettet. Hovedårsaken til dette var økte inntekter/refusjoner.

Kirkelig fellesråd

Trondheim kommunes tilskudd til fellesrådets drift av kirker, kirkegårder var på 67,4 millioner kroner i 2011. I 2011 søkte kirkelig fellesråd om 5,4 millioner kroner til dekning av underskudd fra 2010. Bystyret vedtok i mai 2011 en ekstraordinær overføring til Kirkelig fellesråd på 2,9 millioner kroner fra regnskapsmessig overskudd i 2010. 2,4 millioner kroner av overføringen gikk til delvis dekning av kirkelig fellesråds underskudd i 2010 og 0,5 millioner kroner til et prosjekt for organisasjonsutvikling og effektiviseringstiltak.

Mål og resultater

Mål: Spilltilbudet på biblioteket er bedret

Resultat: Målet ble delvis oppnådd ved at det ble etablert et nytt spilltilbud på Risvollan bibliotek. Samlet, inklusive utlån av spill, hadde denne filialen en økning av utlån på 17,2 %.

Mål: Bibliotekets tilbud er presentert for grupper som tradisjonelt ikke er brukere

Resultat: Målet oppnådd gjennom festivalene Ni&Tyve og Bok i byen. Disse festivalene førte til at mange nye grupper ble kjent med biblioteket, særlig deltok mange musikkinteresserte trondheimere under festivalen Ni&Tyve.

Mål: Temabibliotek med ulike kunnskapskilder er etablert

Resultat: Målet er delvis oppnådd gjennom etablering av temabibliotek der deler av samlingen er vist fram og gruppert omkring ulike tema. Det automatiske sorteringsanlegget for bøker må utvides før Temabibliotek kan videreføres.

Mål:	Befolkningens IT-kunnskap er bedret
Resultat:	Målet er oppnådd gjennom IT-opplæringstiltaket Nettravn på hovedbiblioteket og alle filialene, unntatt Saupstad. Seniornett Trondheim og biblioteket samarbeider om ukentlige en til en opplæring i IT- kunnskap.
Mål:	Temaplaner for kunst- og kulturområdet er utarbeidet
Resultat:	Målet delvis oppnådd ved at arbeidet med Strategisk museumsplan for Sør-Trøndelag ble igangsatt, men ikke ferdigstilt. Planen legges fram for bystyret i 2012. Videre tok formannskapet til orientering melding om oppstart av kommunedelplan for kulturarenaer.
Mål:	Utvikling av ABM formidlingshall og kunsthall er forankret hos eksterne aktører
Resultat:	Målet er oppnådd ved at en styringsgruppe for etablering av kunsthall er satt ned. Styringsgruppen ledes av Museene i Sør-Trøndelag. Prosjektdokument som grunnlag for politisk behandling i 2012 ble vedtatt av styringsgruppen.
Mål:	Det internasjonale kultursamarbeidet er styrket
Resultat:	Målet er oppnådd gjennom følgende tiltak: <ul style="list-style-type: none"> - Tilskuddet til den internasjonale kunstbiennalen Meta.Morf ble økt. - Kommunen samarbeidet med NTNU om gjennomføringen av arrangementet India 2011 - Lademoen kunstnerverksted fikk tilskudd for å gjennomføre et tre-årig internasjonalt prosjekt - Trondheim inngikk i et internasjonalt samarbeid, Green Pilgrimage Network, der 12 byer/steder i verden deltar. - Et nytt "SØT-samarbeid" mellom Sundsvall-Østersund-Trondheim er igangsatt med pilegrimssatsingen som ett av tre tema.
Mål:	Kommunens tilskuddsordninger er samordnet
Resultat:	Målet er oppnådd. Endringer og sammenslåinger i kommunens tilskuddsordninger er vedtatt, og gjøres gjeldende fra 1.1.2012.
Mål:	Økt utleiekapasitet av kommunale lokaler og forbedret utleieordning
Resultat:	Målet er ikke oppnådd. Forbedret system for utleie av kommunale lokaler er påbegynt, men ikke ferdigstilt. Utvikling og implementering av et godt dataverktøy som kan håndtere utlån av kommunale lokaler har vist seg mer omfattende enn forutsatt.
Mål:	Samhandlingen med fritidskulturlivet er styrket
Resultat:	Målet er oppnådd gjennom følgende tiltak: <ul style="list-style-type: none"> - 71 frivillige organisasjoner fikk tilskudd fra den nye posten "Frivillighetsmillionen" til ulike kulturarrangement/kulturaktiviteter

- Trondheim kulturnettverk (TKN) deltar som part i ulike kommunale prosjekt- og referansegrupper, og den første samarbeidsavtalen mellom TKN og kommunen ble inngått.
- Støtten til festivaler, frivillige filmmiljøer og kompetansesenteret for rytmisk musikk – Tempo - (fritidskulturlivet og profesjonelle) er økt.
- I samarbeid med TKN og representanter fra korpene har noen av de større korpene fått nye kommunale lokaler for øving.

Mål: Informasjon om byens fritidskulturliv er bedret

Resultat: Målet er delvis oppnådd. I samarbeid med Trondheim kulturnettverk er arbeidet igangsatt. Informasjon om fritidskulturlivet på nett skal integreres med dataverktøy for utlån av kommunale lokaler. Utvikling av dette dataverktøyet har tatt lenger tid enn forutsatt.

Mål: Barn, med få fritidsaktiviteter, har økt sin deltakelse i frivillige lag og organisasjoner

Resultat: Målet er oppnådd gjennom et utvidet samarbeid med frivillige lag og organisasjoner. Dette har ført til at flere barn deltar i deres aktiviteter. De største samarbeidspartnerne er Kolstad fotball/håndball og Lademoen menighet. På bakgrunn av en evaluering av Barnepakken vedtok formannskapet å utvide oppdraget for Barnepakken. Totalt har 16 500 barn deltatt i ulike kulturaktiviteter og 1270 barn deltok i et omfattende og mangfoldig ferietilbud.

Mål: Byens teatertilbud er lettere tilgjengelig for barn

Resultat: Målet er delvis oppnådd. Byen har fått flere friteatergrupper som viser barneforestillinger. Antallet barneforestillinger har dermed økt. Gjennom prosjektet "Barnas teater" er det etablert et nettverkssamarbeid med aktørene innen barneteater og med kulturskolen. Det blir lagt fram en sak for Formannskapet i 2012 om hvordan kommunen kan bidra til at teatertilbudet for barn blir ytterligere tilgjengelig.

Mål: Kulturaktivitet for ungdom i utvalgte bydeler er styrket

Resultat: Målet er oppnådd. Besøktallet på fritidsklubbene og Kultursenteret ISAK økte med 23 prosent fra 2010 til 44 000 i 2011. Det ble servert 19 500 varme måltider, en økning på 3 000 fra 2010. Deltakelsen på de rusfrie ungdomstiltakene økte med ca 800 ungdommer, til ca 14 100 i 2011. Kultursenteret ISAK gjennomførte 108 arrangementer. Helgeåpent på fritidsklubben Chappa ble besøkt av 1 800 ungdommer.

Mål: Flere hjemmeboende eldre har benyttet seg av tilbudet om kulturopplevelser

Resultat: Målet er ikke oppnådd. Kulturenheten og hjemmetjenesten samarbeidet om tilbudet "Dørstokkmila" for å få flere hjemmeboende eldre til å bruke kommunens kulturtilbud. Fortsatt er det relativt få som benytter seg av tilbudet.

Mål: Transporttilbud til kultur- og fritidsaktiviteter for mennesker med funksjonsvansker er bedret

Resultat: Målet er ikke oppnådd. Mulige løsninger er drøftet med Sør-Trøndelag Fylkeskommune som er ansvarlig for transportordningen. Foreløpig har dette ikke resultert i bedre løsninger enn de vi har i dag.

Utsmykkingsordningen

Det ble bevilget 6,6 millioner kroner til kommunens utsmykkingsordning. I 2011 var 40 utsmykkingsprosjekter under utarbeidelse fordelt på 7 uteromsprosjekter, 17 barnehager, 8 skoler, 4 helse- og velferdssentre og 4 brannstasjoner. Det ble gitt tilskudd til nytt tilbygg på Ringve museum

Stipender og priser

Ramallahstipendet 2011 på 50 000 kroner gikk til billedkunstner Brynhild Bye. Kommunens kulturpris gikk til Kolstad fotball og skuespiller Jakob Margido Esp. Prisvinnerne fikk en gavesjekk hver på 25 000 kroner og bronsestatuetten "Go`dagen" laget av billedkunstneren Tone Thiis Schjetne. Kulturstipend på 25 000 kroner gikk til åtte kunstnere innen musikk, litteratur og visuelle uttrykk: Espen Aalberg, Arild Vange, Bertil Palmar Johansen, Ann Lundstrøm, Knut Anders Vestad, Lene Helland Rønningen, Marianne Baudouin Lie, Kari Elise Mobeck.

Nøkkeltall

Tabellen viser foreløpige KOSTRA-tall 2011 for kultur og kirke. Trondheim kommune sammenlignes med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS-kommunene unntatt Oslo.

Indikator	Trondheim	ASSS-snittet
Brutto driftsutgifter til aktivitetstilbud til barn og unge per innb 0-17 år	1 210	1 117
Brutto driftsutgifter til folkebibliotek	231	260
Brutto driftsutgifter til museer	46	89
Brutto driftsutgifter til kunstformidling	292	351
Brutto driftsutgifter til Den norske kirke, andre tros- og livssynssamfunn, kirkegårder, gravlunder og krematorier	438	549

Kostratallene for 2011 viser at Trondheim kommunes brutto utgifter til aktivitetstilbud for barn og unge ligger over gjennomsnitt for ASSS-kommunene. Brutto utgifter til folkebibliotek og kunstformidling var noe lavere enn gjennomsnittet. Brutto driftsutgifter til museer var på om lag 51% av gjennomsnitt i 2011. Det er ikke tatt med i Kostratallene at Trondheim kommune betaler renter og avdrag på lån til Trondheim kino AS (vedtatt i bystyresak 192/08).

Trondheim kommunes tilskudd til drift av Den norske kirke og andre livs- og trossamfunn, og kirkegårder, var lavere enn for de øvrige ASSS-kommunene.

Kulturfondet

Trondheim kommunes kulturfond kan gå til prosjekter og store arrangement innen kunst/kultur, idrett og kulturnæring.

Fra Kulturfondet ble det i 2011 fordelt 2,82 millioner kroner til tolv prosjekter. Seks av prosjektene videreføres i 2012. Samlet søknadssum var 4,4 millioner kroner. Fem av søknadene ble avvist. Bystyret vedtok i sak om tilskudd og tilskuddsordninger (sak 25/11) at tilskudd under 100 000 kroner ikke skal gis fra kulturfondet, men løses gjennom de ordinære tilskuddsordningene til kommunen.

Disponering av Kulturfondet i 2011

Søker	Prosjekt	Beløp
Styringsgruppen for markeringen av Trondheim brannvesens 150-årsjubileum	Jubileumsbok, Brannvesenets 150-årsjubileum	200 000
Sør-Trøndelag skikrets	WC hopp 2012	300 000
Trondheim jazzfestival	Internasjonalt arbeid/konferanse - paneldebatt	50 000
Vennskapsforeningen Trondheim-Ramallah og Trondheim-solistene	Trondheimsolistene og Henning Sommero: Julekonserter i Israel og Palestina	350 000
Atelier Ilsvika	Inkubatorprosjekt i Atelier Ilsvika	300 000
Trondheim Calling	Trondheim Calling hovedprosjekt 2011-2013	300 000
Byneset golf	Norwegian Challenge 2012	300 000
Cirka Teater	Forprosjekt, scenekunstarena for barn	250 000
Lademoen kunstnerverksted	Lademoen art nomads	200 000
Trondheim litteraturhus	Forprosjekt Litteraturhus	260 000
Atelier Ilsvika	Spikerfabrikken	175 000
NTNU	Norge-India 2011	135 000

Idrett, park og friluftsliv

Enhet idrett, park og friluftsliv ble etablert 1. august 2010. I 2011 ble parkdelen ført tilbake til kommunaldirektør for byutvikling, enhet for kommunalteknikk, slik at det nå er 7,5 årsverk ved Enhet for idrett og friluftsliv (IF).

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
-0,9 millioner kroner	0,76 prosent

Området/enheten brukte 0,9 millioner kroner mer enn budsjettet på 112,8 millioner kroner. Avviket skyldes i hovedsak opprydding etter ras i Granåsen våren 2011.

Kommunen har i 2011 brukt over 50 millioner kroner til investeringer i idrettsanlegg og 62 millioner kroner til drift av idrettsbygg og utendørs idrettsanlegg. Kommunen støttet idrettslagenes aktivitet og anlegg med rundt 12 millioner kroner.

Det ble kjøpt halltid i Trondheim Spektrum for 14 millioner kroner, for 1,2 millioner kroner i private haller og 1,2 millioner kroner for leie av svømmetid. I 2011 fikk idrettslag i Trondheim 0,8 millioner kroner til aktivitetsstøtte, 2,1 millioner kroner til driftsstøtte og 1,3 millioner kroner i ekstraordinær støtte til klubbens haller og baner.

Pirbadet

Året 2011 ble et utfordrende år for Stiftelsen Trondheim Pirbad. "Dagmars" herjinger ble kostnadskreven. Badeanlegget fikk i 2011 et basseng på terrassen. Regnskapet for 2011 viser et overskudd på 3,8 millioner kroner etter finanskostnader og avskrivninger.

Mål og resultater

Det er i løpet av 2011 utført flere tiltak som styrker infrastrukturen for idretten og bedrer rekreasjonsmulighetene i nærmiljøet og i marka. Det er inngått samarbeidsavtale mellom kommunen og idrettsrådet. Det ble etablert hundedressurområder på Saupstad og Østmarkneset. Disse er blitt meget populære, og det er forventninger om flere slike.

Mål: Økt antall halltimer til barn, unge og den uorganiserte idretten

Resultat: Antall halltimer til barn og ungdom er økt i 2011. Viktigste årsak er etableringen av Leangen plashall med to nye ballflater. Disse blir hovedsakelig brukt til håndball og innebandy. Med plashallen har innebandy fått et oppsving. Idretten trekker til seg ungdom som ikke har drevet organisert idrett. Leangen plashall ble stengt en uke på grunn av skader under stormen i mellomjula.

I tillegg er det tilbud om "åpen hall" i Blussuvollhallen lørdager. De fleste som bruker halltiden er uorganiserte. Dette er i samsvar med intensjonene.

Planarbeid for flerbrukshaller på Breidablikk og Utleira ble startet i 2011. Idrettslagene er prosjekteiere, og enhet for idrett og friluftsliv koordinerer den kommunale medvirkningen. For å få plass til Breidablikkshallen er det gamle samfunnshuset revet. Kommunen har tatt ansvar for å gjennomføre tiltak i henhold til bestemmelser om utbyggingsrekkefølge.

Mål: Utarbeide plan for opprusting av Granåsen og helhetlig plan for Leangen ishall

Resultat: Planarbeid er igangsatt for begge anlegg. Planprogram for Granåsen er utarbeidet. I tillegg er det opprinnelige planområdet utvidet med Søremsmarka. Planarbeidet vil fortsette i 2012.

Til tross for store utfordringer i Granåsen hoppanlegg ble det iverksatt en rekke tiltak for å gjøre anlegget klart til World Cup i mars 2012. Dette er noe av det som ble gjort: fjerning av gamle, avstengte tribuner, etablering av ny mixzone, nytt nasjonsbodområde, ny lysmast og nytt fiberanlegg. I tillegg er arrangementsselskapet Granåsen Aktivum opprettet. Det er gjort et omfattende arbeid med rekruttbakkene i regi av Byåsen idrettslag, og kommunen har finansiert ny heis. Arbeidet med å etablere Toppidretts-senteret og prosjektering av Norges lengste rullerløype er i gang.

Mulighetsstudie for Leangen idrettsanlegg ble igangsatt. Det er etablert styringsgruppe og arbeidsgrupper med representanter fra kommunen og idretten. Aktuelle oppgaver er ny hurtigløpsbane for skøyter og opprusting av infrastruktur for transport og utomhusareal.

Leangen idrettspark fikk i 2011 et nytt og framtidsrettet kjøleanlegg. Anlegget vil kunne benyttes både til å kjøle is og gjenvinne varme innen idrettsanlegget. I 2011 ble det gitt grønt lys til å etablere en curlinghall på Leangen med byggestart vår 2012. Ungdomshallens 2.etg. er utleid til ishockeykretsen/klubbene (kontorer, møterom).

Mål: Oppgraderte grøntareal og badeplasser

Resultat: Målet om oppgradering av grøntareal og badeplasser er for en stor del nådd. En rekke tiltak er utført for å oppgradere parker, turstier, badeplasser og grøntareal i løpet av 2011.

Følgende nye parker er ferdigstilt: Ladeparken, Eddaparken og Finalebanen (sandvolleybane).

Den nye turstien Bjørndalstoppen-Romulslia er ferdigstilt. 55 km av Pilegrimsledene er oppgradert med utplassering av nye skilt og skjøtsel av vegetasjonen.

En rekke nye nærmiljøanlegg er ferdigstilt i 2011: Lagmann Lindboes veg (gressbane, islagt om vinteren, lysanlegg), Moltmyra kunstgressløkke på Tiller, Rotvoll lekeplass. I

tillegg er Ferista skileikanlegg etablert i regi av Byaasen skiklubb, med støtte fra kommunen, og Sjøvegen 7 (volley-, streetbasket- og BMX-bane) i regi av privat utbygger, med støtte fra kommunen.

Det er innkjøpt 10 nye mobile toalett for å utplassere på badeplasser og friluftsområder våren 2012. I Korsvika badeplass er permanent toalett ferdigstilt.

Mål: Bedret kapasitet og tilgjengelighet til løyper og stier i marka

Resultat: Kapasitet og tilgjengelighet til løyper og stier i marka er bedret i 2011. I Bymarka er arbeidet med den nye og svært mye brukte lysløypa på Fjellsætermyra ferdig, og egen, lyssatt instruksjonssløyfe er under ferdigstilling. Ved Vådan er en turveg utbedret. Stien rundt Theisendammen er oppgradert og universelt utformet, og fiskebrygge er etablert. Ved Ferista er ny rullerløype ferdigstilt i regi av Byåsen skiklubb, med tilskudd fra kommunen. Ved Gramskaret er det etablert en p-plass som letter atkomsten til nordlige deler av Bymarka.

I Estenstadmarka er lysløypa mellom Lohove og Estenstadhytta oppgradert. Det er etablert bedre adkomst fra boligområdene i randsonen til marka, i første rekke fra Blakli og Steinaunet. Arbeidet med etablering av turstier fortsetter i 2012.

Fire permanente griller er satt ut for å styrke ordningen med faste bål- og grillplasser, og hindre økt forsøpling med engangsgriller. Utstyr for telling av turgåere er utprøvd ved Vintervatnet, og på 10 dager passerte over 16.000 skiløpere målepunktet.

Mål: Bedret informasjon om byens rekreasjonsmuligheter og informasjon i marka

Resultat: Arbeidet med å utplassere skilt har pågått i 2011, og ny skilting og fornyelse av karttavler i Bymarka fortsetter i 2012. Arbeidet med mer nettbasert informasjon om friluftslivsmulighetene i kommunen er startet og vil fortsette i 2012.

Mål: Gjennomført prøveprosjekt for bruk av frivillige til drift/skjøtsel av idrettsanlegg og friluftsområder

Resultat: Frivillighetsmillionen har muliggjort at idretten tar tilsynet i Ranheim friidrettshall og i fire kommunale flerbrukshaller. Midlene er fordelt til lagene. Denne ordningen gjelder følgende haller og idrettslag: Ranheim friidrettshall (Ranheim il), Munkvollhallen (Byåsen il), Blussuvollhallen (SK Freidig), Åsheimhallen (Kattem il), Leangen plashall (Strindheim il). Ordningen skal evalueres i løpet av våren 2012.

Frivillige organisasjoner gjør en stor innsats for å tilrettelegge for friluftslivsaktiviteter i kommunen. Kommunen har dessuten tiltak hvor frivilligheten er involvert:

- Pilegrimsleden - skjøtsel og skilting, utført av historielagene i byen.
- Startpakke frivillighet (5 x 60.000 kr) er gitt til Fagerheimskogen Vel, Strindamarkas Vel, Bymarkveteranene, Våttahaugen og Grønliia velforening.
- Strindamarka Vel - bistand ved etablering, lokaler og med utstyr.

Stipender

Fire utøvere, fra ulike idretter, ble tildelt et idrettsstipend på 50 000 kroner:

Mattias Alfer Nørstebø, Rosenborg ishockey, Mats Brujordet Schjetne, Trondheim biljardklubb, Marte Elverum, Kraftsportklubben av 1967, Maria Davies Sandbu, Trondheim Klatreklubb.

Næring og samfunn

Her inngår arbeidsoppgavene kommuneplan og regional plan, tilrettelegging for næringsutvikling og utvikling av kunnskapsbyen, samt regionalt og internasjonalt samarbeid. Arbeidet utføres i rådmannens fagstab.

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
- 0,4 millioner kroner	4,1 prosent

Området brukte 0,4 millioner kroner mer enn budsjettet på 10,1 millioner kroner. Dette har sammenheng med at det ble utbetalt en samlefaktura for kontingent i VRI for årene 2010 og 2011.

Kommuneplanens samfunnsdel

Arbeidet med å virkeliggjøre målene i Kommuneplanens samfunnsdel 2009-2020 er videreført i 2011. I handlingsdelen med økonomiplan, lagt fram sammen med budsjettet for 2012, videreutvikles periodemål og resultatmål og fordeling av ansvar for disse. Arbeidet med revisjon av Kommuneplanens arealdel legger føringene i samfunnsdelen til grunn.

Mål og resultater

Mål: Bedre rammevilkår for FoU, samferdselssaker og byen som senter for kirke/religionsdialog, og nye lokaliseringer av privat og offentlig virksomhet i byen og regionen

Resultat: Samarbeidet i Strategisk samarbeidsforum for kunnskapsbyen oppleves som stadig bedre. Arbeidet for å nå mål innen dette området er langsiktig. Målene for rammebetingelser i form av bevilgninger til bygg og infrastruktur, og basisbevilgning HiST, ble i liten grad innfridd i 2011. Statlig påfyll i såkornsfond kom heller ikke på plass dette året. Studentsamskipnaden i Trondheim (SiT) fikk tilskuddsbevilgning til 90 nye studentboliger i 2011, og varsel om 130 nye i 2012.

Miljø- og transportpakken oppnådde ikke statlige bevilgninger til E6-sør i 2011, men dette følges opp i 2012. Preses for Den norske kirke er etablert med kontor og bolig i byen, og Munkegt 2 ble stilt til rådighet for kirkelige formål ved at Trondheim kommune inngikk avtale med Statsbygg.

Kommunen har deltatt i arbeid med å tilrettelegge for nyetableringer av større offentlig og privat virksomhet, uten at det har gitt konkrete resultater i 2011.

Mål: Bedre samordning og forankring av det internasjonale arbeidet

Resultat: Måloppnåelsen for 2011 vurderes som god. Gjennom Internasjonalt forum samhandler viktige institusjoner og virksomheter i Nord- og Sør-Trøndelag for å få mer ut av egne internasjonale aktiviteter. Dette er arbeid med et langsiktig perspektiv.

I 2011 ble det arrangert et internasjonalt næringslivsseminar i forbindelse med NTNUS "India 2011". Det ble videre arbeidet med å øke antallet innkommende offisielle delegasjoner, spesielt for å få flere statsbesøk til Trondheim. I juni 2011 fikk Trondheim statsbesøk fra Luxembourg.

Samarbeid med Kina ble innledet i 2010. Dette har i 2011 vært preget av at Norge boikottes som følge av Fredspristildelingen i 2010. Arbeidet er ført videre lokalt. Det er etablert et nasjonalt Kinanettverk av regioner som har samarbeidsavtaler med Kina.

Ved julegrantenningen i Hamburg la Trondheim kommune sammen med Trondheim handelskammer og Innovasjon Norge til rette for næringslivsdelegasjoner som har interesser i Tyskland. Seminaret i november 2011 hadde vindkraft som tema, og miljøer fra Trøndelag møtte tilsvarende miljøer fra Tyskland.

Mål: Forsterket samhandling mellom FoU, næringsliv og kommunene gjennom Næringsrådet som koordinerende organ

Resultat: Koblingene mellom næringslivet, FoU-miljøene, studentene og offentlige myndigheter vurderes som styrket. Gjennomføringen av strategisk næringsplan styres av Næringsrådet i tråd med vedtatt utviklingsplan. Handlingsplanen for 2011 hadde tiltak som dels er gjennomført, dels videreføres. En del påbegynte tiltak har betydelig lengre tidsperspektiv enn 2011.

I 2011 er det blant annet arbeidet med:

- Praksisordning for studenter ved maskin og logistikk ved HiST i regionens industribedrifter
- Vannklyngen i Leksvik, nytt klyngeinitiativ med tette koblinger til FoU-miljø
- Kompetanseutviklingstilbud for næringsapparat i kommunene i samarbeid med NTNUs senter for entreprenørskap, og avtale med Ungt Entreprenørskap om utvidet aktivitet i skolene i Trondheimsregionen
- Påbegynt arbeid med aktiv påvirkning av Trondheim – Oslo som 1. høyhastighetsbanestrekning
- Påbegynt arbeid med å sikre Trondheimsregionen topp kompetente innvandrere til relevante stillinger og et velfungerende mottaksapparat for internasjonale eksperter.

Bystyrepolitikerne har deltatt i bedriftsbesøk for å øke innsikten i næringslivets utfordringer.

Mål: Kunnskapsgrunnlaget i 1.-utkast IKAP skal utnyttes som grunnlag for bærekraftig arealbruk i byen og regionen

Resultat: Målet er delvis nådd i 2011, samtidig har arbeidet et lengre perspektiv. En felles kronikk i Adresseavisen fra alle ordførerne uttrykte at kommunene er enige om felles mål og retningslinjer i interkommunal arealplan (IKAP). Det er arbeidet med å inkludere Rissa og Leksvik i planarbeidet.

En viktig sak for IKAP er Malvik kommunes arealplan og utvikling av Svebergområdet som nytt regionalt næringsareal. Planforslaget inneholdt et utbyggingsareal på ca 1000 dekar slik som forutsatt i IKAP-retningslinjene. Imidlertid kom det mange lokale protester, og kommunestyret vedtok å halvere arealet. Etter dette er arbeidet med å organisere videreføring/realisering av Sveberg påbegynt, men ikke sluttført.

I Klæbu arbeides det med reguleringsplaner for næringsarealene, 1. utbyggingsetappe. Det er behov for å utbedre Fv 704 for å gjøre disse arealene tilgjengelige og attraktive. Trondheimsregionen har i vedtak bedt om at tilfredsstillende forbedring av 704 ivaretas i fylkesplanperioden 2014-19

Mål: Avklare ønsket campus- og byutvikling på Kalvskinnseter-Elgeseter og Øya-Gløshaugen

Resultat: I 2011 har det vært høyt trykk på arbeidet med helhetlig campus og byutvikling for områdene Kalvskinnseter, Gløshaugen, Elgeseter og Øya. Dialogforumet som kommunen tok initiativ til, har styrket samarbeidet mellom NTNU, HiST, Studentsamskipnaden (SiT) og kommunen. Forumet arbeider for en helhetlig byplan, og bidrar til nødvendige avklaringer for realiseringen av campusprosjektene.

Gløshaugen idrettspark og Teknobyen studentboliger åpnet høsten 2011 i henholdsvis Høgskoledalen og Elgeseter – midt i Trondheims urbane campusområde.

NTNU-styret vedtok i juni å satse strategisk på området mellom Samfundet og Hovedbygget på Gløshaugen, med tanke på realisering av Kulturarena Høgskolebakken med nybygg for Samfundet og en samling av NTNUs kunst-, arkitektur-, musikk- og mediemiljøer.

HiST-styret vedtok i oktober 2011 å lokalisere TØH på Hesthagen, og NTNU ferdigstilte en utredning om Innovasjonssenter, som kan tenkes etablert i samme område.

Mål: Videreutvikle rollen som vertskommune for kunnskapsinstitusjonene

Resultat: Kunnskapsbyen og studiebyen Trondheim vurderes som styrket. Prosessene er i 2011 drevet videre i riktig retning. NTNU og HiST har begge hatt økning i studenttall i 2011, og Trondheim er igjen kåret til Norges beste studieby i "Omdømmebarometeret for 2011". Samarbeidet innenfor kunnskapsby- og studiebyfeltet er forsterket.

Kommunen fortsetter sin aktive pådriverrolle i arbeidet for å styrke Trondheim som studieby. "Handlingsprogram 2010-2011" for Helhetlig studentpolitikk er fulgt opp, og nytt handlingsprogram for 2011 -2012 vedtatt. Bruken av Persaunet sykehjem som korttidstilbud for utenlandske studenter bidro til bedre balanse i studentboligmarkedet.

Trondheim helseklynge etablerte i 2011 et Senter for Samhandlingsforskning (SeSam) med samarbeid mellom praksis og forskning. Helseklyngen leverte dessuten en utredning med forslag til et utdanningstiltak der hensikten er å fremme tverrfaglig samhandling i medisin-, helse- og sosialfagutdanningene.

Mål: Etablere et strømlinjeformet mottak for internasjonale forskere og studenter

Resultat: Det har vært arbeidet med dette overfor statlige myndigheter, men målet er ikke nådd i 2011. En rekke statlige etater er involvert, og arbeidet fortsetter i 2012. For å nå målet om etablering av et slikt mottak vil det være nødvendig at flere aktører bidrar med ressurser.

Trondheim kommune har tilrettelagte bandrom. (Foto: Carl-Erik Eriksson)

Eiendomstjenester

Eiendomstjenester

Eiendomstjenester er oppdelt i to enheter:

- Utbyggingsenheten har ansvar for gjennomføring av større investeringsprosjekter med tilknyttede oppgavene.
- Trondheim eiendom har ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold av kommunens bygninger og bygninger eid av tilknyttede stiftelser. Trondheim eiendom har også ansvaret for renhold i bygninger med kommunal virksomhet.

Økonomi

Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
4,5 millioner kroner	0,8 prosent

Samlet resultat for eiendomstjenestene viste et mindreforbruk på 4,5 millioner kroner i 2011. På grunn av merforbruk i 2010 og dermed redusert ramme i 2011 ble flere av de større vedlikeholdstiltakene utsatt. I tillegg skyldes mindreforbruket lavere avskrivinger på tapte husleiekraav enn forventet, samt effektivisering av forvaltningsstaben.

Mål og resultater

Mål: Vedlikeholdet skal minimum holdes på samme nivå som i 2012 i kroner per kvadratmeter.

Resultater: Vedlikeholdet per kvadratmeter var 122 kroner i 2011 mot 129 kroner i 2010. Reduksjonen skyldes i hovedsak merforbruk i 2010 som førte til tilsvarende reduksjon i 2011. Ser vi årene 2010-2011 under ett og sammenlikner med 2009, er vedlikeholdet per kvadratmeter i kroner på samme nivå, 125 kroner.

Målet om at minimum 70 prosent av vedlikeholdsmidlene til kommunens bygg skal gå til verdibevarende vedlikehold ble også nådd i 2011.

Fordeling vedlikehold	2009	2010	2011	Endring
Planlagt vedlikehold	73 %	71 %	79 %	8 %
Ikke planlagt vedlikehold	28 %	29 %	21 %	-8 %
Sum vedlikehold	100 %	100 %	100 %	0 %

Mål: Redusert tomgangstid i kommunale boliger. Tomgangstid som skyldes oppussing skal reduseres til 28 dager

Resultater: Tomgangstiden for kommunale boliger skal holdes lavest mulig. Gjennomsnittlig tomgangstid som følge av oppussing mellom ut- og innflytting var i 2011 på 27,6 dager mot 33,2 dager i 2010.

Mål: Alle bygg skal tilfredsstillende gjeldende lov- og forskriftskrav. Universell utforming skal vektlegges

Resultater: Alle skoler og barnehager er godkjente i henhold til Forskrift om miljørettet helsevern.

Avvik lukkes fortløpende med mindre et bygg står foran snarlig hovedvedlikehold/rehabilitering/ nybygg.

Universell utforming vektlegges i alle nybygg og større ombygginger. Det gjennomføres særskilte kartlegginger for universell utforming før hovedvedlikehold. I 2011 ble det gjennomført to egne prosjekt på skoler og en rekke mindre tiltak i forbindelse med hovedvedlikehold.

Mål: Reduksjon av totalt energiforbruk med 3 prosent i 2011

Resultater: I 2011 nådde vi målet med 3 prosent reduksjon i energiforbruket i forhold til 2010.

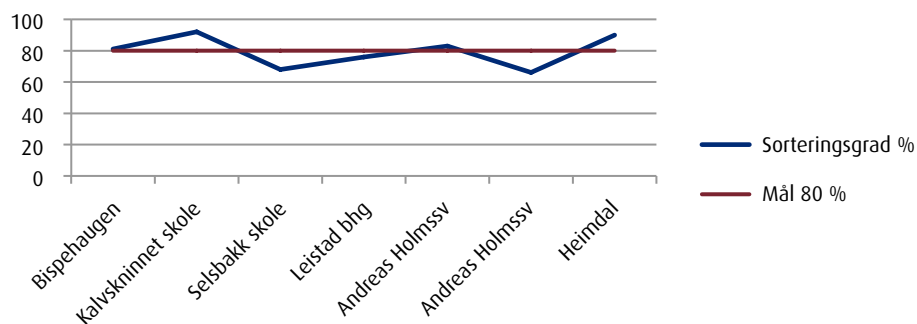
For å gjøre energidataene sammenlignbare med tidligere år må tallene korrigeres for endringer i areal og middeltemperaturer. Det gir følgende netto positive resultater når det gjelder redusert energiforbruk:

Skoler	3,0 prosent
Barnehager	3,4 prosent
Helsehus	-0,6 prosent (økning)
Idrettsanlegg	26,5 prosent
Andre bygg	1,3 prosent

Mål: Gjenvinning fra byggeplasser på kommunens egne bygg skal være mer enn 80 prosent i løpet av 2012

Resultater: Gjennomsnittlig sorteringsgrad på byggeprosjekter i 2011 ble over 80 prosent.

Sorteringsgrad på byggeprosjekter 2011

Mål: Restavfall skal reduseres med minst 1 prosent per år, og vi skal ha en intern gjenvinningsgrad større enn 85 prosent

Resultater: Kostnadene for restavfall er redusert med 1,35 prosent fra 2010 til 2011. Enhetene har vært mer oppmerksom på avfallssortering i 2011. Det har ført til mindre restavfall og økt plastavfall.

Mål: Redusere sykefravær med minimum 10 prosent Sammenliknet med 2012-nivå

Resultater: Sykefraværet var i 2011 på 12,2 prosent, og det tilsvarer en reduksjon på 11,6 prosent sammenliknet med 2010.

Mål: Kundetilfredsheten skal opprettholdes på minimum 2010-nivå

Resultater: Kundeundersøkelsen i 2010 har blitt fulgt opp i 2011, og vi har derfor grunn til å tro at kundetilfredsheten er minimum på 2010-nivå. Ny kundeundersøkelse vil bli gjennomført i 2012.

Mål: Gjennom god bygningsdrift av boligene skal vi gi økt sikkerhet og trivsel for våre leietakere

Resultater: Kundeundersøkelsen 2012 og internkontrollperm for det enkelte bygg er fulgt opp i 2011 og alle avvik er lukket.

Nøkkeltall

Arealoversikt per 31. desember 2011. Areal i brutto m².

Areal pr. byggkategori	Eide bygg	Leide bygg	Totalt areal 2011	Totalt areal 2010
Administrasjonsbygg	7 000	79 000	86 000	86 000
Skoler	332 000		332 000	332 000
Barnehager	64 000	12 000	76 000	76 000
Helsehus	118 000	25 000	143 000	145 000
Bolig*	231 000	92 000	323 000	329 000
Idrettsbygg	38 000		38 000	33 000
Kulturbygg	17 000	7 000	24 000	25 000
Parkeringshus		24 000	24 000	24 000
Andre bygg	90 000		90 000	88 000
Totalt	897 000	239 000	1 136 000	1 138 000

*Inkludert borettslagsleiligheter

KOSTRA-tall

Foreløpige KOSTRA-tall for Eiendomstjenester. Trondheim kommune sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS kommunene.

	Trondheim	ASSS
Utgifter til drift per kvm	500	556
Utgifter til vedlikehold per kvm	113	115
Energikostnader per kvm	105	116
Investeringsutgifter eiendom per innbygger	3294	3695

Alle tall i kroner

KOSTRA-tallene for Eiendomstjenester indikerer at Trondheim gjennomgående har lavere utgifter enn snittet innenfor ASSS. Det er stor variasjon mellom kommunene når det gjelder KOSTRA-tall for Eiendomstjenester.

Utløpet av Ilabekken er blitt et flott rekreasjonsområde. (Foto: Carl-Erik Eriksson)

Miljø-, landbruks- og laboratorietjenester

Miljø-, landbruks- og laboratorietjenester

Miljøenheten har et overordnet fagansvar for kommunens miljøpolitikk og fungerer som en pådriver i arbeidet med å utvikle Trondheim som miljøby. Enheten behandler lovfestede saks- og tilsynsoppgaver innenfor miljørettet helsevern, forurensning, avfall, naturforvaltning og landbruk. Byantikvaren er integrert i Miljøenheten og representerer kommunens fagkompetanse innen kulturminnevern.

Analysesenteret utfører analysetjenester på vann, mat, miljø og inneluft. Analysesenteret er viktig for kommunenes beredskap for drikkevann og miljø.

Økonomi

	Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
Analysesenteret	1,1 millioner kroner	4,0 prosent

Analysesenteret fikk et resultat som var 0,3 millioner kroner bedre enn budsjettet på grunn av høyere inntekter enn budsjettet.

Miljøenheten fikk et overskudd på 0,8 millioner kroner. Overskuddet skyldes vakante stillinger på enheten.

Mål og resultater

Miljøenheten

Mål: 10 nye skoler og 30 nye barnehager med grønt flagg

Resultat: Ni nye skoler og 20 nye barnehager har fått grønt flagg. De fleste kommunale skoler og barnehager er med i nettverket og vi forventer å nå målet om at alle skal ha grønt flagg i 2012.

Mål: God økologisk tilstand i Uglabekken og økt kunnskapsgrunnlag for tiltak i andre bekker

Resultat: Det er iverksatt tiltak og tiltaksovervåking. Kunnskapsgrunnlaget er økt. Tilstandsmålet er ikke nådd og arbeidet fortsetter. Krav i vannforskriften gjelder 2015.

Mål: Sikre leveområder for truede/sårbare arter, spesielt elvemusling og stor salamander. Bevare og restaurere viktige naturområder

Resultat: Tiltaksplanene er gjennomført. Det er dokumentert etablering av stor salamander i dammene som ble etablert i 2009-11. Det er påvist larver av elvemusling i Hammersbekken.

Mål: Øke kunnskapsgrunnlaget om støybelastning fra trafikk

Resultat: Målet er oppnådd. Kartlegging skal være ferdig sommeren 2012.

Mål:	Ingen overskridelser av forskriftskravene for luftkvalitet
Resultat:	Målestasjonen på Elgeseter viser 52 døgn med mer enn 50µg/m ³ svevestøv PM10. Tillatt antall døgn er 35. Rengjøring og støvdemping er iverksatt. Vegeierne har for første gang fått varsel om pålegg for å overholde forskriftskravene. Beredskapsplan er forsinket, i påvente av statlig veiledning for oppfølging. Kommer våren 2012.
Mål:	Etablere mål for kommunens landbrukspolitikk innenfor rammene av nasjonal politikk
Resultat:	Landbruksplanene er utsatt til 2012, fordi arbeidet med landbruksområder i kommuneplanens arealdel har blitt prioritert. Arealbruken er styrende for landbruket i en vekstkommune som Trondheim.
Mål:	Konkretisere kommunale mål og strategier for kulturminnevern, og bevaring av kulturlandskap
Resultat:	Arbeidet er igangsatt. Levering i 2012.
Mål:	Økt kunnskap og miljøbevissthet blant ansatte i kommunen
Resultat:	Faglige råd og støtte til kommunens ISO-sertifisering, gjennomføring av miljørunden for alle ansatte, med mer.
Mål:	Bidra til utvikling av Trondheim som lavenergismann, blant annet gjennom å redusere utslipp fra kommunens egen tjenestekjøring med 40 prosent
Resultat:	Tiltak i henhold til Energi- og klimahandlingsplanen for Trondheim og Framtidens byer er i hovedsak i rute og er rapportert til bystyret. I tillegg er det gjennomført miljøfyrtårnsertifisering og Trondheim Smart City. Målet om 40 prosent reduksjon fra tjenestekjøring er ikke nådd. Prosjektrapport leveres 2012.
Mål:	Øke kunnskapen om helsetilstand i befolkningen og faktorer som påvirker denne
Resultat:	Miljøfaktorer som har innvirkning på helse, blant annet luftkvalitet, er overvåket. Faktorene blir vurdert i arealplanlegging, og vurderes i levekårprosjektet.

Mål og resultater

Analysesenteret

Mål:	Analysesenteret skal kvalitetssikre beredskap for Trondheim kommune, andre kommuner og øvrige kunder i aktuelle problemer og akutte situasjoner (kriser)
Resultat:	Analysesenteret har begynt arbeidet med å kvalitetssikre beredskap for Trondheim kommune, andre kommuner og øvrige kunder i aktuelle problemer og akutte situasjoner. Arbeidet blir fullført i 2013. Dette skjer i samsvar med ny beredskapsplan for Trondheim kommune. Analysesenteret er utpekt til å være en pilot i dette arbeidet.

Gjennom Miljøpakken er det tilrettelagt for en rekke nye gang- og sykkelstier. (Foto: Statens Vegvesen)

Plan- og bygningstjenester

Plan- og bygningstjenester

Byggesakskontoret behandler alle innkomne byggesaker og klager i tilknytning til byggesaker og utfører tilsyn i henhold til Plan- og bygningsloven. I tillegg har Byggesakskontoret ansvar for oppfølging av ulovlige byggetiltak.

Byplankontoret har plan- og programansvar for byens fysiske miljø og behandler plan- og trafikksaker.

Kart- og oppmålingskontoret har ansvaret for eiendomssaker gjennom delingsforretninger og seksjonerings, oppmåling, gate- og stedsnavn, adressering, digitalt kartverk, plan- og eiendomsregister, eiendomstaksering og eiendomsskatt. Kontoret publiserer og formidler også kart- og eiendomsinformasjon.

Miljøpakken for transport er et samarbeid mellom Trondheim kommune, Statens Vegvesen og Sør-Trøndelag fylkeskommune, og har som mål å gi bedre hovedvegnett, kollektivtilbud og bedre forholdene for de som går og sykler. Gjennom en rekke tiltak skal byen oppnå lavere klimautslipp, kortere bilkøer og mindre trafikkstøy.

Økonomi

	Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
Plan og bygningstjenester	3,1 millioner kroner	6,5 prosent

Kart og oppmålingskontoret fikk et resultat som var 1,9 millioner kroner bedre enn budsjettet i 2011. Overskuddet skyldes mindreforbruk på grunn av vakante stillinger og større inntekter på salg av kart.

Byplankontoret fikk på den rene bykasserettede aktiviteten sin et resultat som var 1,3 millioner bedre enn budsjettet.

Byggesakskontoret fikk et resultat på 10,4 millioner kroner bedre enn budsjettet i 2011. Avviket skyldes høyere inntekter enn budsjettet på byggesaksbehandling. Byggesaksbehandling skal i henhold til Plan og bygningsloven drives til selvkost, så resultatet er plassert på selvkostfond for byggesaksbehandling.

Mål og resultater

Byplankontoret

Mål: Innsendte planer skal behandles innenfor lovpålagte frister og med god kvalitet

Resultat: 47 reguleringsplaner er vedtatt i Bystyret i 2011, av disse er 28 private. 53 private planforslag er lagt ut til offentlig ettersyn, lovbestemt frist er overskredet for to av disse sakene. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for reguleringsplaner fra mottatt komplett forslag til bystyrevedtak er 40 uker, mot 43 i 2012.

Mål:	Kommuneplanens arealdel sluttbehandles første halvår 2012
Resultat:	Framdriftsplanen for kommuneplanens arealdel er endret, og planen forutsettes nå sluttbehandlet i andre halvår av 2012.
Mål:	God framdrift i arbeidet med kommunedelplaner og områdeplaner
Resultat:	Kommunedelplan for Tiller er lagt ut til offentlig ettersyn og for Nyhavna er det vedtatt planprogram. Arbeidet med kommunedelplaner for Klett og Lade/Leangen er satt i gang. Områdeplaner for Sluppen og Lade allé er begge vedtatt 2011. Seks andre områdeplaner er under arbeid. Plantypen er ny, og har gitt utfordringer både i forhold til organisering og samarbeid med andre parter. Enkelte rutiner vil derfor endres.
Mål:	Følge handlingsprogrammet for Framtidens Byer
Resultat:	Handlingsprogram for Framtidens Byer blir fulgt opp i reguleringsplanarbeid og overordnet planarbeid.
Mål:	Utvikle og forbedre plangrunnlaget for Midtbyen
Resultat:	Samråd, møter og utstillinger er gjennomført og arbeidet med sammenstilling av materialet pågår.
Mål:	Styrke samarbeidet med næringslivet i Midtbyen
Resultat:	Gjennom "Sentrumsprosjektet" i Framtidens Byer er det utarbeidet et felles grunnlag for videre arbeid. Det er enighet om tiltak som vil styrke Midtbyen, og at samarbeid vil gi bedre resultater enn hva partene kan klare hver for seg.
Mål:	30 prosent reduksjon av alvorlige trafikkulykker i forhold til perioden 02-06. Rullere trafiksikkerhetsplan
Resultat:	Det foreligger ikke endelige ulykkestall for 2011, men utviklingen fram til november 2011 viser en nedgang på 15 prosent sammenlignet med perioden 2002-2006. Trafiksikkerhetsplanen forventes sendt på høring våren 2012 med sikte på vedtak i september 2012.

Mål og resultater

Byggesakskontoret

Mål:	Videreutvikle tilsynsordningen til å inkludere tilsyn med sluttdokumentasjon og planer for avfallshåndtering og miljøsanering
Resultat:	Det er gjennomført 100 prosent dokumenttilsyn på avfalls- og miljøsaneringsbeskrivelser på relevante byggesaker. Stedlig tilsyn er avholdt i én større sak (riving av KBS kjøpesenter) i løpet av året. Det ble gjennomført 100 prosent tilsyn med sluttdokumentasjon fra 1. mars 2011 til 1. september 2011 i saker for sone øst. Deretter utvalgte

saker og innsendt sluttdokumentasjon i forbindelse med grunn- og terrengarbeider og private avløpsanlegg i LNF-området.

Mål: Redusere saksbehandlingstiden for klagesaker til åtte uker

Resultat: Byggesakskontoret var á jour i forhold til frister på klagebehandling fra og med juni måned.

Mål: Sørgje for tilstrekkelig informasjon til publikum i forhold til nye lovendringer fra 1. juli 2011

Resultat: Alle publikumsveiledere er revidert. Alle maler unntatt noen svært få er oppdatert. Om lag halvparten av rutinebeskrivelsene er ferdige. I forhold til Kvaliteket er rutinebeskrivelser knyttet til ESA hovedsakelig ferdige, men det gjenstår noe på ordinære saksbehandlingsrutiner.

Mål og resultater

Miljøpakken for transport

Mål: Redusere køer og fjerne flaskehalsar i transportsystemet

Resultat: Trafikkavviklingen er bedret etter innføring av bomsystemet og åpningen av Nordre avlastningsveg. Hastigheten på hovedvegnettet har økt fra 25,1 kilometer i timen til 27,9 kilometer i timen siden 2009.

Mål: Øke tilgjengeligheten, framkommeligheten og brukervennligheten for miljøvennlige transportmidler

Resultat: Etablering av kollektivfelt, nye busser, signalprioritering, utbedring av bussholdeplasser, utvidet rutetilbud og lavere priser har ført til at bruken av kollektivtrafikken har økt med om lag 30 prosent siden sommeren 2008.

Nye sykkelfelt og sykkelveger (Søndre Ilevolden, Udbys gate, Tempevegen, Klæbuvegen, Sorgenfrivegen og Strindvegen) har ført til et bedre tilbud, men den trafikkmessige effekten er vanskelig å måle.

Det er utført trafiksikkerhetstiltak på skoleveg (fortau, kryssutbedring og sikring av gangfelt). Det tar imidlertid tid å komme skikkelig i gang på grunn av behovet for nye reguleringsplaner.

Mål og resultater

Kart og oppmåling

Mål: Iverksette behandlingsrutiner etter nytt lovverk. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for oppmålingsforretning ned fra 12 til 10 uker

Resultat: Nye rutiner er på plass, gjennomsnittlig saksbehandlingstid er nå i underkant av 10 uker.

Mål: Gjennomføre årsplan "Ny adressering 2011". Ferdigstille arbeidet med vegstruktur og navnsatte veger i "distrikts-Trondheim"

Resultat: Langsiktig plan følges (målet er ferdigstilling innen 2013). Selve adressenummertildelingen er gjennomført. Navnesaker er initiert, men ikke alle veger er endelig vedtatt enda. Dette er avhengig av engasjementet fra historielag og andre involverte.

Mål: Høydedata i kommunens kartdatabase erstattes med nye høydeverdier i forhold til nytt null-nivå (havnivå)

Resultat: Alle kartdata er knyttet til nytt høydereferansesystem fra 2. mars 2011. Prosjektet ble gjennomført etter planen.

Nøkkeltall plan- og bygningstjenester

	2008	2009	2010	2011
Antall reguleringsplaner behandlet	40	46	38	47
Saksbehandlingstid reguleringsplaner	34 uker	41 uker	47 uker	40 uker
Vedtak om fradeling	189	171	144	169
Antall trafikk saker	164	140	111	110
Saksbehandlingstid byggesaker*	38 dager	41 dager	42 dager	55 dager
Antall meldingssaker byggesak	796	642	612	579
Antall ett- trinns byggesaker	741	791	528	65
Antall enkle saker	574	503	525	1447
Antall to trinns byggesaker	474	503	493	521
Sum byggesaker	2 302	2 294	2 158	2 612
Saksbehandlingstid målebrev	10 uker	10 uker	12 uker	10 uker
Saksbehandlingstid oppmålingsforretning			10 uker	10 uker
Saksrestanse delesaker	121	106	73	60
Antall målebrev	415	460	337	332
Antall oppmålingsforretninger			69	177
Antall seksjoneringssaker	103	102	98	105

* Saksbehandlingstiden for byggesaker har økt fra 42 til 55 dager sammenlignet med 2011. Hovedårsaken til dette er at ny plan- og bygningslov trådte i kraft 01.07.10, og med den en ny måte å beregne saksbehandlingstiden på. Når søknaden inneholder vesentlige mangler skal ikke saksbehandlingstiden begynne å løpe før søknaden er blitt komplett. Når søknaden inneholder mindre vesentlige mangler, starter saksbehandlingstiden å løpe når søknaden kommer inn, stoppes i det mangelbrev sendes ut, for så å begynne å løpe igjen når søknaden er blitt komplett. I forhold til registrering av saksbehandlingstid så har all behandlingstid tatt utgangspunkt i når søknaden kom inn, også i de sakene med vesentlige mangler. Den tid som er gått fra søknad kom inn til mangelbrev ble sendt ut er derfor kommet i tillegg til den reelle saksbehandlingstiden og gjør at den totale saksbehandlingstiden er høyere enn den reelt sett skulle ha vært.

KOSTRA-tall

Foreløpige KOSTRA-tall for Plan og bygningstjenester. Trondheim kommune sammenlignet med et veid gjennomsnitt av de øvrige ASSS kommunene.

Plantjenester	Trondheim	ASSS
Brutto driftsutgifter til plansaksbehandling	279	297
Netto driftsutgifter til plansaksbehandling	139	231
Brutto driftsinntekter til plansaksbehandling	157	81

Byggesakstjenester	Trondheim	ASSS
Brutto driftsutgifter til byggesaksbehandling	198	212
Netto driftsutgifter til byggesaksbehandling	-62	-18
Brutto driftsinntekter til byggesaksbehandling	267	240

Kart & oppmålingstjenester	Trondheim	ASSS
Brutto driftsutgifter til kart og oppmåling	131	168
Netto driftsutgifter til kart og oppmåling	40	84
Brutto driftsinntekter til kart og oppmåling	99	94

Tallene viser at Trondheim har høyere inntekter og benytter mindre kommunale midler på Plan-og bygningstjenester enn snittet av ASSS kommunene

Trondheim og Melhus samarbeider om ny reservevannsforsyning fra Benna. (Foto: Carl-Erik Eriksson)

Tekniske tjenester

Tekniske tjenester

Tekniske tjenester omfatter forvaltnings-, drifts- og investeringstiltak innenfor områdene drikkevannforsyning og avløpshåndtering, veg- og trafikkanlegg, avfallshåndtering og feiing, bolig- og næringsarealer.

Kommunalteknikk har ansvar for å forvalte og videreutvikle de kommunale vegene, vann- og avløpsanleggene, kommunens landskapsarkitektur, og å være kommunens kompetansemiljø innenfor geoteknikk. Eierskapsenheten ivaretar det strategiske eierskapet til kommunens eiendommer og har ansvaret for utviklingen av disse i tråd med kommunens behov og ønsket byutvikling. Trondheim bydrift utfører teknisk infrastruktur, og Trondheim kommunale feiervesen har ansvaret for lovpålagt feiing og tilsyn i hus med fyringsanlegg.

Økonomi

	Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av nettobudsjett
Tekniske tjenester	-8,1 millioner kroner	7,2 prosent

Tekniske tjenester fikk et resultat innenfor bykassefinansierte tjenester som var 8,1 millioner kroner dårligere enn budsjettert. Merforbruket var i hovedsak knyttet til vedlikeholdsaktiviteter som asfaltering, kantstein og gatebelysning. Også driftsaktivitetene gatefeiing/renhold (1,7 millioner) og vinterdrift (2,9 millioner) hadde merforbruk. Underliggende data viser at vinteren 2011 hadde flere utkallinger enn hva en normalvinter har.

Selvkostområde	Avvik budsjett/regnskap	Resultat i prosent av driftsbudsjett
Vann	11,9 millioner kroner	13,9 prosent
Avløp	7,0 millioner kroner	7,6 prosent
Slam	0,1 millioner kroner	4,3 prosent
Renovasjon	23,1 millioner kroner	19,7 prosent
Feiing	1,6 millioner kroner	15,9 prosent

Vann fikk et resultat som var 11,9 millioner kroner bedre enn budsjettert. Merinntekt på gebyrene bidro med 2,6 millioner kroner til overskuddet. Utgiftene ble 9,3 millioner kroner lavere enn budsjettert. Det aller meste av mindreforbruket skyldes at utbetalingene over Jonsvannsskjønnet ble lavere enn budsjettert.

Avløp fikk et positivt avvik på sju millioner kroner. Gebyrinntektene ble én million kroner høyere enn budsjettert, mens utgiftene ble seks millioner lavere enn budsjettert, hovedsakelig på grunn av forsinket oppstart av driftsprosjekter.

Feiing fikk et resultat som var 1,6 millioner kroner bedre enn budsjettert. Hovedårsaken var at ressurser planlagt brukt på selvkostområdet måtte omdisponeres til bruk på feieoppdrag i Malvik. Behovet for å bruke ressurser i Malvik ble først klart etter at budsjettet for 2011 var vedtatt.

Renovasjon fikk et positivt avvik på 23,1 millioner kroner. 16 millioner av overskuddet er knyttet til overskuddet Renholdsverket fikk i 2011. De resterende 7 millionene skyldes hovedsakelig merinntekt på abonnementsgebyr og lavere kostnader på innhenting av avfall enn budsjettert.

Mål og resultater

Mål: Iverksette handlingsplan for nye oppsamlingsløsninger. Høy grad av gjenbruk og effektiv gjenvinning av husholdningsavfallet

Resultat: Handlingsplanen er iverksatt, og det jobbes kontinuerlig med å tilrettelegge for nye nedgravde løsninger ved store og små utbyggingsprosjekter og ved rehabiliteringsprosjekter. Renholdsverket har utarbeidet informasjonsmateriell som skal brukes mot borettslag og større sameier som står foran rehabilitering.

Trondheim kommune oppnådde 84 prosent samlet material- og energigjenvinning i 2011. Vi oppfyller det nasjonale målet på 80 prosent, men ligger noe under kommunens egen målsetting om 90 prosent. Gjennom avtale med Fretex oppnås det gjenbruk både av tekstiler/klær og andre gjenstander. Renholdsverket har planer om å utvide denne ordningen i forbindelse med opprusting av gjenvinningsstasjonen på Heggstadmoen.

Mål: Sikker drikkevannsforsyning, trygg drikkevannskvalitet. Planlagt drikkevannsforsyning fra Benna som reservekilde og supplement. Oppfølging av vanddirektivet

Resultat: Det ble ikke funnet E.coli i noen av de 52 prøvene av råvann som ble tatt ut fra råvannsinntaket i Jonsvatnet i 2011. Overvåkningsprogram i Jonsvatnets nedslagsfelt er gjennomført etter planen. Det er utført skilting rundt vannet med informasjon om restriksjoner og forbud.

Arbeidene med å ta Benna inn i vannforsyningssystemet i Trondheim har fortsatt i 2011. Detaljprosjektering av strekningen Kolstad - Holem er gjennomført, og bygging av overføringsledningen ble satt i gang i desember. Det har vært omfattende arbeid med grunneieravtaler, søknad til NVE og avklaring mot andre offentlige etater. Prosjektet følger planlagt fremdrift.

Arbeidet med oppfølging av vanddirektivet pågår. Det er utarbeidet en egen tiltaksplan for Trondheim kommune. Arbeidet med å redusere utslipp fra de kommunale avløpsystemene for å bedre vannkvaliteten i bekker og vassdrag pågår kontinuerlig, og flere separeringsprosjekter ble gjennomført i 2011.

Det er utarbeidet en plan for opprydding i spredte avløpsanlegg. Tilknytning av flere områder er vurdert. Arbeidet er noe forsinket, men vil trappes opp. Det utføres også tiltak knyttet til åpning av bekker, tilrettelegging for fiskeoppgang og forbedring av gyteplasser.

Mål: Et effektivisert vegvedlikehold som er tilpasset ressurstilgangen

Resultat: Trondheim bydrift gjennomførte flere effektiviseringstiltak i 2011. Hovedresultatene ventes å komme fra 2012. Vedlikeholdsrammen ble økt med seks millioner kroner i 2011. I tillegg ble det gjort en ekstra vedlikeholdsinnsett på ni millioner kroner. Likevel viser brukerundersøkelser at spørsmål om vegvedlikeholdet fortsatt gir lav tilfredshet hos de spurte. Sommerstandarden på vegger og gater oppleves å ha blitt jevnt dårligere i perioden 1996-2011. Spesielt er folk misfornøyd med dekkestandarden på vegene. Mens poengskåren i 2005 var på 61 og 49 for henholdsvis hovedveger og boliggeter, er den kommet helt ned på 43 og 33 i 2011. Fallet i poengskår er størst de to siste årene, fra 52 til 43 på hovedvegene og fra 43 til 33 for boliggetene. En alminnelig god skår, hvor tjenestens innhold oppfattes som bra, ligger på om lag 70. En fortsatt prioritering av vedlikeholdet er derfor nødvendig for å ta igjen vedlikeholdsetterslepet og få en tilfredsstillende standard på vegdekkene.

Mål: Opprettholde vinterdriftstandarden (brøyting/strøing) på et forsvarlig nivå på de kommunale vegene med spesielt fokus på gang- og sykkelanlegg, og anlegg knyttet til kollektivtrafikk

Resultat: Trondheim bydrift gjennomførte flere effektiviseringstiltak i 2011. Noen gikk på vinterdriften, blant annet beredskap og overtidsbruk. Hovedresultatene fra disse tiltakene ventes å komme fra 2012.

Brukerundersøkelser fra vinteren 2010/-11 viser fortsatt generell lav tilfredshet med vinterdriften hos de spurte, selv med en svak bedring fra vinteren før. Gang- og sykkelveger og fortau hadde markert nedgang i tilfredsheten hos publikum i 2011. Dette gjaldt både brøyting og strøing. En skår på 29 indekspoeng for brøyting av gang- og sykkelveger er lavt, når 70 poeng regnes for bra.

Mens brøyting av bussholdeplasser i perioden 2000 - 2008 fikk en gjennomsnittsskår på vel 56, er skåren for 2011 på 49. Det er vanskelig å vurdere hva som er årsaken til dette. Vinterdriften i 2011 ga et betydelig merforbruk sammenliknet med budsjett

Mål: Utføre den lovpålagte feiingen (15000 tilsyn, 11000 feide skorsteiner og feiing av 2000 " behovsprøvd" skorsteiner), og sikre at tilsyn gjøres på en slik måte at innbyggerne føler seg trygge på at det utføres et godt brannforebyggende og miljømessig arbeid

Resultat: Målet er oppnådd. I 2011 utførte Trondheim kommunale feiervesen (TKF) de lovpålagte oppgavene feiing og tilsyn i området Heimdal. TKF utførte i tillegg tjenester i kommunene Rennebu og Malvik. Lovpålagt feiing og tilsyn ble gjennomført i tråd med planlagt rute for Heimdal, og alle boenheter med behovsprøvd feiing i kommunen for øvrig fikk tilbud om/utført tjenesten. Ulovlighetsoppfølging av avvik er utført fortløpende gjennom hele året.

En enkel feierute i 2011, samt forskyvning av planleggingsoppgaver, gjorde det mulig å nå målet, til tross for nødvendigheten av å omdisponere om lag 2 årsverk til feiing i Malvik.

Sammenliknende nøkkeltall fra feietjenesten:

Type tjeneste	2007	2008	2009	2010	2011
Antall feide skorsteiner i rute	13 816	11 300	15 050	19 298	15 905
Antall tilsyn av fyringsanlegg	18 953	18 054	20 619	21 404	11 578
Antall feide skorsteiner etter behov	2 640	2 744	4 556	3 561	4 908
Antall serviceoppdrag	2 921	2 669	3 045	3 859	3 351

Mål: Løpende oppkjøp, tilrettelegging og salg av aktuelle arealer. Tilrettelegge for brannstasjoner og busstoppeplasser på Sandmoen og Presthus

Resultat: Målet er oppnådd. Det er gjort oppkjøp for følgende barnehager: Myra, Chr. Bloms veg og Aasta Hansteens veg, mens det er gjort salg av blant annet ervervsområde i Turistvegen.

Gjennomføring av reguleringsplaner, som slutføres i 2012, er gjort for:

- Høvringen (institusjon og erverv)
- Hegstad nordre og Teknologitomta (ervervsvirksomhet)
- Storhaugstien (boligområde)
- mulighetsstudie for Munkvoll stasjonsområde og Risvollan senterområde
- Skole- og barnehageutvidelse på Utleir
- Nidarvoll barnehage, (sikring i kvikkleiresone)

For brannstasjon Presthus er det gjort kjøp av to eneboliger. Utbygging starter i 2012, og salg sluttføres i 2012. Brannstasjon Sandmoen sluttføres i 2012, - gjelder også salg av areal. Bussdepot Sandmoen er ferdig utbygd.

Mål: Et velfungerende boligmarked der innbyggernes behov imøtekommes på en økonomisk effektiv, sosial og rettferdig måte. Flere skal bli selvhjulpne og bosatt i det private markedet og fortrinnsvis i egen eid bolig

Resultat: 649 boliger tatt i bruk i 2011, mot målet på 1100 nye boliger. Antall kommunale utleieboliger har gått ned fra 3 951 boliger i 2010 til 3 860 boliger ved utløpet av 2011, en reduksjon på 91 boliger.

Salg av kommunale andelsboliger og eierseksjoner til kommunale leietakere i 2011 var 23 boliger. Siden ordningen startet i mars 2009 er 60 kommunale boliger solgt til leietakere.

Startlån, eventuelt i kombinasjon med boligtilskudd, er innvilget til kommunale leietakere for kjøp av den boligen de leier, eventuelt en annen bolig, til unge i etableringsfasen eller andre vanskeligstilte på boligmarkedet.

Sum og antall innvilgede startlån	328 lån	totalt 215,4 mill kr
Sum og antall innvilgede boligtilskudd	63 tilskudd	totalt 20,3 mill kr

Det var 25 henvendelser om ønske om kommunal rådgivning i private boliger for funksjonshemmede og eldre.

Mål: Alle nye prosjekter tilfredsstillende kravene til universell utforming

Resultat: Universell utforming (UU) har hatt fokus på detaljplanlegging av kommunale veganlegg i 2011. I februar 2011 kom endelig versjon av håndbok 278 "Universell utforming av veier og gater". Med bakgrunn i denne ble det gjort et arbeid med revisjon av kommunens normtegninger for å harmonisere med løsningene i håndboka. Dette gjelder spesielt fotgjengerarealene.

Kommunen har vært i dialog med Blindeforbundet angående revidering av normtegnningene for nedsenking av kantstein og bruk av taktile heller på holdeplasser (heller med riflet/opphøyet overflate).

Foruten fokus på UU knyttet til nyanlegg, er det under kommunale veier en egen budsjettpost på 200 000 kroner for tilpasning av eksisterende gatemiljø til kravene av UU. Det er gjennomført et møte og en befaring med de funksjonshemmedes organisasjoner for prioritering av tiltak innenfor denne budsjettposten.

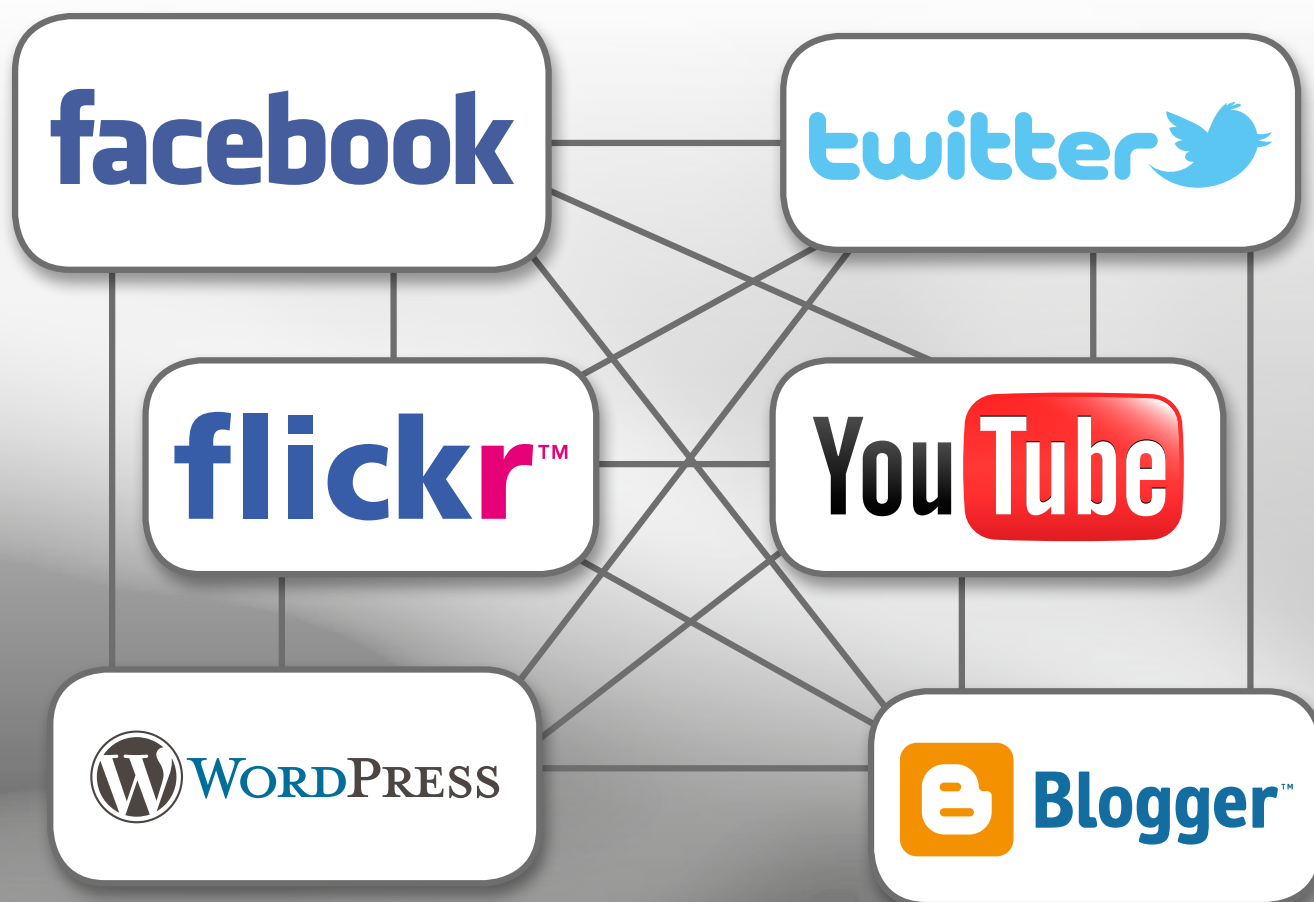
For tilpasning av bussholdeplasser til kravene om UU, fikk Trondheim kommune etter søknad tildelt 3,3 millioner kroner i tilskudd fra Statens vegvesen for 2011. Til sammen ble det i 2011 utført arbeid i forbindelse med UU på totalt 37 bussholdeplasser med en total kostnad på om lag 10 millioner kroner.

Mål: Ryddig og ren Midtby. Videre planlegging og fysiske byromstiltak i Torgkvartalet

Resultat: Ressursinnsatsen på rydding og renhold i Midtbyen har vært uendret i 2011. Det ble igjen inngått en avtale med næringsaktørene om spleiselag med kommunen på søppelrydding i Midtbyen. I årets brukerundersøkelse viser publikumsskåren på

renhold og søppelrydding i Midtbyen en svak bedring i resultatet fra året før. Aksjonen Trondheims-rusken, organisert gjennom City Manager, ble gjennomført på våren med god deltakelse fra frivillige aktører i samarbeid med Trondheim bydrift.

Planlegging av Torgkvartalet har pågått med høy aktivitet og med stort engasjement fra folk i byen. Bruken av Torget til arrangementer har vært økende, likeså omfanget på de mer kommersielle aktivitetene som Martnan og Julemarkedet.

I 2011 har Trondheim kommune boltret seg i sosiale medier.

Interne tjenester

Interne tjenester

Interne tjenester består av funksjoner som lønn, regnskap, økonomi, personal, it, innkjøp, tolketjenester, kommuneadvokat, kontortjenester, byarkiv, arbeidsmiljø, bedriftshelsetjeneste og kommunikasjon. Andre tjenester under rådmannen omfatter overformynderi, kemner, oppvekstkontoret, enhet for service og intern kontroll og stabsenhet for byutvikling.

1. juni 2011 ble Stabsenhet for byutvikling nedlagt, og medarbeiderne overført til de nye enhetene Eierskapsenheten, Kommunalteknikk og Utbyggingsenheten under Byutvikling. 1. oktober 2011 ble Lønnstjenesten lagt ned, og medarbeiderne ble overført til Personaltjenesten.

Mål og resultater

Et hovedmål for de interne tjenestene er å:

- Bidra til utviklingen av trondheim kommune som en effektiv tjenesteyter
- Bidra til at trondheim kommune er en attraktiv arbeidsplass

Resultat: Interne tjenester har i 2011 utviklet sitt tjenestetilbud i tråd med tilbakemeldinger fra brukerundersøkelsen gjennomført i oktober 2010. Brukerundersøkelsen ble blant annet fulgt opp i lederavtalen for 2011.

Arkivtjenester

Mål: Historisk byggesaksarkiv gjøres digitalt tilgjengelig. Digital signatur innføres

Resultat: Prosjektet "Skanning av byggesaksmapper" er igangsatt. System/løsning er kjøpt, og man er godt i gang med registrering og skanning av byggesaker. Innsynsmodul kommer på plass i 2012. Adresseregister over skannede adresser oppdateres på intranettet.

I mai 2011 vedtok formannskapet å disponere 0,7 millioner kroner av det som ble brukt mindre enn budsjettert for 2010 til å bringe kommunens arkiv i tråd med gjeldende bestemmelser.

Kommunale arkiver skal i følge arkivloven stå i godkjente lokaler, for Trondheim kommune vil det si på Dora. Alle arkiver skal være ordnet og registrert og klare for innsyn og tilbakelån. 43 kommunale enheter har til sammen levert 500 hyllemeter med arkiver til Dora siden i sommer. I alt 186 hyllemeter er ferdig mottatt, ryddet, ordnet og registrert for innsyn og tilbakelån. I følge prosjektplanen skal arkivene være i tråd med lov og forskrift i innen utgangen av 2013.

IT-tjenesten har på grunn av utilstrekkelig IT-sikkerhet ikke vurdert det som tilrådelig å innføre digital signatur.

Tolketjenester

Mål: Levere tolke- og oversettertjenester med god kvalitet

Resultat: Total mengde tolkeoppdrag økte med 2 000 fra 2010. Antall timer tolket økte med 2 500 (over 15 prosent) fra 2010 til 2011. Det er oppdrag internt i Trondheim kommune som har økt mest.

Totalt ble det gjennomført over 13 000 tolkeoppdrag i 2011. Ca. tre firedeler av disse oppdragene er bestilt av kommunale enheter, eller helsetjenester som legesenter eller tannlege. Disse oppdragene dekkes gjennom Tolk Midt-Norges budsjett. De største kundene er INN - Kvalifiseringssenter for innvandrere, som brukte omkring 2 000 tolketimer og Flyktningehelseteamet som brukte ca. 1 800 tolketimer. Helse og velferd Midtbyen, som har ansvar for å bosette flyktninger, bestilte omkring 600 tolketimer. Andre store kommunale tolkebrukere er kommunale legesenter og Barne- og familietjenesten – både forvaltnings- og tiltaksenheter.

Under en firedel av tolkeoppdragene er bestilt av betalende enheter utenfor Trondheim kommune, som St. Olavs hospital og andre kommuner i Midt-Norge, rettsvesen og advokater. Inntektskravet på kr. 4 600 000 ble innfridd gjennom rundt 90 prosent betalende tolkeoppdrag og ca. 10 prosent betalende oversettelsesoppdrag.

Kompetanseheving av tolkebrukere inngår som tiltak i Handlingsplan for å fremme likestilling og hindre etnisk diskriminering. Tolk Midt-Norge prioriterer denne type kompetanseheving når kommunale eller statlige enheter etterspør dette. Denne type informasjon og opplæring er ikke normalt fakturert de eksterne enheter.

Det interne arbeidsmarkedet (DIA)

Mål: Antall ansatte uten fast tjenesteplassering i det interne arbeidsmarkedet skal ikke overstige 180 medarbeidere

Resultat: Målet for 2011 ble nådd. Antall uten fast tjenesteplassering gikk ned fra 171 personer per 1.1.2011 til 118 personer per 31.12.2011. I løpet av året ble 61 personer tilmeldt, mens 114 ble formidlet til nytt arbeid.

Totalt forbruk i DIA i 2011 var på 16 millioner kroner, mot 28,2 millioner i 2010.

Økonomi

De interne tjenester og folkevalgte hadde i 2011 et samlet forbruk på 14,1 mill kroner under det budsjetterte. Det totale budsjettet for disse tjenestene var om lag 400 millioner kroner og resultatet var dermed 3,5 prosent lavere enn budsjettert. Enhetene jobber godt med å effektivisere driften uten at servicenivået svekkes. Det interne arbeidsmarkedet hadde høy aktivitet og det var en reduksjon på 30 prosent i løpet av året. Det ble i tillegg tatt opp færre lærlinger enn planlagt, og dette ga et forbruk på 3,7 millioner kroner mindre enn budsjettert for enheten. De fleste enhetene holdt budsjettet i 2011, men det var det interne arbeidsmarkedet og færre lærlinger som i hovedsak bidro til det gode resultatet.

	Regnskap 2011 (i 1.000 kroner)	Rev.budsjett 2011 (i 1.000 kroner)	Avvik 2010 (i 1.000 kroner)
Samlet resultat	392 847	406 907	14 059
Finans	61 842	63 400	1 558
Organisasjon og felles	258 204	265 415	7 211
Det interne arbeidsmarkedet	16 008	20 756	4 748
Folkevalgte	56 794	57 336	542

Trondheim kommune
Postboks 2300 Sluppen
7004 Trondheim
www.trondheim.kommune.no

